

รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2556 ของ สคช.

วันจันทร์ที่ 16 กันยายน 2556 ณ ห้องรอยัล จูบิลี บอลรูม
ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

เรื่อง เส้นทางประเทศไทย...

สู่ประชาคม **อาเซียน**

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตุลาคม 2556

คำนำ

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศทั้งจากปัจจัยในประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ทำให้ประเทศไทยต้องร่วมมือและเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ด้วยเหตุนี้ ภาควิชาการพัฒนากุภาคส่วนของไทยจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอีก 2 ปีข้างหน้า เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างให้อาเซียนมีความแข็งแกร่ง มั่นคง และเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานร่วมกันตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนใน 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน เป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมของประเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 สำนักงานฯ จึงได้จัดการประชุมประจำปี 2556 เรื่อง “เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน” เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2556 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี เพื่อติดตามความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคของการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในมิติต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และระดมความคิดเห็นของภาควิชาการพัฒนากุภาคส่วนในการกำหนดแนวทางดำเนินการเตรียมความพร้อมของประเทศให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการประชุมประจำปีของสำนักงานฯ ดังกล่าว มีผู้เข้าร่วมประมาณ 2,000 คน ประกอบด้วย คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ผู้นำภาคประชาสังคมและผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปที่ให้ความสนใจ

ในการนี้ สำนักงานฯ จึงได้ประมวลจัดทำเอกสารสรุปผลการประชุมประจำปี 2556 ฉบับนี้ขึ้นเพื่อให้ผลการประชุมดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของทุกภาคส่วนของสังคมไทยให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น รวมทั้งเป็นการเผยแพร่ผลการประชุมสู่สาธารณะต่อไป ทั้งนี้ สำนักงานฯ ใคร่ขอขอบคุณในความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์และส่งผลให้การประชุมบรรลุผลตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กันยายน 2556

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 :	รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2556 ของ สศช.	
	เรื่อง “เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน”	1
ส่วนที่ 2 :	รายละเอียดการประชุม	
	✦ โครงการจัดประชุมประจำปี 2556 ของ สศช.	10
	✦ กำหนดการจัดประชุมประจำปี 2556 ของ สศช.	13
ส่วนที่ 3 :	พิธีเปิดการประชุม	
	✦ คำกล่าวรายงานของเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ)	16
	✦ ปาฐกถาพิเศษของนายกรัฐมนตรี (นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร)	18
	✦ บทวิดิทัศน์ เรื่อง “ก้าวอย่างสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมั่นคง”	
ส่วนที่ 4 :	การนำเสนอและอภิปรายภาพรวม	
	✦ เรื่อง “เส้นทางประเทศไทย... สู่ประชาคมอาเซียน”	32
ส่วนที่ 5 :	ผลการประชุมกลุ่มย่อย	
	กลุ่มที่ 1 : การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การคลัง และการค้าการลงทุนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	42
	กลุ่มที่ 2 : สร้างสังคมผู้ประกอบการไทย ก้าวอย่างมั่นใจสู่ประชาคมอาเซียน	52
	กลุ่มที่ 3 : สร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียน	61
	กลุ่มที่ 4 : การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานสู่อาเซียน	69
	กลุ่มที่ 5 : การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน	75
	กลุ่มที่ 6 : สู่ประชาคมอาเซียน : บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างไรให้ยั่งยืน	84
ส่วนที่ 6 :	สรุปผลความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2556 ของ สศช.	93

ส่วนที่

1

รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2556 ของ สทช.

เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน

รายงานสรุปการประชุมประจำปี 2556 ของ สศช.

เรื่อง “เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน”

1

ข้อเท็จจริง

1.1 สศช. ได้จัดการประชุมประจำปี 2556 เรื่อง “เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน” เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2556 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี เพื่อติดตามความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคของการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในมิติต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุม และมีผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วย คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ผู้นำภาคประชาสังคมและผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปที่ให้ความสนใจ รวมทั้งสิ้นประมาณ 1,947 คน

1.2 การประชุมแบ่งเป็น 2 ช่วง ในภาคเช้า เริ่มต้นเวลา 9.00 น. โดยนายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กล่าวรายงาน จากนั้นเป็นการเปิดการประชุม และแสดงปาฐกถาพิเศษเรื่อง “รัฐบาลกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน” โดย นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี จากนั้นเป็นการอภิปรายเรื่อง “เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน” โดย นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้นำเสนอ และผู้อภิปรายประกอบด้วย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช นายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล นายกานต์ ตระกูลฮุน กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) และ ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี ประธานกรรมการบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน เอ็มเอฟซี จำกัด (มหาชน) สำหรับการประชุมภาคบ่าย เป็นการระดมความคิดเห็นและกำหนดแนวทางดำเนินการเตรียมความพร้อมของประเทศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แบ่งเป็น 6 กลุ่มย่อย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 : การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การคลัง และการค้าการลงทุนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

กลุ่มที่ 2 : สร้างสังคมผู้ประกอบการไทย ก้าวอย่างมั่นใจสู่ประชาคมอาเซียน

กลุ่มที่ 3 : สร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียน

กลุ่มที่ 4 : การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานสู่อาเซียน

กลุ่มที่ 5 : การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

กลุ่มที่ 6 : สู่ประชาคมอาเซียน : บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างไรให้ยั่งยืน

1.3 การประชุมในครั้งนี้ สศช. ได้จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม เรื่อง เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน ผลการสำรวจพบว่า

1.3.1 ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่หรือร้อยละ 54.99 เห็นว่าสาระสำคัญที่ได้รับจากที่ประชุมและเอกสารประกอบการประชุมมีแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในระดับมาก

1.3.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 57.51 เห็นว่าการเข้าร่วมประชุมประจำปีในครั้งนี้ได้รับประโยชน์และมีความคุ้มค่ามาก ได้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับ AEC ทราบแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งก่อให้เกิดความตื่นตัว ในการปรับตัวเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งส่วนใหญ่หรือร้อยละ 53.92 มีความพึงพอใจระดับมากต่อการนำเสนอและอภิปรายเรื่อง “เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน” สำหรับการจัดแบ่งกลุ่มย่อยภาคบัยเป็น 6 กลุ่ม มีความพึงพอใจร้อยละ 55.03 และส่วนใหญ่เห็นว่าเอกสารประกอบการประชุมมีเนื้อหาสาระเหมาะสมสอดคล้องกับหัวข้อประชุม

1.3.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 95.91 เห็นว่าจะนำสาระสำคัญและแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไปใช้ประโยชน์ โดยจะนำไปใช้ในการจัดทำแผนของหน่วยงานมากที่สุด รองลงมานำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา การศึกษาวิจัย การบรรยาย การเรียนการสอน และการจัดทำเอกสารเผยแพร่ ตามลำดับ

1.3.4 ผู้เข้าร่วมประชุมมีข้อเสนอแนะในประเด็นการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในการจัดประชุมประจำปีครั้งต่อไป อาทิ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจ และสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขัน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นต้น

2

รัฐบาลกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้นำเสนอปาฐกถาพิเศษ เรื่อง รัฐบาลกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน สรุปได้ดังนี้

2.1 การเตรียมความพร้อมของรัฐบาล การเตรียมพร้อมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในปี 2558 รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ประเทศ 4 ด้านเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ประกอบด้วย (1) การสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อยกระดับรายได้ประชาชาติของไทยให้ก้าวสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง (2) การสร้างความเท่าเทียมทางสังคมด้วยการพัฒนาคุณภาพคนไทย การดูแลประชากรทุกช่วงวัย การปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างคนให้สอดคล้องกับความต้องการของโลก (3) การพัฒนาเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือก และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และ (4) การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้ระบบการบริหารประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ประเด็นท้าทายที่ทุกฝ่ายต้องรู้เท่าทันและเตรียมการรองรับ ประกอบด้วย

2.2.1 ความผันผวนทางเศรษฐกิจโลกมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อประเทศที่พัฒนาแล้วมีการใช้มาตรการผ่อนคลายเชิงปริมาณ (Quantitative Ease : QE) ซึ่งส่งผลให้เงินบาทแข็งค่าขึ้น และกระทบต่อความสามารถทางการแข่งขันของสินค้าไทย เนื่องจากปัจจุบันโครงสร้างเศรษฐกิจไทยยังพึ่งพาการส่งออกมากกว่าร้อยละ 60 รัฐบาลจึงต้องปรับสมดุลให้ไทยสามารถรับมือกับความผันผวนด้านเศรษฐกิจทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลกเหล่านี้ให้ได้ โดยต้องรักษาฐานการผลิตและตลาดเดิม พร้อมทั้งขยายฐานใหม่

2.2.2 การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคจากทั่วโลกที่มีความซับซ้อนมากขึ้น อันเป็นผลมาจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น นโยบายครัวไทยสู่ครัวโลกของไทยต้องตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ได้แก่ ความต้องการสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สะอาด สะดวก และมีประโยชน์ต่อสุขภาพ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิต

2.2.3 การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงต้องติดตามสถานการณ์และปรับตัวให้ทันกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ โลกปัจจุบันไม่ได้เน้นฮาร์ดแวร์ของสินค้าไฮเทคเท่านั้น แต่เน้นที่เนื้อหาสาระที่ใส่เข้าไปด้วย เช่น โปรแกรมที่ใช้ทำงาน (Application) เป็นต้น รวมถึงต้องพัฒนาโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่างๆ ผ่านการใช้เทคโนโลยี

2.2.4 โครงสร้างประชากรของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงต้องดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ โดยในอีก 30 ปีข้างหน้าสัดส่วนผู้สูงอายุของไทยจะเพิ่มจากร้อยละ 14 เป็นร้อยละ 27 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ทำให้ประเทศไทยต้องเร่งปรับโครงสร้างประชากรและเตรียมพร้อมต่อสถานการณ์ขาดแคลนแรงงานในวัยทำงานในอนาคต

2.3 ความร่วมมือของภาคีการพัฒนา ประกอบด้วย

2.3.1 ภาครัฐ ในระดับกระทรวง การจัดตั้ง ASEAN Unit จะทำให้กลไกการทำงานมีความชัดเจนและมีการบูรณาการทำงานระหว่างกัน รัฐบาลต้องเร่งผลักดันประเด็นการพัฒนาสำคัญ เช่น การจัดการใช้ที่ดินในประเทศ (Zoning) การส่งเสริม SMEs และ OTOP การพัฒนาด่านชายแดน การเตรียมพร้อมด้านบุคลากร การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาโครงข่ายคมนาคม การยกระดับกฎหมายให้เป็นมาตรฐานสากล การรักษาความปลอดภัยและดูแลนักท่องเที่ยว และการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ

2.3.2 ภาคเอกชน ควรเร่งแสวงหาพันธมิตรทางธุรกิจเพื่อสร้างเครือข่ายการผลิตในภูมิภาค ปรับกลยุทธ์ รูปแบบการตลาด และบริการ รวมทั้งยกระดับมาตรฐานและคุณภาพสินค้าให้ตอบสนองความต้องการและพฤติกรรมของลูกค้าแต่ละกลุ่มทั้งในอาเซียนและตลาดโลก พัฒนาทักษะฝีมือของแรงงานและทักษะผู้ประกอบการ และสนับสนุนให้ภาคเอกชนใช้ประโยชน์จากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงของภาครัฐ เช่น การเข้าไปลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียนของกลุ่ม SMEs และกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวไทยตามเส้นทางคมนาคมขนส่งภายในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงหรืออาเซียน รวมถึงการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างภาษีที่เปลี่ยนแปลงไป

2.3.3 ภาคประชาชน ควรให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงสังคมและวัฒนธรรม เน้นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับประชาชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสินค้าทางวัฒนธรรมร่วมกัน เร่งพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน พัฒนาทักษะแรงงานและสร้างความรู้ความเข้าใจกับระบบงานและระบบการคุ้มครองทางสังคมของแต่ละประเทศ และส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันทางสังคมในกลุ่มอาเซียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกัน

2.4 อนาคตประเทศไทยหลังเปิดประชาคมอาเซียน ในปี 2558 หลังการรวมตัวเป็นอาเซียน ประเทศไทยจะต้องเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ได้แก่ (1) การเชื่อมโยงในภูมิภาคสามด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านกฎระเบียบ และด้านประชาชนสู่ประชาชน โดยต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาอีกหลายด้าน เช่น การเปิดพรมแดนที่อาจมีความเสี่ยงเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติและการค้ายาเสพติด ดังนั้น จึงจะต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดและเป็นระบบ (2) การเคลื่อนย้ายเสรีอย่างสมบูรณ์ของสินค้า

และบริการ การลงทุน โลจิสติกส์ ตลาดเงินและตลาดทุน รวมถึงตลาดแรงงาน และ (3) สิ่งที่สำคัญเมื่อรวมเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว คนไทยทุกคนต้องร่วมกันรักษาวินัยธรรมและเอกลักษณ์ไทยควบคู่กับการเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลายเพื่อให้ไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสร้างสรรค์

3 เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน

นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำเสนอเรื่อง “เส้นทางประเทศไทย... สู่ประชาคมอาเซียน” สรุปได้ ดังนี้

3.1 โอกาสและผลกระทบของไทยในประชาคมอาเซียน ได้แก่ (1) ไทยตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางที่สำคัญต่อการเชื่อมโยงกับประเทศทั้งในและนอกกลุ่มอาเซียน แต่หากพิจารณาด้านความสามารถในการแข่งขันของไทยยังอยู่ระดับปานกลางและไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก คืออยู่อันดับที่ 4 ของอาเซียน รองจากประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และบรูไน มาโดยตลอด (2) ประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานยังเป็นจุดอ่อนสำคัญของไทย โดยผลการจัดอันดับของ IMD และ WEF พบว่า จุดอ่อนของไทยอยู่ที่โครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การจัดอันดับของ IMD ปี 2556 พบว่า อันดับของไทยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ดังนั้น หากรัฐบาลลงทุนในโครงการ 2 ล้านล้านบาท จะทำให้ประสิทธิภาพการขนส่งหรือการเดินทางของไทยดีขึ้น

3.2 สถานการณ์ประเทศไทยก่อนเข้าประชาคมอาเซียน

3.2.1 ด้านคุณภาพคน พบว่า คุณภาพการศึกษาของไทยอยู่ในระดับต่ำทั้งจากผลการสอบ ONET และการจัดอันดับของ WEF ที่ระบุว่า คุณภาพการศึกษาของไทยต่ำกว่ากัมพูชา อย่างไรก็ตาม ต้องพิจารณารายละเอียดวิธีการวัดของแต่ละสถาบันและปัจจัยอื่นๆ ด้วย เพราะการจัดอันดับการศึกษาของ IMD กลับพบว่า ไทยอยู่ในอันดับที่สูงกว่ากัมพูชา ขณะที่ด้านประสิทธิภาพแรงงาน ประเทศเกิดใหม่ในปัจจุบันพัฒนาประเทศในแนวทางเดียวกันกับไทยในอดีตที่เน้นการใช้ทรัพยากรและการใช้แรงงานราคาถูกเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพแรงงานในกลุ่มประเทศเกิดใหม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ประเทศที่มีรายได้ปานกลางหรือประเทศที่มีความก้าวหน้าแล้ว ประสิทธิภาพแรงงานจะขึ้นอยู่กับการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์

3.2.2 ด้านต้นทุนโลจิสติกส์ ปัจจุบันไทยมีต้นทุนโลจิสติกส์ประมาณร้อยละ 14 ของ GDP แต่ปัญหาคอขวดที่สำคัญ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ (1) ต้นทุนการขนส่ง และ (2) ต้นทุนสินค้าคงคลัง หรือโกดังเก็บสินค้า หรือต้นทุนการเก็บรักษาสินค้า นอกจากนี้ ยังมีค่าบริหารจัดการอีกประมาณร้อยละ 1 ดังนั้น จำเป็นต้องมีการลงทุนในเรื่องคมนาคมขนส่งหรือการปรับปรุงระบบรางเพื่อลดต้นทุนในการขนส่งสินค้าลง

3.2.3 กรอบ/ทิศทางการดำเนินงานเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(1) **ยุทธศาสตร์อาเซียน** รัฐบาลกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 8 ด้าน ได้แก่ (1) การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้า และการลงทุน (2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม (3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ (4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (5) การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ (6) การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียน (7) การเสริมสร้างความมั่นคง และ (8) การเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน ทั้งนี้ รัฐบาลได้นำยุทธศาสตร์อาเซียนบูรณาการเข้ากับยุทธศาสตร์ประเทศไทยเพื่อให้มีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน

(2) **กลไกการดำเนินงาน** มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ 3 หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พร้อมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติเป็นกลไกบูรณาการการทำงานร่วมกัน และติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานตาม 3 เสาหลัก โดยมี สศช. ทำหน้าที่บูรณาการแผนการขับเคลื่อนอาเซียน

3.2.4 การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดำเนินการโดยยึดความสอดคล้องกับ 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน

(1) **ด้านเศรษฐกิจ** เน้นลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งและการคมนาคมให้เชื่อมต่อประเทศในอาเซียนได้อย่างไร้รอยตะเข็บ ปรับปรุงกฎหมายเพื่อลดขั้นตอนการดำเนินงาน เช่น กฎหมายในประเทศที่ไม่ต้องมีการตรวจสอบสินค้าส่งออก-นำเข้าซ้ำซ้อนหลายครั้ง

(2) **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** เร่งปรับพื้นฐานด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน และปรับระบบการคุ้มครองหรือให้หลักประกันแรงงานทั้งหมดทั้งที่อยู่ในและนอกระบบ โดยปัจจุบันไทยมีมาตรา 40 ภายใต้กฎหมายประกันสังคมรองรับ รวมทั้งการจัดการสิ่งแวดล้อม

(3) **การเมืองและความมั่นคง** พัฒนาระบบยุติธรรมและส่งเสริมธรรมาภิบาลเตรียมการรับมือปัญหาอาชญากรรมและการก่อการร้ายที่อาจมาพร้อมกับการเชื่อมโยงอย่างเสรี

4 สรุปผลการอภิปรายภาพรวม

ในการประชุมภาคเช้า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็นต่อแนวทางการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

4.1 ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช นายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการศึกษาและสนับสนุนการวิจัยของไทย ดังนี้

4.1.1 การพัฒนาศึกษา จัดการด้านการสร้างคนและความรู้ โดยทบทวนการลงทุนส่งคนไปศึกษาต่อต่างประเทศทั้งระบบ และนำความรู้ความสามารถของคนเหล่านี้กลับมาใช้ประโยชน์ให้กับประเทศมุ่งผลิตคุณวุฒิบัณฑิตในประเทศร่วมกับต่างประเทศในโจทย์การวิจัยของไทยและประเทศอาเซียน พัฒนาคนตามแนวคิดการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้คนรุ่นใหม่ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ เป็นตัวของตัวเอง กล้าที่จะแตกต่าง แต่ก็เคารพความคิดของผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ จัดการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง (Tacit Knowledge) เป็นการเรียนรู้จริงผ่านการปฏิบัติ สัมผัส รู้สึกรู้สีก และตีความมากกว่าการเรียนรู้ที่เน้นเรียนจากการรับถ่ายทอดความรู้ (Explicit Knowledge) รวมทั้งต้องปรับเปลี่ยนระบบการประเมินคุณภาพจากการประเมินเฉพาะด้านวิชาการอย่างเดียวเป็นการประเมินที่ครบทั้งการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

4.1.2 การสนับสนุนการวิจัย ภาคการเมืองต้องการเอาจริงเอาจังในการลงทุนด้านการวิจัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมชาติ (National Culture) ที่เชิดชูวัฒนธรรมที่เกิดจากการวิจัยและความรู้เป็นตัวนำ โดยรัฐต้องกำหนดเป้าหมาย และให้อำนาจแก่ส่วนต่างๆ ดำเนินการใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ และพยายามสนับสนุนเอกชนให้มากขึ้น และต้องให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบ/พัฒนากิจการในภาครัฐ โดยเฉพาะการวิจัยในโครงการลงทุนขนาดใหญ่จำเป็นต้องมีการวิจัยเพื่อให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพ

4.2 นายกานต์ ตระกูลฮุน กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ได้ยกตัวอย่างกรณีของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ SCG ดังนี้

4.2.1 การเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ SCG ประกอบด้วย ด้านคน SCG ปรับทัศนคติของคนให้เปิดรับการทำงานระหว่างประเทศให้มากขึ้น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการทำงานในวิชาชีพ ทักษะด้านภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ รวมทั้งทักษะภาษาอาเซียน เพิ่มผลิตภาพแรงงานในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการบริการ **ด้านเศรษฐกิจ** SCG มุ่งสร้างแบรนด์ให้มีมูลค่าเพิ่มสูง เป็นที่รู้จักในเรื่องนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาสู่องค์กรนวัตกรรมและมีการปรับตัวได้ดี มีความยั่งยืน มีบรรษัทภิบาลและคุณธรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม **ด้านสังคม** SCG มุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศที่เข้าไปขยายกิจการ โดยการเข้าไปทำกิจกรรม CSR ล่วงหน้า เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในประเทศต่างๆ ในอาเซียน โดยเน้นที่ระดับอาชีวศึกษา

4.2.2 สิ่งสำคัญที่ควรดำเนินการสำหรับการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในอนาคต เช่น การสร้างแบรนด์ของไทยที่มีมูลค่าเพิ่มสูง จำเป็นต้องอาศัยการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการสร้างความมั่งคั่งให้แก่ประเทศในระยะยาว โดยเห็นว่าควรตั้งเป้าหมายสัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาไว้ที่ร้อยละ 3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และขอให้ประกาศเป้าหมายด้านการวิจัยและพัฒนาให้เป็นวาระแห่งชาติ เป็นเป้าหมายสำหรับทุกคน โดยกำหนดเป็นเป้าหมายรายปีที่ทุกคนต้องรับทราบ นอกจากนี้ บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาร้อยละ 80 อยู่ในภาครัฐ จึงควรถ่ายโอนให้เข้ามาอยู่ในภาคเอกชนมากขึ้น และให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า สำหรับสินค้าและบริการที่ควรพัฒนาเป็นสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น อาหาร การท่องเที่ยวและบริการ การบริการด้านการแพทย์ คลัสเตอร์การผลิต เป็นต้น

4.3 ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี ประธานกรรมการบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน เอ็มเอฟซี จำกัด (มหาชน) อภิปรายในเรื่องการเน้นการพัฒนาในด้านอุปทานและการเชื่อมโยงกับระดับอนุภูมิภาค อาเซียน และสังคมโลก ดังนี้

4.3.1 การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต้องเน้นด้านอุปทานมากขึ้น ซึ่งที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ดำเนินการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านอุปทานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาบ้าง อาทิ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ของที่ดินในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 - 4 ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านแรงงานในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 - 6 ใช้ปัจจัยด้านทุนเป็นตัวขับเคลื่อนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 - 8 เน้นการใช้ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 - 10 และต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

4.3.2 การสร้างฐานทางเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต้องให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาคภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่วางกรอบการพัฒนาเป็น 3 ระดับ ได้แก่ **ระดับอนุภูมิภาค** โดยเฉพาะแผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (GMS) **ระดับอาเซียน** ต้องสร้างความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคทั้ง 10 ประเทศในการจัดสรรทรัพยากรภายใต้แนวคิดแข่งขัน-แบ่งปัน และต้องปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน **ระดับสังคมโลก** ทั้ง ASEAN +3, +6 จะเป็นประโยชน์กับไทยมากขึ้น โดยประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) จะเป็นกลไกผลักดันสำคัญในการแก้ปัญหาข้อพิพาทด้านทรัพยากรหรือข้อขัดแย้งระหว่างประเทศต่างๆ

4.3.3 ข้อควรคำนึงของไทยกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีความกลมเกลียวกันในทางวัฒนธรรมหรือแนวคิดค่อนข้างมาก ดังนั้น ปัญหาความแตกต่างหลากหลายจึงไม่ใช่สิ่งที่น่าวิตกเท่ากับปัญหาความปรองดองของคนไทยด้วยกัน หากแก้ไขเรื่องนี้ได้ ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากประชาคมอาเซียนมากขึ้น

5

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยในภาคบ่าย ได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในแต่ละประเด็นสำคัญ ดังนี้

5.1 การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การคลัง และการค้าการลงทุนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นการสร้างโอกาสและเป็นความเสี่ยง ซึ่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสม โดยภาครัฐควรดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคและการเงิน ดังนี้ (1) การวางบทบาทหรือตำแหน่ง (Positioning) ของประเทศ และการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มีความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และโลก (2) การปรับปรุงกฎระเบียบและโครงสร้างภาษีที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า การผลิต และการลงทุนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว (3) การให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนและการอำนวยความสะดวกทางการค้า (4) การกำหนดนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีศักยภาพ (5) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทั้งในภาครัฐ ภาคการผลิต และภาคบริการ อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการ (6) การเฝ้าระวังและติดตามผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเตรียมมาตรการเพื่อรองรับและบริหารจัดการผลกระทบ และ (7) การสร้างความร่วมมือกับประเทศนอกกลุ่มอาเซียนในการพัฒนาประเทศสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินและการบริการในอนุภูมิภาค ในขณะที่ภาคเอกชนต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยการปรับกระบวนการผลิตและบริการ และแสวงหาโอกาสใหม่ๆ ในต่างประเทศทั้งในกลุ่มและนอกกลุ่มอาเซียน โดยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องมีการทำงานแบบบูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด

5.2 สร้างสังคมผู้ประกอบการไทย ก้าวอย่างมั่นใจสู่ประชาคมอาเซียน โดยที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่าการกำหนดแนวทางเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตร อุตสาหกรรม และภาคบริการของไทยอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงไปถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งระบบ และรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในภาพรวมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกได้ โดยควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) การเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ โดยคำนึงถึงการปรับแบบแผนธุรกิจด้วยการปรับปรุงผลิตภาพและลดต้นทุน หรือปรับปรุงกระบวนการผลิตโดยเลือกผลิตสินค้าและบริการที่มีความเชี่ยวชาญ (2) การเร่งพัฒนาทักษะและความรู้ที่หลากหลายเพื่อยกระดับศักยภาพและสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ของธุรกิจ (3) การสนับสนุนผู้ประกอบการดังกล่าวโดยการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสร้างนวัตกรรมต่างๆ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งระบบ และการพัฒนาต่อยอดด้านการศึกษาเพื่อเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพ และ (4) การส่งเสริมสินค้าไทยที่มีศักยภาพการแข่งขันสูงอยู่แล้วนั้น ต้องมีการปรับตัวโดยนำเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แข่งขันได้ และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันมากกว่าคู่แข่งได้อย่างแท้จริง

5.3 สร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียน โดยที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่าการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ประเทศไทยยังมีปัญหาหลายด้าน โดยควรดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) การกระตุ้นให้สังคมไทยตื่นตัวและสร้างภูมิคุ้มกันให้สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีด้านต่างๆ ทั้งเงินทุน สินค้า บริการ และแรงงาน เพื่อมิให้คนไทยตกเป็นเหยื่อของภัยคุกคามที่มากับ

กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (2) การให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการลงทุนระยะยาวเพื่อพัฒนาคุณภาพคน โดยต้องปฏิรูปวิธีเรียนการสอนให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์ มีความการใฝ่เรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (3) การสร้างจิตสำนึกที่ดี เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานการสร้างสังคมที่ดีและสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคม (4) การเน้นให้สมาชิกอาเซียนสร้างค่านิยมร่วมการเห็นประโยชน์ส่วนรวมและการเปิดใจกว้างยอมรับคนอื่นเพื่อลดความแตกแยกของสังคม และ(5) การมีระบบคุ้มครองทางสังคมให้กับคนไทยและประชาชนอาเซียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

5.4 การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานสู่อาเซียน โดยที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่านอกเหนือจากการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่งแล้ว ควรให้ความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้ (1) การเร่งรัดการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าและบริการให้สามารถใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานได้เต็มศักยภาพ (2) การพัฒนาเชิงพื้นที่รองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจทั้งในเมืองหลักและเมืองชายแดน (3) การส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและการใช้พลังงานทดแทนเพื่อลดความต้องการพลังงานในอนาคตบางส่วนที่ต้องจัดหาแหล่งพลังงานจากต่างประเทศและสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน และ(4) การสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งภายในประเทศและในประเทศเพื่อนบ้าน

5.5 การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดยที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่าประชาคมอาเซียนและกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดตั้งฐานการผลิตและการขยายตัวของระบบการค้าชายแดน ดังนั้น การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพในการสร้างองค์ความรู้ การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่ให้มากขึ้น นอกจากนี้ การเตรียมความพร้อมของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ควรให้ความสำคัญกับศักยภาพด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของพื้นที่เป็นสำคัญ รวมทั้งการขับเคลื่อนการพัฒนาโดยการกำหนดบทบาทและกิจกรรมหลักในการขับเคลื่อนพื้นที่ ได้แก่ (1) บทบาทการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการบริการหลัก (2) บทบาทการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ (3) บทบาทการพัฒนาเมืองชายแดนในแต่ละภูมิภาคที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน (4) บทบาทการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ และ (5) บทบาทการพัฒนาเป็นเครือข่ายสนับสนุนเชื่อมโยงกับเมืองบทบาทหลัก ซึ่งควรดำเนินการควบคู่ไปกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรจังหวัดให้มีขีดความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนพัฒนาพื้นที่ให้เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาทุกระดับ โดยให้ยึดเป้าหมายของประชาคมอาเซียนและผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลักในการทำงานร่วมด้วย

5.6 สู่ประชาคมอาเซียน : บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างไรให้ยั่งยืน โดยที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า ควรให้ความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้ (1) การปฏิรูปกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีการปรับปรุงประสานกฎ ระเบียบ และกฎหมายการป้องกันคุณภาพสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (2) การนำเสนอปัญหาด้านการท่องเที่ยวให้เป็นวาระแห่งชาติ (3) การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการบริโภคอย่างยั่งยืนให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง (4) การสร้างกลไกภาคประชาชน ประชาสังคม และนักวิชาการให้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และแก้ไข

ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบสารสนเทศฐานข้อมูลและเทคโนโลยี การติดตามตรวจสอบที่ทันสมัย และ (5) ภาครัฐควรเป็นผู้นำในการสนับสนุนการสร้างจิตสำนึกด้านการรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและผลักดันความร่วมมือของอาเซียนให้มีความคล่องตัวและรวดเร็ว ตลอดจนพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนควบคู่ไปกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6

การดำเนินการในระยะต่อไป

สศช. จะประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่ได้จากการประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. เสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อสรุปผลการประชุม เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีและนำไปใช้ประกอบการปรับปรุงแผนปฏิบัติการสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางการหารือกับประเทศสมาชิกอาเซียนในโอกาสต่อไป

ส่วนที่

2

โครงการจัดประชุมประจำปี 2556 ของ สทช.

กำหนดการประชุมประจำปี 2556 ของ สทช.

โครงการจัดประชุมประจำปี 2556 ของ สศช.

เรื่อง เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน

1

หลักการและเหตุผล

- 1.1 กรอบนโยบายและทิศทางการพัฒนาของประเทศ ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมการและการพัฒนา เพื่อให้ประเทศมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ซึ่งได้เริ่มประกาศใช้อย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2554 และนโยบายของรัฐบาลซึ่งได้จัดให้มีการบูรณาการยุทธศาสตร์ประเทศ และแผนปฏิบัติการการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558 เพื่อเป็นกรอบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 แล้ว อย่างไรก็ตาม ภาวการณ์พัฒนาต่างๆ อาทิ หน่วยงานภาคเอกชน ภาครัฐ ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชนควรมีการเตรียมความพร้อมและบูรณาการแนวทางในการดำเนินการร่วมกันในมิติต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันพิจารณาถึงสภาพความพร้อมในปัจจุบันในด้านต่างๆ และแนวทางที่จะดำเนินการในระยะเวลาอันสั้นนับจากนี้ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมั่นคง มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ ยุทธศาสตร์อาเซียน และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนทุกภาคส่วน
- 1.2 แนวทางการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการแปลงแผนเพื่อให้ทุกภาคส่วนมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนร่วมกันในการสร้างสังคม 3 สังคม เพื่อให้คนไทยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ภายใต้การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ได้แก่ (1) สังคมมั่นคง มุ่งให้โครงสร้างเศรษฐกิจเติบโตได้อย่างมีคุณภาพ การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน และประชากรมีความมั่นคงในชีวิต ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม (2) สังคมสีเขียวที่มีโครงสร้างการผลิตแบบคาร์บอนต่ำ มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟู และ (3) สังคมวัฒนธรรม มุ่งให้คนไทยมีวัฒนธรรมการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบกับเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อบรรลุการสร้างประชาคมซึ่งเป็นเสาหลัก 3 ประชาคม คือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นกรอบในการเตรียมการเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ควรครอบคลุมประเด็นสำคัญตามกรอบแนวคิดทั้ง 3 สังคมของการขับเคลื่อนแผนฯ 11 และกรอบ 3 ประชาคมของอาเซียนดังกล่าว ที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการให้เป็นรูปธรรม
- 1.3 ในปี 2556 การประชุมประจำปีของ สศช. จึงเห็นควรกำหนดเรื่อง “เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน” เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะความพร้อมของไทยในปัจจุบัน และระดมความคิดเห็นในมุมมองที่หลากหลายจากภาวการณ์พัฒนาทุกภาคส่วน ในเรื่องแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และนโยบายรัฐบาลเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558

2

วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อติดตามความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคของการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในมิติต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- 2.2 เพื่อระดมความคิดเห็นของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน ในการกำหนดแนวทางดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3

กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมจะเป็นตัวแทนของทุกภาคส่วนในสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประกอบด้วย คณะรัฐมนตรี นักการเมือง สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ผู้แทนจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และประชาชน รวมทั้งสิ้นประมาณ 2,500 คน

4

รูปแบบการประชุม

การประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. กำหนดจัดขึ้นในวันที่ 16 กันยายน 2556 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี เป็นเวลา 1 วัน โดยแบ่งการประชุมออกเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงเช้า เริ่มด้วยการนำเสนอวีดิทัศน์เรื่อง “ก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมั่นคง” และต่อด้วยปาฐกถาพิเศษของนายกรัฐมนตรีเรื่อง “รัฐบาลกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน” และการอภิปราย เรื่อง “เส้นทางประเทศไทย... สู่ประชาคมอาเซียน” โดยมีประธาน กก.สศช. เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านเป็นผู้อภิปรายนำเพื่อเป็นการจุดประกายความคิดของผู้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับแนวทางที่สำคัญในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และนโยบายรัฐบาล ในช่วงก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ช่วงบ่าย ประกอบด้วยการประชุม 6 กลุ่มย่อย ซึ่งกำหนดขึ้นโดยพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ครอบคลุมทั้ง 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน โดยมีรองเลขาธิการฯ/ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงานที่รับผิดชอบแต่ละกลุ่มย่อยเป็นผู้นำเสนอสถานะ/ความพร้อมด้านต่างๆ ในปัจจุบัน และแนวทางการเตรียมการ กก.สศช. เป็นประธานดำเนินการอภิปราย และมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนภาคส่วนต่างๆ เป็นผู้อภิปรายนำรวม 3 ท่าน ดังนี้

- 1) การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การคลัง และการค้าการลงทุนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- 2) สร้างสังคมผู้ประกอบการไทย ก้าวอย่างมั่นใจสู่ประชาคมอาเซียน
- 3) สร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียน
- 4) การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานสู่อาเซียน
- 5) การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
- 6) แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

5

เอกสารประกอบการประชุม

เอกสาร “เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน” สำหรับใช้ประกอบการประชุมในภาคเช้าและการประชุมกลุ่มย่อยในช่วงบ่ายเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันของผู้เข้าร่วมประชุม

6

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 ทุกภาคส่วนในสังคมที่ได้เข้าร่วมการประชุมได้รับทราบความสำคัญและความจำเป็นของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ และนโยบายรัฐบาลสู่การปฏิบัติ และการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย
- 6.2 สคช. ได้รับข้อเสนอแนะและแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการแผนฯ 11 สู่การปฏิบัติของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) และการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

กำหนดการประชุมประจำปี 2556

เรื่อ ง เส้นทางประเทศไทย... สู่ประชาคมอาเซียน

วันจันทร์ที่ 16 กันยายน 2556

ณ ห้องรอยัลจูบิลี บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี
จัด โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

08.00 น. – 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 น. – 10.00 น.	พิธีเปิดการประชุมประจำปี
09.00 น. – 09.10 น.	วิดีโอทัศน์ เรื่อง “ก้าวอย่างสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมั่นคง”
09.10 น. – 09.20 น.	กล่าวรายงาน โดย นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
09.20 น. – 09.50 น.	กล่าวเปิดการประชุมและแสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “รัฐบาลกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน” โดย นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี
09.50 น. – 10.00 น.	พักรับประทานชา-กาแฟ และอาหารว่าง
10.00 น. – 12.00 น.	การอภิปราย เรื่อง “เส้นทางประเทศไทย... สู่ประชาคมอาเซียน” ผู้ดำเนินรายการ: นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้นำเสนอ: นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ร่วมอภิปราย: ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช นายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล นายกานต์ ตระกูลสุน กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี ประธานกรรมการ บริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุน เอ็มเอฟซี จำกัด (มหาชน)
12.00 น. – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน

13.00 น. – 16.00 น.

การประชุมกลุ่มย่อย

- กลุ่มที่ 1 การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การคลัง และการค้าการลงทุนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- ประธาน: ดร.ศุภวุฒิ สายเชื้อ
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้นำเสนอ: ดร.ปรเมธี วิมลศิริ
รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้อภิปราย: นายเจน นำชัยศิริ
รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
ดร.สุวิทย์ เหมอินทรีย์
ผู้อำนวยการ Sasin Institute for Global Affairs
ดร.สุทธภา อมรวิวัฒน์
หัวหน้าศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ
และผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ บมจ. ธนาคารไทยพาณิชย์
- กลุ่มที่ 2 สร้างสังคมผู้ประกอบการไทย ก้าวอย่างมั่นใจสู่ประชาคมอาเซียน
- ประธาน: รองศาสตราจารย์ ดร.ศักรินทร์ ภูมิรัตน
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้นำเสนอ: นายธานินทร์ ณะเฒ
รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้อภิปราย: ดร.สมชาย หาญหิรัญ
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
ดร.ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
นายพรศิลป์ พัชรินทร์ตนะกุล
รองประธานกรรมการหอการค้าไทย
- กลุ่มที่ 3 สร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียน
- ประธาน: รองศาสตราจารย์ ดร.จูรี วิจิตรวาทการ
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้นำเสนอ: นางสาวรณิ คำมัน
รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้อภิปราย: นายเลิศปัญญา บูรณบัณฑิต
ผู้ตรวจราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
นายสุรวัฒน์ ชมภูพงษ์
กรรมการอำนวยการสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.การดี เลียวไพโรจน์
อาจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
นายอรรถการ ตฤณารังสี
ประธานที่ปรึกษา บริษัท World Class Spirit Thailand จำกัด

- กลุ่มที่ 4 การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานสู่อาเซียน
- ประธาน: ดร.อนุสรณ์ แสงนิ่มนวล
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้นำเสนอ: นายชาญวิทย์ อมตะมาตุชาติ
รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้อภิปราย: ดร.จุฬา สุขมานพ
ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร
ดร.ปานปรีดิ์ พัทธธานุกร
ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
รองศาสตราจารย์ สมเจตน์ ทิณพงษ์
ประธานกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและ
ภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
- กลุ่มที่ 5 การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
- ประธาน: นายอิสระ ว่องกุศลกิจ
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้นำเสนอ: นางสาวสุมาลี เดชาอนุรักษ์กุล
ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
- ผู้อภิปราย: ศาสตราจารย์ ดร.สกันธ์ วรรณวิวัฒนา
อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
นายสมเกียรติ อนุราษฎร์
รองประธานกรรมการหอการค้าไทย
นายธนวัฒน์ พลอยโสภณ
รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านการบริหารงานจังหวัด
แบบบูรณาการ กระทรวงมหาดไทย
- กลุ่มที่ 6 สู่ประชาคมอาเซียน : บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างไรให้ยั่งยืน
- ประธาน: ศาสตราจารย์ ดร. สนิท อักษรแก้ว
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้นำเสนอ: นางสาวดาวัลย์ คำภา
รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้อภิปราย: นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา
ประธานกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ
(องค์การมหาชน)
ดร.วิจารณ์ สิมาฉายา
รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์
ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่

3

พิธีเปิดการประชุม

คำกล่าวรายงาน

นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ปาฐกถานายกรัฐมนตรี

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

บทวิพากษ์

“ตัวอย่างสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมั่นคง”

คำกล่าวรายงาน

นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในการประชุมประจำปี 2556 ของ สศช.

เรื่อง “เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน”

วันจันทร์ที่ 16 กันยายน 2556 ห้องรอยัลจูบิลี บอลรูม

ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

ในนามของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน กระผมขอกราบขอบพระคุณ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณาให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมประจำปี 2556 ของสำนักงานฯ เรื่อง “เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน” ในวันที่

กรอบนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญกับการความร่วมมือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และเป็น 1 ในหลักการ 3 ข้อของนโยบายรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2554 ที่จะนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 อย่างสมบูรณ์ โดยสร้างความพร้อมและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และการเมืองและความมั่นคง ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้เป็นผู้นำในการบูรณาการยุทธศาสตร์ประเทศและแผนปฏิบัติสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 เข้าด้วยกัน และได้ใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 เรียบร้อยแล้ว จึงควรเตรียมความพร้อม และบูรณาการแนวทางการดำเนินงานในมิติต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันพิจารณาถึงสภาพความพร้อมในปัจจุบัน และแนวทางที่จะดำเนินการในระยะเวลาที่เหลือนับจากนี้เป็นต้นไป ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ กรอบแผนปฏิบัติการสู่ประชาคมอาเซียน และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนคนไทย

การประชุมวิชาการประจำปีของสำนักงานฯ ในปีนี้ จึงมีวัตถุประสงค์หลักในการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับสถานะความพร้อมของไทยในปัจจุบัน กำหนดแนวทาง กลไก และกระบวนการดำเนินงานที่จะสร้างความเข้มแข็งและเอกภาพสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ต่อไป โดยสำนักงานฯ ได้เรียนเชิญคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน นักวิชาการ ผู้นำภาคประชาสังคมและผู้นำชุมชน ผู้แทนจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และประชาชน รวมจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 2,000 คน เข้าร่วมการประชุมในวันนี้

ในการประชุมช่วงเช้า ภายหลังจากที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้กล่าวเปิดการประชุม แสดงปาฐกถาพิเศษเรื่อง **“รัฐบาลกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน”** เพื่อจุดประกายความคิดต่อการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ประชาคมอาเซียนในระยะต่อไปแล้ว จะเป็นการอภิปรายเรื่อง **“เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน”** โดยมีประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อาจารย์พารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย หลังจากนั้น ในช่วงบ่ายจะเป็นการประชุมกลุ่มย่อย โดยแบ่งเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ **กลุ่มที่ 1** การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การคลัง การค้า และการลงทุน เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน **กลุ่มที่ 2** สร้างสังคมผู้ประกอบการไทย ก้าวอย่างมั่นใจสู่ประชาคมอาเซียน **กลุ่มที่ 3** สร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียน **กลุ่มที่ 4** การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานสู่อาเซียน **กลุ่มที่ 5** การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน และ **กลุ่มที่ 6** สู่ประชาคมอาเซียน : บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างไรให้ยั่งยืน

สำหรับผลของการประชุมในวันนี้ สำนักงานฯ จะได้นำไปประมวลสรุปเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ก่อนที่จะนำไปใช้ประกอบการปรับปรุงกรอบแผนปฏิบัติการสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งใช้เป็นแนวทางการหารือกับประเทศสมาชิกอาเซียนในโอกาสต่อไป

สำนักงานใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี และผู้มีเกียรติทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาร่วมประชุมในวันนี้ พร้อมทั้งขอขอบคุณกรมประชาสัมพันธ์ที่กรุณาถ่ายทอดสดและบันทึกเทปการประชุมในวันนี้ ตลอดจนขอขอบคุณหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ได้ร่วมจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอข้อมูลและตัวอย่างของการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอกราบเรียนเชิญ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้กรุณากล่าวเปิดการประชุมและแสดงปาฐกถาพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางในการประชุมประจำปี 2556 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในวันนี้

ขอกราบเรียนเชิญครับ

เรื่อง “รัฐบาลกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน”

ในการประชุมประจำปี 2556 ของ สสช. เรื่อง “เส้นทางประเทศไทย... สู่ประชาคมอาเซียน”

วันจันทร์ที่ 16 กันยายน 2556 ห้องรอยัลจูบิลี บอลรูม
ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี

กราบหม่อมการพระคุณเจ้า, ท่านรัฐมนตรี, ท่านประธานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ท่าน ดร.พารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา, คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ท่านเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ท่านผู้บริหารระดับสูงส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐ, และรัฐวิสาหกิจ, ท่านผู้บริหารภาคเอกชน และภาคประชาสังคม, ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน,

ดิฉันยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาเป็นประธานในการเปิดการประชุมประจำปี 2556 ของ สสช. ในวันนี้ และขอชื่นชมที่ได้เลือกหัวข้อการประชุมที่อยู่ในความสนใจของประชาชนไทยในขณะนี้คือ “เส้นทางประเทศไทย... สู่ประชาคมอาเซียน” ที่อีกไม่นานเราจะก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ดังนั้นการประชุมของทุกท่านรวมถึงการประชุมกลุ่มย่อยในช่วงบ่ายถือเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญ และเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐบาลจะได้รับฟังข้อคิดเห็นจากทุกภาคส่วน โดยขอให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สสช.) รวบรวมข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่ได้รับจากการประชุมประจำปีนี้เพื่อนำมาปรับปรุงและจัดทำแนวทางสำหรับการพัฒนาประเทศต่อไป

คำว่าพันธมิตรของอาเซียนถือเป็นพันธมิตรที่ทั้ง 10 ประเทศในอาเซียนได้ตกลงร่วมกันว่า ในปี 2558 ทั้ง 10 ชาติอาเซียนจะผนึกกำลังรวมเป็นหนึ่งเดียว เรียกว่า “ประชาคมอาเซียน” ประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ส่วนใหญ่แล้วเรากล่าวถึง 3 เสาหลักพร้อมๆ กัน แต่หลายภาคส่วนได้มุ่งเน้นไปที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ซึ่งเป็นหนึ่งในสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน เนื่องจากมีเนื้อหาสาระที่ส่งผลกระทบต่อรวมถึงโอกาสที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทย

การเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นหนึ่งในนโยบายรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา ซึ่งได้มีการดำเนินการมาเป็นระยะ โดยในช่วงปีแรก เป็นการเตรียมพื้นฐาน ตั้งแต่การฟื้นฟูเศรษฐกิจภายหลังอุทกภัย และการดำเนินนโยบายเร่งด่วนเพื่อเป็นการเตรียมพื้นฐานเศรษฐกิจในประเทศ ให้เกิดความแข็งแกร่ง สมดุล ปีที่สอง เน้นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศ โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกและภูมิภาค ปีที่สาม เน้นการเตรียมการที่เพิ่มขึ้นในการวางรากฐาน การรับมือกับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและหาโอกาสสำหรับสิ่งใหม่ที่จะเกิดขึ้น และปีสุดท้าย จะคำนึงถึงแนวทางการก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่เราจะต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมายระยะยาว

ดังนั้นประเด็นการบรรยายในวันนี้จะกล่าวถึงการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนใน 5 เรื่องด้วยกัน โดยเรื่องแรกเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลง เรื่องที่ 2 การเตรียมความพร้อม เรื่องที่ 3 เนื้อหาและรายละเอียดของยุทธศาสตร์ประเทศ เรื่องที่ 4 การเตรียมการ และเรื่องที่ 5 สิ่งที่จะเกิดขึ้นหลังการเปิดประชาคมอาเซียน

เรื่องที่หนึ่ง : การเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงแรกคือ **การเปลี่ยนแปลงในระดับโลกและภูมิภาค** ที่นับวันเศรษฐกิจโลกจะมีความผันผวนและมีความซับซ้อนมากขึ้น จากวิกฤตเศรษฐกิจครั้งล่าสุดที่มีผลกระทบทั้งในสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ส่งผลให้เกิดการทำสงครามค่าเงินของประเทศพัฒนาแล้ว ผ่านการดำเนินมาตรการผ่อนคลายทางการเงิน หรือที่เรียกว่า Quantitative Easing Measures (QE) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการจ้างงาน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวทำให้เกิดความผันผวนของค่าเงินในภูมิภาค โดยในช่วงที่สหรัฐอเมริกาดำเนินมาตรการ QE ส่งผลให้เงินไหลเข้ามาในตลาดทุน โดยเฉพาะในตลาดหุ้นและตลาดตราสารหนี้ของประเทศไทย เนื่องจากมีผลตอบแทนที่ดีกว่าตลาดของประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงทำให้ค่าเงินในภูมิภาคแข็งค่าเกินความเป็นจริง โดยแข็งค่ามากที่สุดที่ประมาณ 28.7 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. ในช่วงไตรมาส 2 ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของสินค้าของไทย

ทั้งนี้ ในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา ธนาคารกลางของสหรัฐฯ ได้เริ่มส่งสัญญาณว่าจะมีการลดบทบาทของมาตรการ QE ลง เนื่องจากเศรษฐกิจของสหรัฐฯ เริ่มมีแนวโน้มที่จะปรับตัวดีขึ้น จึงทำให้นักลงทุนถอนการลงทุนในตลาดทุนของไทย ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงอย่างรวดเร็วอยู่ที่ 32 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. อย่างไรก็ตามประเทศไทยจำเป็นต้องสร้างเกราะป้องกันเพื่อเป็นการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากภายนอกประเทศ เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังต้องพึ่งพารายได้จากการส่งออกสินค้าและบริการสูงถึงประมาณร้อยละ 60 - 70 ของ GDP โดยจะต้องสร้างเศรษฐกิจภายในประเทศให้มีความสมดุลมากขึ้น สิ่งทีภาครัฐพยายามดำเนินการในปีแรกคือการทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจในประเทศมีความสมดุล แข็งแรง สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงโดยการรักษารฐานเดิมแต่ขยายฐานใหม่ให้เข้มแข็ง ซึ่งภารกิจนี้ต้องใช้เวลาในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

การเปลี่ยนแปลงที่สอง คือ **การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคในโลก** ในประเด็นแรกคือเรื่องของประชากรสูงอายุ (Aging Population) ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากประเทศไทยกำลังจะก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ควรมีการบูรณาการโดยกำหนดแนวทางการดูแลและพัฒนาประชากรให้ครอบคลุมตลอดช่วงอายุ นอกจากนั้นพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริโภคต้องการความรวดเร็วเพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และต้องการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่วัยนี้ยังมีความต้องการสินค้าและอาหารที่มีคุณภาพ สะอาด สะดวก และมีประโยชน์ต่อสุขภาพ ดังนั้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการผลิตที่นำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการผลิตสินค้าและอาหารมากขึ้น ประกอบกับนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลกของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการผลิตอาหารให้มีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย และถูกหลักอนามัย โดยใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียระหว่างทาง และรักษาคุณค่าทางโภชนาการไว้ครบถ้วน

การเปลี่ยนแปลงที่สาม คือ **การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี** ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยจึงต้องมีการศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันผู้บริโภคต้องการเทคโนโลยีที่มีความคล่องตัวมากขึ้น เครื่องคอมพิวเตอร์จึงเริ่มเปลี่ยนจากแบบตั้งโต๊ะซึ่งต้องใช้ที่สำนักงาน เป็นคอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก กะทัดรัด พกพาได้ง่าย โทรศัพท์มือถือก็เปลี่ยนจากโทรศัพท์ธรรมดาเป็นสมาร์ทโฟนมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคไม่ได้มองแค่ตัวฮาร์ดแวร์ แต่มองที่เนื้อหาสาระ ที่ใส่เข้าไปด้วย อาทิ ซอฟต์แวร์ประเภทโปรแกรมประยุกต์ (Application Software) และดิจิทัลคอนเทนต์ (Digital

Content) รวมถึงการขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้มีความครอบคลุมมากขึ้น การมี WIFI การมี 3G หรือเรื่องของแลตต์ไลน์ที่เปลี่ยนจากเดิมซึ่งเป็นสายทองแดง สายใยแก้ว สายไฟเบอร์ออฟติก มาเป็นแบบไร้สาย ดังนั้น นโยบายของรัฐบาลในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต (Tablet) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการแจกคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตเท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงการสร้างองค์ความรู้ให้กับนักเรียนผ่านโปรแกรมประยุกต์ต่างๆ ทั้งนี้ แนวโน้มในอนาคตจะเน้นการทำ Global Sourcing โดยการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการหาแหล่งวัตถุดิบจากที่ต่าง ๆ ในโลก เพื่อให้ได้ราคาและคุณภาพที่เหมาะสมและเกิดต้นทุนที่ต่ำที่สุด ประเทศไทยจึงต้องนำประเด็นนี้มาประกอบการพิจารณาปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมจากการที่ปัจจุบันเราทำอยู่กลางน้ำและปลายน้ำด้วยการเป็นเพียงผู้ประกอบชิ้นส่วนอุปกรณ์ต่างๆ เปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำด้วยการก้าวไปสู่การเป็นแหล่งกำเนิดของเทคโนโลยีมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงที่สี่ คือ **การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรโลกไปสู่สังคมผู้สูงอายุ** จากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรโลกในแนวโน้มที่สัดส่วนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นถือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทยมีโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไปแล้วสำหรับประเทศไทยจะเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น และมีความชัดเจนว่าในอีก 30 ปีข้างหน้า ประชากรไทยจะเพิ่มขึ้นสูงสุดในปี 2569 เป็น 66.4 ล้านคน ซึ่งปัจจุบันอยู่ที่ 65.9 ล้านคน และเริ่มลดลงหลังจากนั้น สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุจะมีมากขึ้นในอีก 30 ปีข้างหน้า คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 27 จากปัจจุบันร้อยละ 14 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ทุกกระทรวงจะต้องเริ่มเตรียมการรองรับ โดยการเพิ่มจำนวนประชากรเพื่อปรับสัดส่วนความสมดุลของจำนวนประชากรให้เหมาะสม เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อกำลังแรงงานและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะยาว

สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่ห้า คือ **การเปลี่ยนแปลงของภูมิภาค** การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 รวมถึงความร่วมมือกับเขตเศรษฐกิจอื่นๆ ทั้งในและนอกภูมิภาคในระดับที่กว้างขวาง อาทิ ความร่วมมืออาเซียน+3 หรือความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศจีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ความร่วมมืออาเซียน+6 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของเอเชียแปซิฟิก จะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้าและบริการ เงินทุนและการลงทุน และการเคลื่อนย้ายคน รวมทั้งตลาดของเราจะขยายเพิ่มขึ้น จากเดิมตลาดภายในประเทศที่มีเพียง 60 กว่าล้านคน จะขยายเป็นประมาณ 600 ล้านคนเมื่อนับรวมประชากรของอาเซียนทั้งหมด และหากนับรวมตลาดของจีนตอนใต้ที่มีอาณาเขตติดต่อกับอาเซียนแล้ว จะเพิ่มขึ้นเป็นกว่า 750 ล้านคน ถือว่าเป็นตลาดที่ใหญ่มากสำหรับโอกาสของประเทศไทยที่จะใช้ประโยชน์จากจุดนี้

พันธสัญญาของประชาคมอาเซียนที่ตกลงร่วมกันจะนำไปสู่การเชื่อมโยง (Connectivity) ที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งด้านกายภาพ จากการเชื่อมโยงทางบก (ถนนและรถไฟ) ทางน้ำ ทางอากาศ และการเชื่อมโยงระหว่างกาให้บริการ และการบริหารจัดการของภาครัฐ ซึ่งรวมถึงการเปิดเสรี การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนโดยเฉพาะในส่วนของการค้าชายแดน การสร้างมาตรฐาน กฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับให้สอดคล้องกัน และการเชื่อมโยงระดับประชาชน ในด้านศาสนา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการศึกษา โดยในประเด็นด้านการศึกษาหากต้องการให้มีระบบแลกเปลี่ยนการเรียนการสอนระหว่างประเทศอาเซียน จะต้องมีความร่วมมือในการปรับเวลาการเปิดและปิดภาคเรียนให้เป็นมาตรฐานสากล

จากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ดิฉันได้กล่าวมาแล้วนั้น ล้วนส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ผลกระทบดังกล่าวมาพร้อมกับโอกาสและความเสี่ยงที่ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยรัฐบาลได้นำผลกระทบที่เกิดขึ้นมาพิจารณาร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

เพื่อประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์ประเทศ ในประเด็นแรกเป็นเรื่องของ**โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังคงพึ่งพาการส่งออกและการลงทุนจากต่างประเทศสูง**ทำให้ต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลกและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภค ดังจะเห็นได้จากภาวะการชะลอตัวของอุปสงค์ในตลาดโลก ในช่วงครึ่งปีแรก ตัวเลขการส่งออกของฐานตลาดใหญ่ของไทยทั้งสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ จีนมีสัดส่วนที่ลดลง อย่างไรก็ตามได้มีตัวเลขการเติบโตของตลาดใหม่ ได้แก่ ออสเตรเลีย และฮ่องกง ดังนั้นจึงต้องมีแนวทางที่จะสามารถรักษารฐานตลาดเดิมควบคู่กับการหาตลาดใหม่ควบคู่กันไป

การที่ตัวเลขการส่งออกน้อยกว่าที่คาดไว้มีสาเหตุสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ **ประการแรก** อำนาจซื้อลดลงจากการที่ภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัว และเมื่อเริ่มฟื้นตัวก็ไม่ได้ซ้ากว่าที่คาดไว้ ทำให้ความต้องการสินค้ามีน้อยและราคาตกต่ำ **ประการที่สอง** ค่าเงินบาทที่แข็งค่าเกินความเป็นจริงในช่วงครึ่งปีแรกมีผลกระทบกับราคาการส่งออก **ประการที่สาม** มูลค่าการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไทยเป็นผู้นำในการผลิตฮาร์ดดิสก์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเทคโนโลยีของสินค้าไอที จึงเป็นประเด็นที่เราต้องคิดต่อไปว่า จะปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของเราให้ก้าวทันเทคโนโลยีให้มากยิ่งขึ้นได้อย่างไร **ประการที่สี่** ปัญหาขาดแคลนสินค้าอาหารทะเลอย่างกะทังหัน ในหมวดสินค้ากุ้งสดแช่เย็น-แช่แข็ง อันเนื่องมาจากโรคกุ้งตายด่วน ซึ่งประเด็นเหล่านี้ เราต้องเร่งดำเนินการหามาตรการในการชดเชยโอกาสที่เสียไป

แนวทางที่รัฐบาลกำลังดำเนินการคือ การสร้างมูลค่าให้กับสินค้ามากขึ้น (Value Creation) โดยเน้นการผลิตสินค้าในช่วงกลางน้ำ และปลายน้ำให้มากขึ้น รวมทั้งจะต้องส่งเสริมการส่งออกสินค้าและบริการที่คนไทยมีส่วนแบ่งผลประโยชน์สูง มีการแปรรูปที่สร้างมูลค่าในประเทศก่อนการส่งออก ส่งเสริมให้คนไทยหารายได้จากการลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น เร่งแก้ไขปัญหาและลดอุปสรรคของการค้าชายแดนที่เติบโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญให้มากขึ้น สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงใช้งานวิจัยในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และต่อยอดในการเพิ่มทางเลือกหรือสิ่งใหม่ๆให้กับสินค้าและบริการโดยการทำงานร่วมกับภาคเอกชนอย่างจริงจัง

ประเด็นที่ 2 การที่**ประชากรสูงอายุมีสัดส่วนและจำนวนสูงขึ้น** ประชากรวัยแรงงานลดลง โดยในปี 2568 สังคมไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว ส่งกระทบโดยตรงต่อศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาประชากรในวัยแรงงานให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชน

ประเด็นที่ 3 ในเรื่องของ**กฎระเบียบต่างๆ ต้องปรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง** โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนที่จะทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงสิทธิได้อย่างเสมอภาคเป็นธรรม การใช้แรงงานผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การฟอกเงิน รวมถึงการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ ขณะเดียวกันต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถของภาคเอกชนควบคู่ไปด้วย รวมทั้งต้องปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ก่อนเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558

เรื่องที่สอง : การเตรียมความพร้อม

รัฐบาลได้วางแผนแนวทางการบริหารประเทศไว้ 3 ขั้นตอน คือ การแก้ปัญหาความเดือดร้อนเร่งด่วนของประชาชน การวางรากฐานการพัฒนาประเทศในอนาคต และขับเคลื่อนแผนและยุทธศาสตร์ของประเทศ โดยในปีแรกเน้นที่การยกระดับรายได้และโอกาสของประชาชน รัฐบาลได้เพิ่มค่าแรงขั้นต่ำให้เป็นวันละไม่น้อย

กว่า 300 บาท และกำหนดเงินเดือนผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีให้ไม่น้อยกว่า 15,000 บาท รวมทั้งมีนโยบายยกระดับราคาสินค้าการเกษตร ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชน โดยการปรับลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้เหลือร้อยละ 23 ในปี 2555 และร้อยละ 20 ในปี 2556 รวมทั้งมีนโยบายชะลอการเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อลดภาระของประชาชนและผู้ประกอบการ นอกจากนี้ ยังเน้นการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาประเทศเพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการยกระดับคุณภาพของสวัสดิการภาครัฐ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ รัฐบาลได้ดำเนินการยกระดับระบบการศึกษาของประเทศ โดยจัดให้มี Tablet สำหรับนักเรียนชั้น ป. 1 ทั่วประเทศ พร้อมกับพัฒนาระบบประกันสุขภาพ โดยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับบริการอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง และนอกจากนี้ได้มีนโยบายการปรับเพิ่มเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุด้วย

เรื่องที่สาม : ยุทธศาสตร์ประเทศ

ช่วงปีที่สองรัฐบาลได้เริ่มวางรากฐานการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน โดยเริ่มจากการมองการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก การเปลี่ยนแปลงภายในภูมิภาค และการมองอนาคตในระยะยาว เพื่อนำมากำหนดยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) ให้เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และแผนประชาคมอาเซียน หรือแผนแม่บทการเชื่อมโยง (หรือ Master Plan on ASEAN Connectivity)

ยุทธศาสตร์แรกที่ต้องเร่งดำเนินการคือเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัว ประชากรมีรายได้ต่อหัวที่เพิ่มขึ้น โดยมีภารกิจหลัก 3 เรื่องสำคัญที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง ที่จะทำให้ไทยเราสามารถแข่งขันได้ในระยะยาว ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินการแล้ว ได้แก่ (1) การจัดการใช้ที่ดินประเทศ (Zoning) ให้เหมาะสมกับภาคเกษตร อุตสาหกรรม และการบริการ รัฐบาลได้เริ่มจากการจัดทำแผนโซนนิ่งเกษตร โดยการนำแผนที่ของทุกกระทรวงมาบูรณาการภายใต้แผนที่เดียวกันเพื่อให้สามารถวางแผนปริมาณการผลิตสินค้าทั้งประเภทสินค้าและจำนวนได้อย่างมีความสมดุลระหว่างอุปทานและอุปสงค์ ซึ่งจะนำไปสู่เสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตรและสอดคล้องกับแผนบริหารจัดการน้ำ โดยได้มีการนำร่องปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมปลูกข้าวมาปลูกอ้อยแทนแล้ว 1 ล้านไร่ (2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการเติบโตของประเทศ รัฐบาลมีเป้าหมายที่จะเชื่อมโยงสู่ภูมิภาค และการเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงโอกาสอันเกิดจากการเป็นประชาคมอาเซียน จึงมีการวางแผนลงทุนด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านคมนาคมขนส่ง 2 ล้านล้านบาท สนับสนุนการเดินทางที่รวดเร็วและปลอดภัย รวมถึงลดต้นทุนการขนส่งและโลจิสติกส์ และ (3) การเพิ่มขีดความสามารถผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้า OTOP โดยสนับสนุนให้มีการนำการวิจัยและพัฒนาไปใช้ในการต่อยอดธุรกิจ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนผ่านสถาบันการเงินของรัฐและเอกชน และสร้างช่องทางการขายให้เพิ่มมากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพคนไทยและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยมีแนวทางหลัก 3 แนวทางที่จะต้องดำเนินการคือ (1) การดูแลประชากรทุกช่วงวัย (Life Cycle Policy) ให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย มีการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่อง เร่งเพิ่มผลิตภาพกำลังแรงงาน โดยให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการการทำงานภายใต้เป้าหมายเดียวกันในการดูแลประชากรตลอดช่วงอายุ ขณะเดียวกันรัฐบาลได้

จัดระบบดูแลกลุ่มเสี่ยงผ่าน “ศูนย์ช่วยเหลือสังคม OSCC 1300” (2) การปฏิรูปการศึกษา โดยมองการปฏิรูปการศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ การปฏิรูปการจัดการศึกษาในระบบให้สามารถสร้างคนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 (Global Competency) ทั้งนี้ ระบบการศึกษาจะต้องมีทิศทางการปฏิรูปอย่างจริงจังใน 4 ด้านคือ (1) การปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนไปสู่ระบบการสอนให้คิดวิเคราะห์ มากกว่าการท่องจำ โดยเฉพาะวิชาพื้นฐานที่ยังอ่อนกว่ากลุ่มอาเซียน เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น (2) การพัฒนาครูอาจารย์ผู้สอนให้มีความเป็นเพื่อนและมีความเข้าใจพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนมากขึ้นจากเดิมที่เคยเป็นแต่ผู้สั่งผู้สอน (3) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ และ(4) การพัฒนาหลักสูตรร่วมของสมาชิกอาเซียน

การปฏิรูปการจัดการศึกษานอกระบบ โดยสร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการในการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชนและมาตรฐานสากล รวมถึงการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นการศึกษาทางเลือกสำหรับประชาชนทั่วไปที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถสอบเทียบได้ โดยเฉพาะจัดการศึกษาที่ยึดชุมชนเป็นหลัก (Community-based Education) และการศึกษาโดยครอบครัว (Family/Home-based learning หรือ Home-based School) ที่ให้พ่อแม่สอนลูกเอง แล้วสามารถสอบเทียบได้ ซึ่งจะเป็นการรักษาเอกลักษณ์ และภูมิปัญญาไทย กล่าวโดยสรุปว่า ในการปฏิรูปการศึกษาภาครัฐมีการดำเนินการจัดการศึกษาในระบบให้เป็นมาตรฐานสากล มีการศึกษานอกระบบที่ทำงานร่วมกับภาคเอกชนที่ชัดเจน และมีการศึกษาทางเลือกเพื่อสนองความต้องการของประชาชนและทิศทางในอนาคตอย่างชัดเจน รวมถึงสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรของกลุ่มต่างๆ โดยจัดให้มีกองทุนช่วยเหลือในการพัฒนาตนเองและชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการดูแลสิ่งแวดล้อม รัฐบาลได้ดำเนินการในเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารจัดการภัยพิบัติและการบริหารจัดการน้ำ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการจัดทำนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม ผ่านนโยบายต่างๆ อาทิ นโยบายการสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนทั้งในระดับบุคคล จนถึงระดับประเทศ เช่น การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ (Roof-top Solar Cell) ในบ้านเรือน อาคารพาณิชย์และโรงงานอุตสาหกรรม โครงการ 1 solar 1 ชุมชน โครงการเมืองสีเขียวที่เป็นอีกโครงการหนึ่งที่มีโอกาสไปศึกษาตัวอย่าง Green City ของประเทศสวีเดน โครงการเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ โดยเริ่มจากโครงการนำร่อง 2 โครงการ คือ มาบตาพุด และสมุทรสาคร เป็นต้น นอกจากนั้นได้จัดทำนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยนโยบายที่ได้ดำเนินการแล้ว เช่น การลดภาษีให้กับเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน และการส่งเสริมการใช้รถยนต์ประหยัดพลังงาน (Eco Car)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างสมดุลและปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการภาครัฐ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารประเทศ พัฒนาไปสู่การเป็น E-Government เพื่อบูรณาการฐานข้อมูล ลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น โครงการรับจำนำข้าว การบูรณาการยุทธศาสตร์และการดำเนินงานระหว่างกระทรวงและจังหวัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างทั่วถึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีแผนระยะยาวที่ชัดเจน สอดคล้องกับศักยภาพ จุดเด่นของแต่ละพื้นที่ และการปรับปรุงกฎระเบียบ ให้มีความทันสมัย โปร่งใส สามารถแข่งขันได้ และเป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งมีการพัฒนากำลังคนภาครัฐอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศในอนาคต

เรื่องที่สี่ : การเตรียมการ

การเตรียมการไปสู่ประชาคมอาเซียนจะต้องมีการเตรียมการจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน **ในภาครัฐ** ถือเป็นภารกิจเร่งด่วนที่ต้องขอความร่วมมือจากทุกกระทรวง และขอให้ สศช. เป็นผู้บูรณาการ โดย 10 เรื่องหลักที่ต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ **การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน**ให้กับทุกภาคส่วน เช่น การจัดทำโซนนิ่ง การพัฒนาอุตสาหกรรม การส่งเสริม SMEs และ OTOP รวมถึงจะเริ่มวัดขีดความสามารถในการแข่งขันจากระดับประเทศเป็นรายกระทรวงและจังหวัดเพื่อกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์จังหวัด โดยให้ทุกส่วนงานมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยจะนำตัวอย่างจากการไปศึกษาดูงานศูนย์วัดมาตรฐานขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศสวีเดนมาปรับใช้ **การเชื่อมโยง (Connectivity)** เช่น การพัฒนาด้านชายแดน พัฒนาโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงประตูการค้า **การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร** การพัฒนาด้านการศึกษา และการเตรียมความพร้อมของคนในภาครัฐ **การอำนวยความสะดวก** เพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารต่อประชาชน ทั้งในส่วนของการเพิ่มเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และการปรับแนวทางการบริการให้แก่ประชาชน ทั้งในและต่างประเทศ **ด้านกฎระเบียบ การปรับแก้กฎระเบียบให้เป็นมาตรฐานสากล** เช่น การพัฒนากฎหมายเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการค้าการลงทุน เพื่อส่งเสริมให้ลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึง**การรักษาความปลอดภัย** โดยเฉพาะการดูแลนักท่องเที่ยว และความมั่นคงและการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ

สำหรับ**ภาคเอกชน** จากการที่ตลาดและฐานการผลิตเปลี่ยนจากประชากร 60 ล้านคน ไปเป็น 600 ล้านคน ภาคธุรกิจต้องเร่งปรับตัวโดยเฉพาะ**การแสวงหาพันธมิตรทางธุรกิจ**เพื่อสร้างเครือข่ายการผลิตในภูมิภาค และเพื่อให้ได้วัตถุดิบที่ถูกลง เปลี่ยนจากเวทีการค้าที่อาศัยทรัพยากรที่มีขอบเขตเพียงระดับประเทศ ขยายสู่การแข่งขันในลักษณะกลุ่มเศรษฐกิจระดับภูมิภาคบนเวทีการค้าโลก **การปรับกลยุทธ์การตลาด และบริการ**ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา และความต้องการของผู้บริโภคภายในกลุ่มอาเซียนและตลาดโลก การใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มหรือความหลากหลายให้กับการเสนอสินค้าและบริการ **การยกระดับมาตรฐานและคุณภาพสินค้า** รวมถึง**การเตรียมความพร้อมขององค์กร** เพื่อสร้างประสิทธิภาพที่จะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาทักษะฝีมือของแรงงานและทักษะผู้ประกอบการทั้งในส่วนที่เป็นทักษะพื้นฐาน เช่น ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย อาทิ การพัฒนา Talking Dictionary สำหรับพนักงานขับรถบรรทุกในธุรกิจโลจิสติกส์ การพัฒนาองค์ความรู้ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ กฎระเบียบต่างๆ รวมถึงระบบการติดต่องาน และทักษะขั้นสูงสำหรับผู้ประกอบการในการบริหารจัดการต้นทุน และลดความเสี่ยงทางธุรกิจ โดยภาครัฐยินดีเข้าไปสนับสนุนในการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ทั้งนี้อยากให้ภาคเอกชนพิจารณาตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ในการใช้ประโยชน์จากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงของภาครัฐ (Regional Connectivity) เช่น ศูนย์กระจายสินค้าและคลังสินค้าตามภูมิภาค รวมทั้งการเข้าไปลงทุนในประเทศในกลุ่มอาเซียนของกลุ่ม SMEs และกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว เช่น สถานีบริการน้ำมัน หรือ Rest Area หรือรีสอร์ท ตามเส้นทางคมนาคมขนส่งภายในกลุ่ม GMS หรืออาเซียน รวมถึงโครงสร้างภาษีที่เปลี่ยนแปลงไป

ภาคประชาชน ควรให้ความสำคัญกับการรับข้อมูลในการสร้างความรู้ความเข้าใจของภาครัฐและหน่วยงานต่างๆ ผ่านช่องทางต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการอบรมสัมมนา การสื่อสารทางโทรทัศน์ วิทยุ เพื่อที่จะมีความเข้าใจวัฒนธรรมของแต่ละประเทศอาเซียนที่มีความหลากหลาย และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ส่งเสริม

การเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับประชาชน (People to People Link) ผ่านการเดินทางท่องเที่ยว เร่งพัฒนาทักษะด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศอาเซียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกัน พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ แต่ละประเทศในอาเซียนมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว แต่ในความหลากหลายกลับมีลักษณะร่วมของความเป็นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือการมีรากฐานทางวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ จึงควรเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจของวัฒนธรรมอาเซียนให้กับคนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นต่อไป เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นชนชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เรื่องที่ห้า : อนาคตภายหลังการเปิดประชาคมอาเซียน

จากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น มาสู่การเตรียมความพร้อมและเตรียมการรับมือของภาคส่วนต่างๆ ในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โจทย์สุดท้ายคือหลังการเปิดประตูอาเซียนในปี 2558 แล้ว สิ่งที่จะเกิดขึ้นจะมีลักษณะโดยสังเขป ดังนี้ (1) **ตลาดและฐานการผลิตใหญ่ขึ้น** การเปลี่ยนแปลงของฐานผลิตจะนำมาทั้งโอกาสและความท้าทาย จากการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นประกอบกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภค (2) **เกิดการเชื่อมโยงในภูมิภาคที่สมบูรณ์ ทั้ง 3 ด้าน** ได้แก่ **ด้านกายภาพ** ภูมิภาคอาเซียนจะเชื่อมโยงกันได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งทางบก อากาศ และน้ำ **ด้านกฎระเบียบ** ระบบให้บริการที่ด้านศุลกากรทั้งสินค้าและคนจะมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพทั้งสำหรับคนอาเซียนและนอกกลุ่มอาเซียน เช่น ระบบการคุ้มครองและประกันสังคมแรงงาน ระบบการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น **ด้านคนสู่คน** ประชาชนกับประชาชนมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น ทั้งจากในด้านการท่องเที่ยว หลักสูตรการศึกษา และวัฒนธรรมอาเซียน (3) **ปัญหาและความท้าทายจะมีความซับซ้อนมากขึ้น** ต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกันเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสร้างสรรค์ การเปิดพรมแดนจะเป็นการเพิ่มความเชื่อมโยง แต่จะมีความเสี่ยงในส่วนของอาชญากรรมข้ามชาติ และการค้ายาเสพติด ดังนั้น จึงจะต้องมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดและเป็นระบบ และจะต้องมีการปรับแก้กฎระเบียบเพื่อเป็นการยกระดับสู่มาตรฐานสากลมากขึ้น (4) **เกิด Free Flow อย่างสมบูรณ์ 5 เรื่อง** ตั้งแต่**สินค้าและบริการ**ในกลุ่ม 10 ประเทศ ที่จะซื้อขายกันอย่างปลอดภาษี **การลงทุน** จะลงทุนข้ามกันได้มากขึ้น ดังนั้นการถือหุ้นในบริษัทต่างๆ จะมีผู้ลงทุนมากขึ้น จะมีการกำหนดแนวทางให้ข้อกีดกันการถือหุ้นในบริษัทลดน้อยลง **การบริการโลจิสติกส์** การขนส่งจะมีการเชื่อมด่านหลักๆ ส่งผลให้เดินทางไปมาหาสู่กันสะดวกขึ้น **ด้านตลาดเงินและตลาดทุน** จะมีการซื้อขายมากขึ้นและคล่องตัวขึ้น และสุดท้าย **ด้านแรงงาน** จะมีการเคลื่อนย้ายโดยเสรี ทำให้มีแรงงานจากประเทศอื่นในประเทศอาเซียนมาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น ส่งผลให้เกิดทั้งโอกาสและความเสี่ยง โดยจะเป็นโอกาสสำหรับผู้ที่ต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณภาพ แต่ในทางกลับกันแรงงานไทยจะต้องมีการยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ดีขึ้น และประเด็นสุดท้าย (4) **วัฒนธรรมยังคงดำรงอยู่ภายใต้ความหลากหลาย** แม้ว่าจะรวมเป็นประชาคมอาเซียน แต่ทุกประเทศยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งประเทศไทยและคนไทยทุกคนจะต้องร่วมกันรักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทยให้คงอยู่ ในขณะเดียวกันก็ต้องมีการเรียนรู้และศึกษาเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้สามารถอยู่ร่วมกัน ท่ามกลางความหลากหลายของชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม

ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่อยากเรียนให้ทราบว่า คือ ภาพทั้งหมดของการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนา หากมีความเข้าใจในความท้าทายและสามารถหลีกเลี่ยงอุปสรรคที่เกิดขึ้น ดิฉันเชื่อว่าเราจะเกิดความได้เปรียบจากการปรับตัวและมีโอกาสได้เรียนรู้ช่องทางใหม่ๆ บนความหลากหลาย มักจะมีหนทางใหม่และทางเลือกใหม่ที่เป็นโอกาสเกิดขึ้นเสมอ

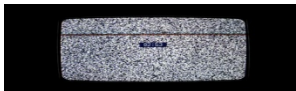
ดิฉันหวังว่าทุกท่านจะใช้โอกาสนี้ในการแสดงความเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ และขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและท่านผู้มีเกียรติทุกท่านที่ได้เข้าร่วมประชุมในการจัดประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนประเทศไทยก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน

สุดท้ายนี้ดิฉันถือโอกาสเปิดการประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. **เรื่องเส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน** และขออวยพรให้การประชุมประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

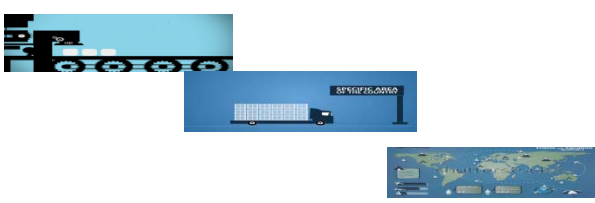
ขอบคุณค่ะ

บทวิดิทัศน์ประกอบการประชุมประจำปี 2556 ของ สศช.
เรื่อง “ก้าวอย่างสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมั่นคง”

(ความยาว 8.04 นาที)

ที่	ภาพ	เสียง
1.	ภาพหน้าจอคำ	เสียงนาฬิกา ตึก ตึก ตึก... กำลังเดินปกติ (ดนตรีประกอบบางๆ อารมณ์ดูน่าสงสัย)
2.	Fade ภาพนาฬิกาที่อยู่ในบ้านที่ทันสมัยค่อยๆ ปรากฏชัดขึ้น เวลาปัดมาที่วันใหม่ เห็นวัน เวลาที่เปลี่ยนเป็นวันใหม่ ภาพค่อยๆ Fade หายไป	เสียงนาฬิกา ตึก ตึก ตึก...
3.	ตัวอักษรขึ้นหน้าจอ ตัวสีขาวบนพื้นจอสีดำ “ 16 กันยายน 2556 ”	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) วันนี้ ! ... ชีวิตคุณเป็นอย่างนี้ใช่ไหม?
4.	ภาพชายหนุ่มวัยทำงาน (อายุประมาณ 28-35 ปี) กำลังตื่นนอนตอนเช้า เตรียมตัวที่จะไปทำงาน มีเส้น Out line ขึ้นรอบตัวผู้ชาย พร้อมกับนาฬิกาบอกเวลา ตัดสลับภาพการใช้ชีวิตของผู้คนในประเทศไทย คือ - ภาพชานากำลังทำนา - กรรมกรกำลังอยู่ในไซต์งานพร้อมวิศวกรคุมงาน - การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม - ตลาดขายแดนอรัญประเทศ - ครูสอนนักเรียนในห้องเรียน - ไกด์ทำหน้าที่นำนักท่องเที่ยว - หมอในโรงพยาบาล - Taxi / มอเตอร์ไซด์รับจ้าง - ผู้คนบนรถไฟฟ้า - คนขายของข้างถนน ภาพตัดกลับมาภาพชายหนุ่มวัยทำงานคนเดิม - นั่งอ่านหนังสือพิมพ์ (มี Outline ขึ้นเกี่ยวกับข้อความหน้าหนังสือพิมพ์เรื่องการประชุม AC / เรื่องหุ้น / เรื่องการท่องเที่ยว - กินกาแฟ - เปิดข่าวทีวีดูยามเช้า ข่าวช่อง 3, 5, 7, 9, TPBS, 11 CG มี Outline ขึ้นรอบตัว พร้อมกับ Text อธิบายกิจวัตรยามเช้าที่ผู้ชายกำลังทำ - ตัดกลับมาที่จอที่นำเสนอข่าว และภาพกระตุก ทีวีซ่าๆ ภาพหายแว็บไป 	ดนตรีประกอบ อารมณ์ยามเช้า ตัดสลับ บรรยากาศเสียงจริง เสียงดนตรี ตัดสลับบรรยายเสียงจริง เสียงบรรยายขึ้นต่อ บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “แต่อีกไม่นานเกินรอ... ชีวิตคุณจะเปลี่ยนไป !”

ที่	ภาพ	เสียง
5.	ตัวอักษรขาวบนพื้นสีดำขึ้นกลางจอ “เหลือเพียง 836 วัน” 	เสียงนาฬิกา ตึก ตึก ตึก... เดินเร็ว (ดนตรีประกอบบางๆ อารมณ์ตื่นเต้น บีบคั้น)
6.	ตัวอักษรขาวบนพื้นสีดำขึ้นกลางจอ ขึ้นทีละบรรทัด 31 ธันวาคม 2558 พวกเรา คือ พลเมืองอาเซียน	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 พวกเราจะเป็นพลเมืองอาเซียน” (ดนตรีประกอบบางๆ เสียงเพลงอาเซียน)
7.	Info-graphic อธิบายภาพ Outline รูปคนจาก 60 ล้านคน เพิ่มกลายเป็น 600 ล้านคน รูปธงชาติทั้ง 10 ประเทศเลื่อนมาทีละประเทศพร้อมขึ้น Text ชื่อประเทศกำกับ เมื่อครบ 10 ประเทศ ธงชาติทั้งหมด รวมเข้าหากันเป็นธงเดียวคืออาเซียน 	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “คุณคิดอย่างไร? แล้วแต่คุณ! แต่ความจริงก็คือในวันที่ 13 ธันวาคม 2558 พวกเรากว่า 600 ล้านคน ใน 10 ประเทศที่อยู่บนผืนทองของเขตรมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก คือ ประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เมียนมาร์ ลาว เวียดนาม และกัมพูชา ซึ่งมีความแตกต่างและความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง เรา! ... จะรวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียว เพื่อเดินไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคง ที่มีหนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันสร้างพลังในตลาดโลก เพราะเราทุกคน คือ “พลเมืองอาเซียน””
8.	หยุดภาพและภาพทุกอย่างถูก Reverse กลับ กล้องค่อยๆ Zoom out / Fade ภาพนาฬิกานับถอยหลังเข้ามา CG นาฬิกา วิ่งถอยอย่างรวดเร็ว และมาค้างอยู่ที่ 836 วัน และค่อยๆ เริ่มนับถอยหลังทีละวันอย่างช้าๆ	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “แต่กว่าวันนั้น จะมาถึงในอีก 2 ปีข้างหน้า ย้อนกลับมาดูวันนี้พวกเรา... คนไทยได้ทำอะไรเพื่อจะเป็นส่วนหนึ่งของอาเซียนอย่างมั่นใจ ในเวลาที่เหลือเพียงไม่ถึง 836 วัน”
9.	ตัดภาพเร็วเป็น Hi-light โครงการต่างๆ ที่รัฐบาลได้จัดทำ ภาพการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัย กราฟิกภาพการคมนาคมขนส่งโครงการ 2 ล้านล้าน ภาพ ประชุมความร่วมมือต่างๆ เกี่ยวกับอาเซียน ภาพการประชุม เพื่อทำแผนแม่บท 8 ยุทธศาสตร์	(ดนตรีประกอบบางๆ อารมณ์ดูน่าค้นหา)
10.	Insert ภาพการเริ่มต้นของรัฐและเอกชน - ภาพข่าวการประชุม - ภาพองค์กรที่เริ่มโครงการต้อนรับ AC - ภาพจากภาคเอกชนที่มีส่วนร่วมกับ AC	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “แน่นอนว่า! รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมของไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 เพื่อใช้โอกาสจากความร่วมมือในอาเซียน เสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน”
11.	กราฟิกแผนแม่บท 8 ยุทธศาสตร์	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “รัฐบาลจึงมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำยุทธศาสตร์

ที่	ภาพ	เสียง
		8 แนวทาง เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอีก 2 ปีข้างหน้า”
12.	Info-graphic อธิบาย ตัดภาพมาที่ชายหนุ่มวัยทำงาน ถือกล่องสินค้าอยู่บนแบล็คกราวสีขาว จากนั้น Transition เข้าสู่ Info graphic จากผู้ชายกลายเป็น Outline รูปคนเป็นทั้งพนักงานบริการ พ่อค้า และนักลงทุน	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “เริ่มต้นด้วยการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้า และการลงทุน”
13.	ตัดภาพมาเห็นกลุ่มคนจาก “หอการค้าไทย” โดยเดิมสัญลักษณ์ Logo เข้าไปที่ภาพให้เห็นชัดเจน กำลังเดินไปช่วยกลุ่มคน “SMDs” ตัวอักษรขึ้นว่า “Team Thailand” รูปทั้ง 2 กลุ่มรวมเข้าหากันแล้ว Transition เป็นเครื่องบินแล้วพาบินไปสู่ประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ตัดภาพมาเป็นผู้ชายคนเดิมเดินผ่านไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยว มีตัวอักษรต่างๆ (ด้านล่าง) เป็น Outline ขึ้นพร้อมกับแบล็คกราวที่เป็นรูปสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่างๆ เปลี่ยนไปเรื่อยๆ	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “วันนี้เรามี Team Thailand นั่นคือ ผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่มีการขยายธุรกิจไปยังอาเซียนคอยมาเป็นพี่เลี้ยงแบบพี่สอนน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน ให้กับ SMEs เพื่อขยายธุรกิจสู่อาเซียนด้วยกัน” บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “ด้านการท่องเที่ยวเราก็รุกคืบพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวอาเซียนในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์”
14.	Info-graphic อธิบาย Info-graphic Outline รูปคนที่มีการพัฒนาจากเด็กจนโต และมีวิชาชีพทั้ง 7 สาขา ตัดภาพมาที่แผนที่อาเซียนเห็นเส้นรอยต่อระหว่างประเทศมีสัญลักษณ์ของวิชาชีพแพทย์และพยาบาลเต็มไปหมด เห็นภาพการเดินทางข้ามประเทศได้อย่างง่ายดาย โดยเฉพาะวิชาชีพแพทย์และพยาบาล	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม” บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “อีก 2 ปีข้างหน้า เราพลเมืองอาเซียน จะมีสุขภาพที่ดีขึ้น มีการประกันสังคมที่ได้มาตรฐาน เราจะมีแพทย์และพยาบาลที่มีความสามารถเพิ่มขึ้น และเดินทางไปรักษาผู้คนใน 10 ประเทศ ได้อย่างสะดวกโดยไม่มีเขตแดนขวางกั้น”
15.	Info-graphic อธิบาย ภาพของสินค้าที่กำลังถูกลำเลียงจัดส่งเริ่มจากทางบก กล้อง Zoom out ออกมาเห็นทั้งทางน้ำและทางอากาศที่เพิ่มมากขึ้นและสะดวกมากขึ้นเส้นทางการขนส่งที่เพิ่มมากขึ้น 	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ ขณะนี้เรามีแผนการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อดำเนินการพัฒนาระบบขนส่งหลากหลายรูปแบบทั้งทางถนน ทางน้ำ ทางอากาศ และระบบราง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย”
16.	Info-graphic อธิบาย	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) :

ที่	ภาพ	เสียง
	Info-graphic Out line รูปคนที่มีการพัฒนาทางการศึกษาขึ้นสถิติการเพิ่มขึ้นของหลักสูตรนานาชาติ ใช้ CG เป็นเส้นกราฟ ตัดมาที่ภาพการประกาศเลื่อนเปิดภาคเรียนเป็นภาพของสถาบันการศึกษาของแต่ละประเทศในอาเซียนมีเทอมพร้อมกัน CG Outline ตอนเปิดเรียนกลุ่มนักเรียนนักศึกษาของไทยกล้อง Zoom out เห็นกลุ่มของอาเซียนหลากหลายประเทศวิ่งเข้าไปกลุ่มของไทย วิ่งตามไปเวลาปิดเรียนก็วิ่งออกมาพร้อมกันทุกประเทศ	“การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันการศึกษาหลายแห่งได้เปิดหลักสูตรนานาชาติ มีการตื่นตัวเรื่องการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และภาษาของเพื่อนบ้านในอาเซียน” บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “รัฐบาลได้ประกาศเลื่อนเวลาเปิดภาคเรียนให้ตรงกับอาเซียนโดยจะเริ่มในปีการศึกษา 2557 เป็นต้นไป พร้อมทั้งเตรียมจัดทำมาตรฐานหลักสูตรร่วมกับประเทศในอาเซียน”
17.	Info-graphic อธิบาย เปิดด้วยภาพเอกสารกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื้อหาภายในถูกเปลี่ยนและตัดเข้า CG รูปตาชั่ง	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “นอกจากนั้น เรายังมีการพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบให้ทันสมัย เอื้อต่อการค้า การลงทุน สอดรับกับพันธกรณีและข้อตกลงของอาเซียน”
18.	Info-graphic อธิบาย Outline รูปการเรียนการสอน และ Transition หนึ่งโน้มนำกลายเป็นผู้ชายคนเดิมนั่งอ่านหนังสืออยู่บนโต๊ะ 	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “และไม่ละเลยที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียนให้กับคนไทย”
19.	Info-graphic อธิบาย Zoom in เข้าไปที่จังหวัดตากในประเทศไทย เห็นตัวหนังสือเขียนว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด” ไปที่จังหวัดกาญจนบุรี เขียนว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” ไปที่เชียงราย ขึ้นกราฟเป็นรูปสะพานเชียงของ-ห้วยทราย พร้อม Text ไปที่หนองคาย มี CG รูปขบวนรถไฟ Zoom out มาที่ภาพแผนที่ทั้ง 10 ประเทศ โดยมีประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยง มีเส้น CG พุ่งออกมาจากประเทศไทยไปสู่หัวเมืองใหญ่ของแต่ละประเทศ 	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “ทั้งยังได้เร่งเสริมสร้างความมั่นคงและความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพของเมืองให้เชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน”
20.	Info-graphic อธิบาย CG ภาพเหรียญที่มี 2 ด้าน พลิกด้านแรกใส่ Text คำว่า “ข้อดี” พลิกกลับมาด้านที่สองใส่ Text คำว่า “ข้อพึงควรระวัง” Insert ภาพสังคมในปัจจุบัน	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “ถึงแม้ว่าเส้นทางทั้ง 8 ที่รัฐบาลได้เตรียมไว้จะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์มหาศาลจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน แต่เหรียญย่อมมีสองด้านเสมอ เราไม่อาจละเลยผลกระทบที่จะตามมา”
21.	สัมภาษณ์บุคคลต่างๆ	สัมภาษณ์

ที่	ภาพ	เสียง
		เสียงสะท้อนจากประชาชน กลุ่มคนหลากหลายอาชีพ - ถ้ามีคนมาทำงานบ้านเราแล้วคนไทยจะตงงานไหม - เราต้องพูดได้กี่ภาษา เพื่อสื่อสารในอาเซียน - แล้วเรื่องโรคระบาดจากประเทศเพื่อนบ้านล่ะ - เราสามารถไปทำงานต่างประเทศได้จริง - คนไทยจะสูญเสียความเป็นไทยไปหรือเปล่า - เราจะถูกแย่งอาชีพ แย่งที่ดินทำกินมั้ย - การลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน การเป็นศูนย์กลาง การท่องเที่ยว โลจิสติกส์ รักษาพยาบาล
22.	CG นาฬิกาเหลือเวลา 836 วันและค่อยๆ เริ่มนับถอยหลังที่ละวินาที เร็วขึ้นๆ 16 กันยายน 2556 9.00 น. เราจะเป็นอย่างไร ในประชาคมอาเซียน	บทบรรยาย (เสียงโฆษก) : “เวลากำลังเดินไปทุกวินาที อีก 2 ปีข้างหน้า เราจะเป็นอย่างไร ในประชาคมอาเซียน คำถามนี้เราทุกคน !!! ต้องช่วยกันหาคำตอบ
23.	Scene จบ ตัดกลับมาที่ชายวัยทำงานคนเดิมสะดุ้งตื่นจากภวังค์ ชีวิตเขาเปลี่ยนไป ตื่นมาพร้อมเพลงชาติอาเซียน / ที่ว่ามีข่าวหลากหลายภาษา / หนังสือพิมพ์ AC NEWS วางบนโต๊ะ / หนังสือมีส่นปกเขียนว่า “แล้วคุณ !!! จะเป็นอย่างไรในอาเซียน” Fade back	(ดนตรีประกอบบางๆ อารมณ์ตั้งคำถาม)

ส่วนที่

4

การนำเสนอและอภิปรายภาพรวม

เส้นทางประเทศไทย... สู่ประชาคมอาเซียน

สรุปการนำเสนอและอภิปราย

“เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน”

ประธาน :	นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา	ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ :	นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ	เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้อภิปราย :	ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช	นายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล
	นายกันต์ ตระกูลสุน	กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)
	ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี	ประธานกรรมการบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน เอ็มเอฟซี จำกัด (มหาชน)

1

สรุปผลการนำเสนอ

นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำเสนอสารการเตรียมความพร้อมประเทศไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยมีสาระสรุปดังนี้

1.1 ประชาคมอาเซียน มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1.1.1 กฎบัตรอาเซียนหรือธรรมนูญอาเซียน เป็นการกำหนดกติกาการดำเนินงานร่วมกันคล้ายกับรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศที่มีบทบัญญัติในเรื่องของหลักการปฏิบัติต่อคนในประเทศ

1.1.2 ประชาคมอาเซียนแบ่งออกเป็น 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน และประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน โดยมีพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียน การนำพิมพ์เขียวออกมาปฏิบัตินั้น จะปฏิบัติผ่านแผนแม่บทการเชื่อมโยงภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Master Plan on Connectivity) ซึ่งแผนแม่บทเป็นแผนปฏิบัติการ คือ มีกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนและแหล่งที่มาของเงินงบประมาณ

1.1.3 การเชื่อมโยงกันเป็นประชาคม ประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ คือ 1) การเชื่อมโยงทางกายภาพที่ไม่มีจุดแบ่ง (Seamless Connectivity) หมายความว่า การเดินทางทางกายภาพมีความสะดวกไม่ว่าจะเป็นเรื่องทิศทางหรือพลังงาน และ 2) ระบบปฏิบัติการ หมายถึง กฎระเบียบของภาครัฐที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น การเคลื่อนย้ายสินค้าจากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่ง อาจติดอยู่ที่ด่านศุลกากรนานเกินควร ทำให้ต้นทุนต่างๆ ของเอกชนเพิ่มขึ้น อาทิ ค่าใช้จ่ายการพักรแรม หรือค่าใช้จ่ายการพักรอการปลดปล่อยที่ด่าน นอกจากนี้ ยังครอบคลุมถึงการเดินทางข้ามประเทศของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ เมื่อรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว จะมีการติดต่อกันระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน โดยการเดินทางทางบกเพิ่มขึ้น เพราะการ

เดินทางทางบกมีความสะดวกในเรื่องของการขนส่งสินค้า รวมทั้งการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ซึ่งการท่องเที่ยวนี้ตรงกับภาษาอังกฤษ 2 คำ ได้แก่ Tourism กับ Traveling การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่จะเป็น Traveling มากขึ้น การติดต่อทางบกไม่ได้จำกัดเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียน อาเซียนมีอาณาเขตติดต่อกับหลายประเทศ อาทิ จีน เมื่อมีการเดินทางทางบก การค้าขายจะเชื่อมต่อไปยังประเทศจีน ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีประชากรประมาณ 600 ล้านคน จีนตอนใต้ที่อยู่ในกรอบความร่วมมืออนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงมีประชากรประมาณ 150 ล้านคน เส้นทางบกนี้จะครอบคลุมประชากรประมาณ 750 ล้านคน ทั้งนี้ ยังไม่นับรวมประชากรจากซีกตะวันตกของประเทศเมียนมาร์ที่มีพื้นที่ประเทศติดต่อกับอินเดีย ซึ่งเป็นการมองที่ข้ามกรอบของกลุ่มอาเซียนออกไป

1.2 โอกาสของไทยในประชาคมอาเซียน เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศไทยจะเผชิญกับทั้งโอกาสและผลกระทบ ถ้าพิจารณาแต่เรื่องผลกระทบ โดยไม่หาทางแก้ไขจุดอ่อน ไทยก็จะติดอยู่กับเรื่องของผลกระทบตลอดไป แต่ถ้ามองผลกระทบแล้ว สามารถพลิกผลกระทบขึ้นมาเป็นโอกาสได้ ก็จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ไม่ว่าจะมองจากตัวเราเอง หรือประเทศอื่นในกลุ่มอาเซียน ซึ่งประเทศในกลุ่มอาเซียนต่างมองหาโอกาส ดังนั้น การปรับปรุงจุดอ่อนเป็นหน้าที่ซึ่งแต่ละประเทศต้องปรับปรุงแก้ไข

1.2.1 ไทยตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ที่ดี อยู่ในจุดศูนย์กลางที่สำคัญต่อการเชื่อมโยงกับประเทศนอกกลุ่มอาเซียน ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยขยายตัวเป็นอันดับ 2 เมื่อพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ แต่หากพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศต่อหัว พบว่า ไทยอยู่อันดับที่ 4 เช่นเดียวกับด้านการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้ หากพิจารณาในด้านความสามารถในการแข่งขัน โอกาสของไทยอยู่ระดับกลางและไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก อยู่อันดับที่ 4 มาโดยตลอด

1.2.2 ประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานยังเป็นจุดอ่อนสำคัญของไทย ผลการจัดอันดับของสถาบันเพื่อการพัฒนาการจัดการ (Institute for Management Development : IMD) และ เวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม (World Economic Forum : WEF) พบว่า จุดอ่อนของไทยอยู่ที่โครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การจัดอันดับของ IMD ปี 2556 พบว่า อันดับด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ดังนั้น หากรัฐบาลลงทุนในโครงการ 2 ล้านล้านบาท ก็จะทำให้ประสิทธิภาพการขนส่งหรือการเดินทางของไทยดีขึ้น

1.3 สถานการณ์ประเทศไทยก่อนเข้าประชาคมอาเซียน ในเรื่องคุณภาพของคนและต้นทุนโลจิสติกส์ได้แก่

1.3.1 คุณภาพการศึกษาไทย ปัจจุบันมีการจัดอันดับคุณภาพการศึกษาจากหลายสถาบันทั้งภายในประเทศและระดับโลก เมื่อพิจารณาคุณภาพการศึกษาไทยจากคะแนนผลการสอบ ONET พบว่าคุณภาพการศึกษาของไทยค่อนข้างต่ำ เนื่องจากนักเรียนทุกระดับชั้นมีค่าคะแนนเฉลี่ยในทุกวิชาต่ำกว่าร้อยละ 50 ยกเว้นวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับผลการจัดอันดับของ WEF ที่พบว่าคุณภาพการศึกษาของไทยต่ำมากและต่ำกว่ากัมพูชา อย่างไรก็ตาม การวัดคุณภาพการศึกษาไม่ควรพิจารณาที่คะแนนสอบหรือการจัดอันดับเพียงอย่างเดียว ต้องพิจารณารายละเอียดการวัดคุณภาพของระบบการศึกษาว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร กัมพูชาเป็นประเทศเกิดใหม่ ระบบการศึกษากาบัังคับสามารถเริ่มต้นได้ดี มีประสิทธิภาพ ขณะที่การพิจารณาคุณภาพการศึกษาของไทย ต้องพิจารณาจากหลายๆ ปัจจัย อาทิ การให้ความรู้วิชาที่เรียนในสถาบันการศึกษา สมรรถนะทางการศึกษา เมื่อพิจารณาการจัดอันดับการศึกษาของ IMD พบว่าไทยอยู่ในอันดับที่สูงกว่ากัมพูชา แสดงให้เห็นว่าแต่ละสถาบันมีวิธีการวัดที่แตกต่างกัน

1.3.2 ประสิทธิภาพแรงงาน การเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพแรงงานขึ้นอยู่กับสภาพการณ์และเหตุการณ์ของแต่ละประเทศ บางประเทศที่เป็นประเทศเกิดใหม่ ประสิทธิภาพแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับไทยเมื่อ 30-40 ปีก่อนในช่วงที่ไทยเริ่มพัฒนาประเทศ ประสิทธิภาพแรงงานของไทยก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน เนื่องจากการใช้ทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ ประเทศเกิดใหม่ในปัจจุบันจึงมุ่งพัฒนาประเทศในแนวทางเดียวกันกับไทย เมื่อ 30-40 ปีก่อนที่เน้นการใช้ทรัพยากรและการใช้แรงงานราคาถูกเป็นหลัก ส่งผลให้ประสิทธิภาพแรงงานในกลุ่มประเทศเกิดใหม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด สำหรับประเทศที่มีรายได้ปานกลางหรือประเทศที่มีความก้าวหน้า ประสิทธิภาพแรงงานจะขึ้นอยู่กับเทคโนโลยี การนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์

1.3.3 ประชากรสูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทั่วโลก โดยเฉพาะ 2 ประเทศที่มีจำนวนผู้สูงอายุสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลก คือ ญี่ปุ่น และไทยที่มีแนวโน้มผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อคุณภาพของคน และผลิตภาพแรงงาน กำลังคนของไทยที่อยู่ในวัยแรงงานมีน้อย สิ่งที่เราต้องให้ความสำคัญคือ จะทำอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในแรงงานของไทย

1.3.4 ต้นทุนโลจิสติกส์ ปัจจุบันไทยมีต้นทุนโลจิสติกส์ประมาณร้อยละ 14 แต่ปัญหาคอขวดที่สำคัญ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ต้นทุนการขนส่ง และ 2) ต้นทุนสินค้าคงคลัง หรือโกดังเก็บสินค้า หรือต้นทุนการเก็บรักษาสินค้า นอกจากนี้ ยังมีค่าบริหารจัดการอีกประมาณร้อยละ 1 ดังนั้น การช่วยเหลือภาคเอกชน เพื่อลดต้นทุนในการขนส่งสินค้า คือ การลงทุนในเรื่องของการคมนาคมขนส่งหรือการปรับปรุงระบบราง

1.4 กรอบ/ทิศทางการดำเนินงาน

1.4.1 ยุทธศาสตร์ประเทศไทย เป็นกรอบแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศไทยให้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างภาคภูมิใจ และสามารถที่จะแข่งขันกันได้ในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศมีแนวทางที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.4.2 กลไกการดำเนินงาน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ 3 หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงพัฒนาสังคม พร้อมทั้ง คณะกรรมการอาเซียนเป็นกลไกสำหรับการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ซึ่งคณะกรรมการอาเซียนทำหน้าที่ในการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานตาม 3 เสาหลัก โดยมี สศช. ทำหน้าที่ในการบูรณาการเรื่องแผนการขับเคลื่อนอาเซียน

1.5 การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.5.1 การปรับปรุงกฎหมาย เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นเรื่องของ Software มากกว่าเรื่องของกฎระเบียบ เช่น การขนส่งสินค้าผ่านประเทศในกลุ่มน้ำโขงมีขั้นตอนมาก และใช้เวลานานเนื่องจากกฎหมายไม่เอื้ออำนวย ไทยต้องมีกฎหมายในประเทศรองรับ เพื่อไม่ต้องมีการตรวจสอบสินค้าซ้ำซ้อนหลายครั้ง อาทิ การส่งสินค้าจากประเทศไทยไปประเทศเวียดนาม ต้องผ่านประเทศลาว เมื่อผ่านออกจากประเทศไทย สินค้าก็จะถูกตรวจที่ด่านหนึ่งครั้ง เมื่อข้ามไปที่ฝั่งลาว ฝั่งลาวก็จะตรวจอีกครั้ง ก่อนออกจากประเทศลาว ก็จะตรวจอีกครั้งหนึ่ง และเวียดนามก็จะตรวจอีก ซึ่งขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ เพิ่มต้นทุนและเป็นภาระแก่ภาคเอกชน ดังนั้น จึงควรทำข้อตกลงว่าจะตรวจร่วมกันครั้งเดียว โดยไทยจะต้องส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปร่วมตรวจในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.2 การคุ้มครองทางสังคมให้แก่แรงงานไทย ไทยตั้งเป้าหมายในการให้การคุ้มครองหรือให้หลักประกันแรงงานทั้งหมดทั้งที่อยู่ในและนอกระบบ ปัจจุบันไทยมีมาตรา 40 ภายใต้กฎหมายประกันสังคมรองรับ

1.5.3 การเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่ง การคมนาคม การเป็นประชาคมอาเซียนจะต้องเชื่อมโยงกันได้ทางกายภาพ สามารถเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน หรือกลุ่มประเทศในอาเซียนได้อย่างสะดวกไร้รอยตะเข็บ เช่น การเดินทางทางบก ในอดีตพิจารณาเฉพาะประเทศไทยกับกลุ่มประเทศอินโดจีน แต่ปัจจุบันต้องพิจารณาในด้านภาคใต้ของไทยลงไปถึงมาเลเซียและสิงคโปร์ด้วย ซึ่งจะเชื่อมโยงจากกลุ่มอาเซียนตอนใต้ขึ้นมาสู่อาเซียนตอนบนได้

1.5.4 การพัฒนาที่สอดคล้องกับ 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน

(1) **ด้านเศรษฐกิจ** ต้องลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา/เติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

(2) **ด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน** ต้องปรับพื้นฐานทางด้านการศึกษาหรือการสื่อสาร โดยใช้ภาษาที่ทุกคนเข้าใจได้ง่าย ในกฎบัตรอาเซียนได้กำหนดให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการของกลุ่มอาเซียน ดังนั้น ทุกประเทศจะใช้ภาษาอังกฤษ แต่การใช้ภาษาสื่อสารในการทำธุรกิจหรือราชการ ต้องใช้ทักษะและความเข้าใจในเรื่องของภาษา ทั้งพูด อ่าน เขียน เพื่อให้เข้าใจบริบทที่ตรงกัน ตลอดจนการใช้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน ดังเช่นประเทศญี่ปุ่น ในช่วงแรกที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย แม้จะมีคนไทยที่ไว้วางใจได้ช่วยติดต่อด้านการค้าให้ แต่นักลงทุนชาวญี่ปุ่นก็พยายามเรียนภาษาไทย ซึ่งนักลงทุนชาวญี่ปุ่นที่เข้าไปลงทุนในต่างประเทศ มักจะเรียนรู้ภาษาของประเทศที่จะไปลงทุน ดังนั้น จึงควรส่งเสริมในเรื่องการปรับหลักสูตรหรือการเรียนภาษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน และปรับระบบการคุ้มครองทางสังคมทั้งผู้บริโภคและแรงงาน รวมทั้งการจัดการสิ่งแวดล้อม

(3) **ด้านการเมืองและความมั่นคง** พิจารณาทั้งระบบยุติธรรม หรือการส่งเสริมธรรมาภิบาล และสิ่งที่จะตามมาจากการเปิดเสรีหรือการเชื่อมโยงอย่างเสรี ได้แก่ ปัญหายาเสพติด และการก่อการร้าย ตลอดจนปรับปรุงประสิทธิภาพของภาครัฐ ในเรื่องการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการทำงานมากขึ้น (E-government)

2

สรุปผลการอภิปราย

ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

นายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล

ได้อภิปรายในเรื่องการศึกษาและการสร้างความรู้ที่เป็นเสมือนโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาคน ซึ่งการศึกษาและการวิจัยของประเทศไทยยังคงอ่อนแอ ขณะที่การร่วมมือและการแข่งขันในปัจจุบันจำเป็นต้องใช้ความรู้มากขึ้น ความอ่อนแอนี้ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมเพิ่มขึ้น การพัฒนาการศึกษาและสนับสนุนการวิจัยจึงเป็นกลไกหลักในการลดความเหลื่อมล้ำที่สำคัญ ดังนี้

2.1 ระบบวิจัยของประเทศไทย พัฒนาการของการจัดการงานวิจัยในช่วง 20 ปีที่ผ่านมามีทั้งในข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

2.1.2 ข้อดีของระบบวิจัยของประเทศไทย การวิจัยเป็นกลไกช่วยลดต้นทุน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้บริษัทหรือองค์กรต่างๆ เกิดความเข้มแข็ง และอยู่รอดบนยุคของการแข่งขันด้านนวัตกรรม และก่อให้เกิดความคุ้มค่าอย่างมหาศาล ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา หน่วยงานที่ทำงานด้านการวิจัยมีการร่วมมือกันมากขึ้น อาทิ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) รวมทั้งภาคเอกชนไทยให้ความร่วมมือและมีการลงทุนด้านการวิจัยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะภาคเอกชนขนาดใหญ่ อาทิ บริษัท ป.ต.ท. จำกัด (มหาชน) นอกจากนี้ ยังมีการวิจัยท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการโดยชาวบ้านในท้องถิ่นเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง โดยมี สกว. ให้การสนับสนุน และต่อมามีหลายหน่วยงานได้เข้ามาให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้านและท้องถิ่น แต่ยังมีปัญหาในเรื่องงบประมาณสำหรับการลงทุนด้านการวิจัยของประเทศไทยที่ยังคงมีน้อย

2.1.2 ข้อเสียของระบบวิจัยของประเทศไทย ที่สำคัญได้แก่ ภาครัฐให้ความสำคัญกับการวิจัยน้อย ขาดการกำหนดในเรื่องการลงทุนวิจัยของภาคการเมืองอย่างชัดเจน แม้จะตั้งเป้าหมายในการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยให้เพิ่มเป็นร้อยละ 2 ต่อปี แต่งบประมาณที่ได้รับจริงยังคงเป็นร้อยละ 0.2 เท่าเดิมมาเป็นเวลากว่า 20 ปี รวมทั้งไม่มีการบริหารจัดการการลงทุนด้วยการเน้นการลงทุนในส่วนการวิจัยที่ได้ผลดีและลดการลงทุนในส่วนที่ไม่ได้ผลดี ย่อหย่อนในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบ/พัฒนากิจการในภาครัฐ โดยเฉพาะ การวิจัยในโครงการลงทุนขนาดใหญ่ อาทิ โครงการภายใต้ร่างพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของประเทศ วงเงิน 2 ล้านล้านบาท จำเป็นต้องมีการวิจัยเพื่อให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพ มีการซ่อมแซมและทำนุบำรุงอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในสมัยของ ศ.ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต เป็นประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีการกำหนดให้โครงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ จะต้องมียกงบประมาณสำหรับการศึกษาวิจัยเป็นสัดส่วนร้อยละ 1 นอกจากนี้ ภาครัฐยังคงเห็นว่าการลงทุนด้านการวิจัยเป็นค่าใช้จ่าย (Expense) ไม่ใช่การลงทุน (Investment) ที่จะให้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่ากลับมา และยังประสบปัญหาด้านการขาดแคลนนักวิจัยอย่างมาก

(1) การบริหารประเทศ ประเทศไทยยังขาดวัฒนธรรมชาติ (National Culture) ที่ใช้นวัตกรรมที่เกิดจากการวิจัยและความรู้เป็นตัวนำ โดยรัฐกำหนดเป้าหมายและให้อำนาจแก่ส่วนต่างๆ ดำเนินการ รวมทั้งมีการทำวิจัยว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และสนับสนุนในส่วนที่ได้ผลให้มากขึ้น ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ และพยายามสนับสนุนส่วนที่ได้ผลให้มากขึ้น ซึ่งวัฒนธรรมชาติทำให้ประเทศใช้สามารถใช้พลังสร้างสรรค์ทั้งของตัวคนและการวิจัยมารวมกันพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง

(2) การจัดการด้านการสร้างคนและความรู้ ประเทศไทยควรมีการทบทวนการลงทุนส่งคนไปศึกษาต่อต่างประเทศทั้งระบบ เนื่องจาก “คน” เป็นมันสมอง (Talent) และสินทรัพย์ (Asset) ของประเทศ ควรมีการนำความรู้ ความสามารถของคนเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ให้กับประเทศตั้งแต่อายุยังน้อย การส่งคนไปศึกษาต่างประเทศมากเกินไปเป็นการสิ้นเปลือง เปรียบเหมือนกับการส่งมันสมองของประเทศไปให้ประเทศอื่นใช้ จึงควรส่งเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม และเน้นการผลิตผู้บัณฑิตในประเทศร่วมกับต่างประเทศในโจทย์การวิจัยของไทย/ประเทศอาเซียนให้มาก อาทิ โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษกของ สกว. ซึ่งสามารถลดค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตปริญญาเอกคุณภาพสูงให้กับประเทศ

(3) **การพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21** เป้าหมายเพื่อต้องการคนที่มุ่งสร้าง ความแตกต่าง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ เป็นตัวของตัวเอง ขณะเดียวกันทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ กล้าที่จะแตกต่าง ขณะที่ยังเคารพความแตกต่างของผู้อื่น หรือที่เรียกว่า “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” การศึกษาจะต้องสามารถสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่คนในชาติได้ ซึ่งไม่สามารถทำได้ในระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

(4) **ความท้าทายของระบบการศึกษาไทย** ระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันจะเน้นการสอนแบบการถ่ายทอดสาระ เป็นการสอนเพื่อสอบ และไม่ให้เกิดการคิดริเริ่มในการประเมินนักเรียน โดยนำเอาการประเมินมาไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้การประเมินการศึกษาประเมินได้เฉพาะด้านวุฒิปัญญา หรือด้านวิชาการ ไม่ได้ประเมินพัฒนาการให้ครบด้าน ทั้งการพัฒนาด้านกาย ใจ สังคมและอารมณ์ อีกทั้งยังมีปัญหาการคอร์รัปชันด้านการศึกษาทุกระดับ ทำให้คุณภาพการศึกษาไทยลดต่ำลง เป็นการศึกษาที่สร้างผู้ตามไม่ใช่สร้างผู้นำในอนาคตซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศต้องการ

(5) **ความท้าทายของระบบการเรียนรู้ไทย** การเรียนรู้เน้นเรียนจากการรับถ่ายทอดความรู้ (Explicit Knowledge) ขาดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง (Tacit Knowledge) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ โดยมนุษย์จะเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ สัมผัส รู้สึก และตีความ และเรียนร่วมกันเป็นทีม ทำให้การเรียนนั้นเป็นการเรียนรู้ที่รู้จริง (Learning how to Learn) ที่เรียนจากการปฏิบัติ เรียนเพื่อการดำรงชีวิต และฝึกอาชีพ เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งให้เกิด “ปัญญาปฏิบัติ” ตัวอย่างเช่น มูลนิธิข้าวขวัญ จังหวัดสุพรรณบุรี โรงเรียนชานาให้ชานาเรียนจากการปฏิบัติผลิตข้าวอินทรีย์ เป็นต้น

นายกานต์ ตระกูลฮุน

กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

ได้อภิปรายในเรื่องการเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยยกตัวอย่างกรณีของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ SCG ดังนี้

2.2 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน SCG ได้ดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการเปลี่ยนกลยุทธ์จากการเน้นการผลิต ไปเป็นการเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยอาศัยการวิจัยและพัฒนา และเทคโนโลยี อีกประการหนึ่งคือ การสร้างแบรนด์ให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งจะต้องอาศัยการตลาด ในอดีต SCG ทำการแข่งขันในตลาดเดิมที่เน้นตลาดในประเทศ การผลิตด้วยต้นทุนต่ำ แต่ปัจจุบัน SCG ได้เข้าสู่สนามการแข่งขันใหม่ ซึ่งเป็นตลาดสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูง รวมทั้งขยายตลาดออกไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะอาเซียน โดยยังคงให้ความสำคัญกับการบริหารต้นทุน และการผลิตของโรงงานที่ได้มาตรฐานเชื่อถือได้ แต่สิ่งใหม่ที่ต้องทุ่มเทได้แก่เรื่องนวัตกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งจะต้องลงทุนเพื่อให้สามารถเป็นเจ้าของเทคโนโลยีเอง การสร้างแบรนด์ และการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเรื่องสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่ง SCG กำลังดำเนินการอยู่

2.3 การขยายธุรกิจไปสู่อาเซียน อาเซียนมีประชากรประมาณ 600 ล้านคน มีอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศประมาณร้อยละ 5-6 และเป็นตลาดที่มีความคึกคักอยู่แล้ว SCG มีเงินลงทุนในอาเซียนประมาณ 2,100 ล้านบาทหรือสิบล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 15 ของสินทรัพย์ทั้งหมด โดยลงทุนในประเทศอินโดนีเซียมากที่สุด รองลงมาได้แก่ประเทศเวียดนามและฟิลิปปินส์ และพม่ากำลังมีการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว SCG มีจำนวนพนักงานของบริษัทในประเทศต่างๆ ที่ SCG ถือหุ้นใหญ่จำนวน 200

กว่าบริษัท รวมทั้งสิ้นประมาณ 47,000 คน เป็นพนักงานในอาเซียนถึงประมาณ 15,000 คน คิดเป็นร้อยละ 32 ของพนักงานทั้งหมด ทำให้ SCG เป็นบริษัทที่มีการจ้างงานประชากรในอาเซียนมากที่สุด ซึ่งในจำนวนนี้เป็นคนไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศ 291 คน เป็นพนักงานที่ทำงานด้านการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการออกแบบ 1,274 คน และในจำนวนนี้ 72 คนจบการศึกษาในระดับปริญญาเอก และจะรับเพิ่มอีกประมาณร้อยละ 5 ปีข้างหน้า ทั้งนี้ การเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ SCG ดำเนินการใน 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องคน เศรษฐกิจ และสังคม ดังนี้

2.3.1 การพัฒนาคน เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด จะต้องปรับทัศนคติของคนให้เปิดรับการทำงานระหว่างประเทศให้มากขึ้น ที่ผ่านมา คนไทยมักไม่สนใจทำงานในต่างประเทศ ในปี 2503 การสำรวจความคิดเห็นของพนักงานที่มีผลการทำงานดีเด่น 250 คนแรกของบริษัท มีคนสมัครใจไปทำงานต่างประเทศเพียง 3 คน SCG จึงต้องปรับกระบวนการต่างๆ มากมาย จนกระทั่งในวันนี้มีจำนวนเกือบ 300 คน นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาทักษะการทำงานในวิชาชีพ ทักษะด้านภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ รวมทั้งทักษะภาษาที่สามซึ่งเป็นภาษาอาเซียน ตลอดจนเพิ่มกำลังแรงงานในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การท่องเที่ยว และการบริการด้วยไมตรีจิต การฝึกอบรมเรื่องการทำงานภายใต้วัฒนธรรมที่แตกต่าง การฝึกอบรมพนักงานท้องถิ่นในต่างประเทศให้สามารถทำงานในบริษัทที่ SCG ถือหุ้นใหญ่ ซึ่งมีจำนวน 57 บริษัท ซึ่งในจำนวนนี้ กว่า 40 บริษัทอยู่ในอาเซียน อาทิ การจัดอบรมหลักสูตร Business Concept Development international Program มีผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 40 คน เป็นคนไทยเพียง 6 คน ที่เหลือมาจากประเทศอื่นๆ ในอาเซียน และยังมีการส่งพนักงานไปรับการฝึกอบรม ณ สถาบันการศึกษาชั้นนำในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ ส่งผู้บริหารระดับสูงไปอบรมที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดปีละ 8 คน การฝึกอบรมเหล่านี้ใช้งบประมาณ 1,200 ล้านบาทต่อปี รวมทั้งมีการให้ทุนการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในต่างประเทศ จำนวน 59 คน ในประเทศไทย 1 คน

2.3.2 ด้านเศรษฐกิจ ในระดับประเทศ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างแบรนด์ของประเทศไทยให้มีมูลค่าเพิ่มสูง เป็นที่รู้จักในเรื่องการมีนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ มีอสังหาริมทรัพย์ มีการร่วมแรงร่วมใจ มีความจริงใจ และมีบริการที่เป็นเลิศ คนไทยควรมีทัศนคติในการช่วยเหลือ ให้บริการ และกล้าที่จะสื่อสารกับคนต่างชาติ ประเภทของสินค้าและบริการที่ควรพัฒนาให้เป็นสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ได้แก่ อาหาร การท่องเที่ยวและบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การบริการด้านการแพทย์ คลัสเตอร์การผลิตและห่วงโซ่อุปทาน การเป็นศูนย์กลางในเรื่องต่างๆ ทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยมีโอกาสสูงมาก ใน**ระดับองค์กร** ควรพัฒนาให้เป็นองค์กรที่มีนวัตกรรมและการปรับตัวได้ดี มีความยั่งยืน มีบรรษัทภิบาลและคุณธรรม ใน**ระดับสินค้าและบริการ** จะต้องมีความนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพสูงและคุ้มค่า ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกถึงร้อยละ 70 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ แสดงให้เห็นว่าสินค้าและบริการของไทยมีคุณภาพสูงมาก แม้แต่ประเทศญี่ปุ่นยังยอมรับคุณภาพของสินค้าที่ผลิตจากประเทศไทย อาทิ รถยนต์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องรักษาไว้ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเศรษฐกิจไทยยังมีประเด็นท้าทายในเรื่องค่าเงินและอัตราแลกเปลี่ยน ความปลอดภัยและเสถียรภาพในภูมิภาค รวมทั้งการร่วมมือกันภายในภูมิภาค

2.3.3 ด้านสังคม SCG ได้มุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศที่เข้าไปขยายกิจการ โดยการเข้าไปทำกิจกรรม CSR ล่วงหน้าก่อนเข้าไปขยายกิจการเป็นเวลานาน และสร้างแบรนด์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับ อาทิ การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในประเทศต่างๆ ในอาเซียน ได้แก่ ประเทศไทยจำนวน 4,000 ทุน โดยเน้นที่ระดับอาชีวศึกษา ประเทศอินโดนีเซีย 300 ทุน พม่า 200 ทุน และเวียดนาม 400 ทุน

2.4 การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในอนาคต สิ่งสำคัญที่ควรดำเนินการสำหรับการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในอนาคต ได้แก่ การสร้างแบรนด์ของไทยที่มีมูลค่าเพิ่มสูง การวิจัยและพัฒนา และการพัฒนาที่ยั่งยืน การสร้างแบรนด์เป็นสิ่งสำคัญมากทั้งในระดับองค์กรและระดับประเทศ การสร้างแบรนด์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง จำเป็นต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนา ในกรณีของ SCG เมื่อลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นจาก 40 ล้านบาทในปี 2504 เป็น 1,400 ล้านบาทในปี 2555 และ 2,100 ล้านบาทในปี 2556 พร้อมทั้งมีจำนวนบุคลากรที่ทำงานในด้านนี้เพิ่มขึ้น ทำให้ยอดขายของสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงของ SCG เพิ่มขึ้นจากประมาณ 1,000 ล้านบาท หรือร้อยละ 4 ของสินค้าทั้งหมด เป็น 1,300,000 บาท หรือร้อยละ 34 ในปี 2555

เป้าหมายในเรื่องการสร้างนวัตกรรมขึ้นอยู่กับการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการสร้างความมั่งคั่งให้แก่ประเทศในระยะยาว แต่ประเทศไทยมีส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพียงร้อยละ 0.2 ของงบประมาณทั้งหมด และคงที่ตลอด 40 ปีที่ผ่านมา ซึ่งในปี 2555 รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาไว้ที่ร้อยละ 2 ของงบประมาณทั้งหมด ภายในปี 2021 สำหรับคุณกานต์ ตั้งเป้าหมายไว้ที่ร้อยละ 3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และขอให้ประกาศเป้าหมายด้านการวิจัยและพัฒนาให้เป็นวาระแห่งชาติ เป็นเป้าหมายสำหรับทุกคน โดยกำหนดเป็นเป้าหมายรายปีที่ทุกคนต้องรับทราบ เด็กๆ ทุกคนต้องจำได้ นอกจากนี้ บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาร้อยละ 80 อยู่ในภาครัฐ จึงควรถ่ายโอนให้เข้ามาอยู่ในภาคเอกชนมากขึ้น และให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า นอกจากนี้ การพัฒนาอย่างยั่งยืนยังเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยนำพาประเทศไปสู่ประชาคมอาเซียนและโลกได้อย่างมั่นคง ซึ่ง SCG ได้ถูกจัดให้อยู่ในอันดับหนึ่งของการจัดอันดับบริษัทที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลกโดย Down Jones Sustainability Indexes ในปี 2556 นับเป็นปีที่ 3 ติดต่อกัน

ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี

ประธานกรรมการบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน เอ็มเอฟซี จำกัด (มหาชน)

ได้อภิปรายในเรื่องการเน้นการพัฒนาประเทศในด้านอุปทานมากขึ้น รวมทั้งความเชื่อมโยงทั้งระดับภูมิภาค อาเซียน และสังคมโลก ดังนี้

2.5 ความเป็นมาของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในอดีต การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยจะยึดโยงอยู่กับชาติตะวันตกเป็นหลัก แนวคิดในการพัฒนาจะมุ่งสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจโดยให้ความสำคัญกับด้านอุปสงค์ ไม่ว่าจะเป็นการค้าหรือการลงทุน เนื่องจากเชื่อว่า ความมั่งคั่งของประเทศทางตะวันตกจะทำให้ประเทศไทยส่งออกหรือขายสินค้าได้มากขึ้น แต่ในปัจจุบันพบว่า ประเทศในทวีปเอเชีย อาทิ จีน อินเดีย มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจมากขึ้น ประเทศไทยจึงหันมาค้าขายกับประเทศทางตะวันออกมากขึ้น พร้อมกับมีการรวมตัวกันของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกิดขึ้นตามมา ซึ่งนอกจากจะเพิ่มอำนาจการต่อรองแล้ว ยังก่อให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้วย ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจและการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานระหว่างกัน กล่าวได้ว่าการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นกุศโลบายสำคัญที่จะทำให้ทุกภาคส่วนในประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับตลาดภายนอกประเทศมากขึ้น

2.6 การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ต้องเน้นด้านอุปทานมากขึ้น ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยได้ดำเนินการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านอุปทานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาบ้าง โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยการผลิตที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 - 4 เน้นส่งเสริมการใช้ประโยชน์ของที่ดินเพื่อเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 - 6 หันมาให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ดังตัวอย่างการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก ต่อมาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7- 8 การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยใช้ปัจจัยด้านทุนเป็นตัวขับเคลื่อน แต่วิกฤตเศรษฐกิจในปี 1997 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาเศรษฐกิจจะเน้นการใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม เป็นฐานการพัฒนา ซึ่งปรากฏชัดในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 - 10 และต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

2.7 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การสร้างฐานทางเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาคภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่วางกรอบการพัฒนาเป็น 3 ระดับ ได้แก่

2.7.1 ระดับอนุภูมิภาค โดยเฉพาะแผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (GMS) เน้นการลงทุนเพื่อพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์กับประเทศเพื่อนบ้าน นำไปสู่การขยายฐานการผลิตและการตลาด

2.7.2 ระดับอาเซียน ต้องสร้างความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคทั้ง 10 ประเทศในการจัดสรรทรัพยากรภายใต้แนวคิด แข่งขัน-แบ่งปัน เตรียมความพร้อมของธุรกิจในการได้ประโยชน์จากความเป็นเสรีทั้งด้านการค้า การลงทุน และบริการ ประเทศไทยต้องปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และต้องทำความเข้าใจในระบบกฎหมายของประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคควบคู่ไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) หรือประเทศที่ใช้กฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law) รวมทั้งบางประเทศใช้หลักนิติรัฐ (Rule of Law) ในการบริหาร บางประเทศใช้หลัก Rule by Law ในการบริหาร นอกจากนี้ ต้องเตรียมความพร้อมในการสร้างความเข้าใจและการยอมรับความแตกต่างด้านวัฒนธรรมในอาเซียนที่มีทั้งประเทศที่อยู่บนพื้นทวีปซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และประเทศที่เป็นเกาะ ที่ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลามด้วย

2.7.3 ระดับสังคมโลก โดยเฉพาะการรวมกลุ่มในเอเชียและการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ทั้ง ASEAN+3, +6 จะเป็นประโยชน์กับไทยมากขึ้น โดย AEC จะเป็นกลไกผลักดันสำคัญในการแก้ปัญหาข้อพิพาทด้านทรัพยากรหรือข้อขัดแย้งระหว่างประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือประเทศที่มีส่วนใช้ประโยชน์จากแม่น้ำโขง

2.8 ข้อควรคำนึงของไทยกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แม้ว่าคนไทยจะมีความรู้สึกที่แตกต่างกันสำหรับประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียนแต่ละประเทศ อาทิ ความรู้สึกที่พม่าเคยมีความขัดแย้งกับไทยในอดีต หรือประเทศลาวอาจดูเหมือนด้อยกว่าประเทศไทย แต่ในความเป็นจริงยังมีบางสิ่งที่เชื่อมโยงกันอยู่ ประเทศในภูมิภาคอาเซียนยังมีความกลมเกลียวกันในทางวัฒนธรรมหรือแนวคิดค่อนข้างมาก ดังนั้น ปัญหาความแตกต่างหลากหลาย หรือข้อขัดแย้งระหว่างประเทศในอาเซียนด้วยกันจึงไม่ใช่สิ่งที่น่าวิตกเท่ากับปัญหาสำคัญของไทยที่ไม่มีใครพูดถึงในการเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กล่าวคือ เรื่องความปรองดองของคนไทยด้วยกัน โดยหากคนไทยสามารถลดความแตกต่างภายในจิตใจได้มากขึ้นเท่าไร ประเทศไทยก็จะได้รับประโยชน์จากประชาคมอาเซียนมากขึ้นเท่านั้น

3 ความเห็นของที่ประชุม

ผู้เข้าร่วมการประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. ได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

3.1 การพัฒนาความเชื่อมโยงทางโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาความเชื่อมโยงทางบก โดยเฉพาะทางถนน ขณะที่การพัฒนาความเชื่อมโยงทางน้ำยังมีน้อย ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการขนส่งทางน้ำได้อย่างเต็มที่ ทั้งที่การขนส่งทางถนนทำให้เกิดมลพิษมากกว่า และมีต้นทุนสูงกว่า อย่างไรก็ตาม การเปิดเสรีทางการขนส่งทางถนน มีการกำหนดมาตรการสร้างความสามารถในการประกอบการของผู้ประกอบการไทย เพื่อเพิ่มความสามารถในการต่อรองโควตาจำนวนรถที่จะเข้ามาในประเทศไทย รวมทั้งกำหนดให้มีข้อบังคับในเรื่องการตรวจสอบสภาพรถ การใช้น้ำมันที่มีส่วนผสมของสารชีวภาพมากขึ้น ซึ่งจะช่วยควบคุมการเกิดมลพิษได้

3.2 การส่งเสริมวัฒนธรรมให้เป็น Brand ของประเทศไทย วัฒนธรรมเป็น Brand อย่างหนึ่งของไทย ซึ่งจะต้องทำให้คงอยู่ภายใต้ความหลากหลายของวัฒนธรรมอาเซียนและทั่วโลก จึงควรกำหนดให้เป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการสอดแทรกเรื่องนี้ไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งในการเปิดประชาคมอาเซียน วัฒนธรรมของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นข้อสงวนที่แต่ละประเทศยังคงต้องคงไว้ไม่นำมาหลอมรวมกันทั้งหมด ดังที่นายกรัฐมนตรีได้กล่าวไว้ในปาฐกถาพิเศษ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังควรมีการต่อยอดผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต่อไป

3.3 การนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปใช้ประโยชน์ ไม่สามารถระบุสัดส่วนได้อย่างแน่ชัด แต่ สศช. ได้มีการสื่อสารเนื้อหาของแผนพัฒนาฯ ไปยังรัฐบาลอย่างชัดเจน จะเห็นได้จากปาฐกถาพิเศษ ของนายกรัฐมนตรีในวันนี้ อาทิ เรื่องยุทธศาสตร์ประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกันกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 รวมทั้งการดำเนินการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ของ สศช. ที่เป็นเสมือนการสนับสนุนงานของรัฐบาล อาทิ การพัฒนาคนตลอดชีวิต การจัดโซนนิ่ง นอกจากนี้ เนื้อหาของแผนพัฒนาฯ ส่วนใหญ่ได้ถูกนำไปบรรจุไว้ในนโยบายของรัฐบาลเกือบทุกรัฐบาล ยกเว้นในเรื่องที่เป็นนโยบายการหาเสียงของพรรคการเมืองซึ่งจะบรรจุไว้ในส่วนนโยบายเร่งด่วน

ส่วนที่

5

ผลการประชุมกลุ่มย่อย

- กลุ่ม 1 การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การคลัง และการกำกับการลงทุนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- กลุ่ม 2 สร้างสังคมผู้ประกอบการไทย ก้าวอย่างมั่นใจสู่ประชาคมอาเซียน
- กลุ่ม 3 สร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียน
- กลุ่ม 4 การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานสู่อาเซียน
- กลุ่ม 5 การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน
- กลุ่ม 6 สู่ประชาคมอาเซียน : บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างไรให้ยั่งยืน

ส่วนที่

5

กลุ่มที่ 1

การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน
การคลัง และการค้าการลงทุน
เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การคลัง และการค้าการลงทุน เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ประธาน : นายสุภาวุฒิ สายเชื้อ	กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ : นายปรเมธี วิมลศิริ	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้ร่วมเสวนา : นายสุวิทย์ เมษินทรีย์	ผู้อำนวยการ Sasin Institute for Global Affairs
นายเจน นำชัยศิริ	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
นางสาวสุทธาภา อมรวิวัฒน์	หัวหน้าศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจและผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ธนาคารไทยพาณิชย์

1

สรุปผลการนำเสนอ

นายปรเมธี วิมลศิริ รองเลขาธิการ สศช. ได้นำเสนอสาระสำคัญของสถานการณ์และแนวโน้มด้านการเงิน การคลัง และการค้าการลงทุนและแนวทางเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนสรุปได้ดังนี้

1.1 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือของประเทศสมาชิกอาเซียนใน 3 ด้าน ได้แก่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community - APSC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) โดยความร่วมมือทั้ง 3 ด้านดังกล่าวจะทำให้ภูมิภาคอาเซียนเป็นประชาคมเศรษฐกิจและสังคมที่มีความมั่งคั่งในภูมิภาค มีความเอื้ออาทรและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1.2 ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีฉันทามติเมื่อปี 2545 ให้จัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” โดยการจัดตั้งประชาคมดังกล่าวต้องเสร็จสมบูรณ์ภายในปี 2558 โดยเป้าหมายของการจัดตั้งประชาคม คือ การทำให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้าบริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือระหว่างประเทศสมาชิกโดยเสรี และวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน ลดช่องว่างระดับการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และส่งเสริมให้อาเซียนสามารถรวมตัวเข้ากับประชาคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อาเซียนได้กำหนดยุทธศาสตร์การก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่สำคัญ ดังนี้

1.2.1 การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน โดยจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินลงทุนอย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การใช้กฎระเบียบทางการค้าในประเทศสมาชิกที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งในด้านคุณภาพ ราคา อัตราภาษี รวมถึงกฎระเบียบการค้า การขจัดมาตรการและข้อกีดกันต่างๆ ที่ไม่ใช่อำนาจ เงื่อนไขการเคลื่อนย้ายบุคคลสัญชาติอาเซียนประเภทบริการ และการลงทุนที่เสรีและมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

1.2.2 การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ให้ความสำคัญกับประเด็นนโยบายที่ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

1.2.3 การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค โดยพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการความร่วมมือต่างๆ

1.2.4 การเชื่อมโยงอาเซียนเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยเน้นการประสานนโยบายเศรษฐกิจอาเซียนในลักษณะการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาต่างๆ นอกภูมิภาค เพื่อให้เครือข่ายการผลิตหรือจำหน่ายภายในอาเซียนมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

1.3 สถานการณ์ของอาเซียน

1.3.1 ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบันมีประชากรประมาณ 600 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 8.9 ของประชากรโลก ขนาดเศรษฐกิจของภูมิภาคคิดเป็นร้อยละ 4.1 ของเศรษฐกิจโลก เป็นฐานการผลิตที่สำคัญในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.7 ของมูลค่าการส่งออกรวมของโลก

1.3.2 ภูมิภาคอาเซียนประสบผลสำเร็จในการพัฒนาประเทศโดยใช้นโยบายเศรษฐกิจที่ใช้ภาคการส่งออกเป็นแกนนำ (Export-led Growth Economies) ส่งผลให้ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ในปัจจุบันมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจระบบเปิดขนาดเล็ก (Small Open Economies) ที่ภาคการค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญและเริ่มมีการพัฒนาให้มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นจนกลายเป็นห่วงโซ่การผลิตที่สำคัญในระบบอุปทานโลก

1.3.3 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของอาเซียนในปี 2553 มีมูลค่า 76,000 ล้านดอลลาร์ สรอ. โดยเป็นเงินลงทุนจากภายนอกอาเซียนคิดเป็นร้อยละ 84 และจากภายในอาเซียนร้อยละ 16 โดยภาคอุตสาหกรรมเป็นสาขาการผลิตที่ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุด และการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV (Cambodia Laos Myanmar Vietnam) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

1.3.4 การลงทุนภาคการเงินยังอยู่ในขั้นตอนการประทุหมหรือร่วมกัน เนื่องจากระดับการพัฒนาทางการเงินของประเทศต่างๆ มีความแตกต่างกัน (โดยเฉพาะการพัฒนาของตลาดทุน) ประกอบกับภาคการเงินมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลง และการเปิดเสรีในภาคการเงินในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางการเงินและเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ดังนั้นการเปิดเสรีการลงทุนในภาคการเงินจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและรัดกุมเพื่อลดผลกระทบที่จะตามมา

1.4 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของไทยจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.4.1 ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าภายใต้ AEC

1) การส่งออกและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การลดอัตราภาษีศุลกากรของไทยและประเทศสมาชิกมีแนวโน้มที่จะทำให้ปริมาณการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นและส่งผลกระทบให้ GDP ขยายตัวประมาณร้อยละ 0.23 โดยแบ่งเป็นผลที่เกิดจากการปรับลดอัตราภาษีศุลกากรของไทยแต่เพียงด้านเดียวประมาณร้อยละ 0.09 และเป็นผลที่เกิดจากการปรับลดอัตราภาษีศุลกากรของประเทศสมาชิกอื่นๆ ที่เรียกเก็บจากสินค้านำเข้าจากไทยอีกประมาณร้อยละ 0.14

2) **การแข่งขันทางการค้า** การเปิดเสรีการค้าภายใต้ AEC มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในระยะยาว (Dynamic Impact) โดยเฉพาะในด้านการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพการผลิตที่เกิดจากขนาดตลาดที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการประหยัดต่อขนาด การแข่งขันที่เพิ่มขึ้นทำให้ภาคการผลิตในประเทศปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศในภูมิภาคจะส่งผลให้เกิดการโยกย้ายทรัพยากรการผลิตไปยังสาขาการผลิตที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงกว่า อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการค้าในระยะยาวยังขึ้นอยู่กับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยและความสามารถในการเชื่อมโยงฐานการผลิตกับประเทศสมาชิกอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นคู่ค้าหรือเกื้อกูลกัน รวมทั้งศักยภาพในการยกระดับการพัฒนาของประเทศคู่ค้าที่มีโครงสร้างการค้าเกื้อกูลกับไทย

3) **โครงสร้างการผลิตรายสาขา** การเปิดเสรีการค้าภายใต้ AEC มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมการผลิตทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ โดยขยายตัวร้อยละ 0.18 ร้อยละ 0.40 และร้อยละ 0.11 ตามลำดับ สอดคล้องกับดัชนีต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว โดยเฉพาะ Specialization Index และดัชนี Reveal Comparative Advantage ที่แสดงให้เห็นว่า กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีแนวโน้มที่จะขยายตัวสูงกว่ากลุ่มสินค้าอื่นๆ รวมทั้งโครงสร้างการผลิตมีแนวโน้มที่จะกระจุกตัวมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าที่ใช้ทุนและเทคโนโลยีการผลิตเข้มข้น

4) **การกระจายรายได้** การเปิดเสรีการค้าภายใต้ AEC มีแนวโน้มที่จะทำให้โครงสร้างการผลิตกระจุกตัวและตอกย้ำปัญหาการกระจายรายได้ให้มีความรุนแรงมากขึ้น การวิเคราะห์พบว่า การปรับลดภาษีศุลกากรภายใต้กรอบการเปิดเสรีทางการค้าทำให้สวัสดิการทางเศรษฐกิจ (Economic Welfare) เพิ่มขึ้นรวม 3.58 พันล้านบาท แบ่งเป็นการเพิ่มขึ้นของสวัสดิการทางเศรษฐกิจในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูง (ชั้นรายได้ที่ 8 ถึง 10) 2.77 พันล้านบาท และในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ปานกลาง (ชั้นรายได้ที่ 4 ถึง 7) 0.86 พันล้านบาท ในขณะที่สวัสดิการทางเศรษฐกิจของกลุ่มครัวเรือนชั้นรายได้น้อย (ชั้นรายได้ที่ 1 ถึง 3) ลดลง 0.05 พันล้านบาท

5) **เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ** การเปิดเสรีการค้าภายใต้ AEC มีแนวโน้มทำให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.14 ในขณะที่ GDP Deflator เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 0.4 และภาครัฐขาดดุลเพิ่มขึ้น (หรือเกินดุลลดลง) ประมาณร้อยละ 0.09 ของ GDP ในขณะที่ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลน้อยลงหรือเกินดุลเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 0.65 ของ GDP

6) **แรงงาน** ในระยะสั้นการเปิดเสรีการค้าภายใต้ AEC จะทำให้ความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 0.42 สร้างแรงกดดันต่อปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ในระยะยาว สัดส่วนค่าจ้างของแรงงานไร้ฝีมือมีแนวโน้มต่ำลง ความต้องการแรงงานที่มีทักษะฝีมือเพิ่มขึ้นตามแนวโน้มการปรับเปลี่ยนของโครงสร้างการผลิตเข้าสู่การผลิตที่ใช้แรงงานกึ่งฝีมือและมีฝีมือระดับกลางถึงสูงมากขึ้น

1.4.2 การเปลี่ยนแปลงด้านการลงทุน

1) **การลงทุนทางตรงระหว่างกันของประเทศสมาชิกอาเซียน** การเปิดเสรีทางการค้าภายใต้ AEC จะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการลงทุนทางตรงระหว่างกันของประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนของสิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย ในกลุ่มประเทศที่มีโครงสร้างทางการค้าเกื้อกูลกับประเทศเจ้าของเงินทุน โดยเฉพาะลาว กัมพูชา และพม่า

2) **การลงทุนทางตรงจากประเทศนอกอาเซียน** แม้การเปิดเสรีทางการค้าภายใต้ AEC จะทำให้การลงทุนในภูมิภาคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่การขยายตัวทางด้านการลงทุนทางตรงโดยภาพรวมยังมีแนวโน้มที่จะถูกกำหนดโดยนักลงทุนจากภายนอกกลุ่มอาเซียน ทั้งนี้ ปัจจัยที่จะดึงดูดเม็ดเงินลงทุนทางตรงประกอบด้วย ความเหมาะสมทางภูมิศาสตร์ เสถียรภาพทางการเมือง ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน นโยบายเศรษฐกิจ และแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชนในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของการเปิดเสรีด้านการลงทุนต่อการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนทางตรงยังมีแนวโน้มที่จะอยู่ในระดับจำกัดเนื่องจาก 1) ความตกลงการเปิดเสรีด้านการลงทุนยังจำกัด และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับการลงทุนทางตรงในภูมิภาคอาเซียนยังมีลักษณะของการลงทุนนำการค้า

1.4.3 **การเปลี่ยนแปลงในภาคการเงินและการคลัง** การเปิดเสรีการค้าภายใต้ AEC มีแนวโน้มส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ 1) การออมมีแนวโน้มลดลง และการลงทุนคาดหวังผลตอบแทนที่สูงขึ้น 2) เงินทุนเคลื่อนย้ายและอัตราแลกเปลี่ยนมีแนวโน้มที่จะผันผวนมากขึ้น 3) สถาบันการเงินมีแนวโน้มที่จะเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อต้นทุนการดำเนินงาน 4) การกำกับดูแลตลาดทุนมีความท้าทายเพิ่มขึ้น และ 5) ภาษีทางอ้อมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

1.4.4 **แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านการดำเนินนโยบายการเงินและการคลัง** มีดังนี้

1) **การดำเนินนโยบายการเงิน** การปรับเปลี่ยนทิศทางของนโยบายการเงินของไทยให้มีความสอดคล้องกับแนวนโยบายของประเทศสมาชิกจะมีความสำคัญมากขึ้นในการรักษาเสถียรภาพของประเทศและกลุ่มประเทศสมาชิกโดยภาพรวม

2) **การดำเนินนโยบายการคลัง** อัตราภาษีเฉลี่ยของไทยโดยรวมสูงกว่าประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียน และมีแนวโน้มที่จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างภาษีให้มีความใกล้เคียงกับประเทศสมาชิกมากขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะทำให้รายได้ภาครัฐลดลง ดังนั้น ภาครัฐควรมุ่งเน้นการปฏิรูปโครงสร้างภาษีทั้งระบบเพื่อรักษาสถานะการคลังของประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

1.5 แนวทางการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคและการเงิน

1.5.1 **นโยบายการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ** ประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ 1) สนับสนุนความร่วมมือเพื่อให้ประเทศสมาชิกอื่นๆ มีความพร้อมในการดำเนินการเปิดเสรีทางการค้าเพื่อกระตุ้นให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน 2) อำนวยความสะดวกการค้าเพื่อลดต้นทุนของผู้ส่งออก 3) เร่งรัดพัฒนาความเชื่อมโยงอุตสาหกรรมในภูมิภาค โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นเป้าหมายการพัฒนาของไทย 4) พัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง 5) เตรียมความพร้อมด้านแรงงาน โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานมีฝีมือและกึ่งฝีมือเพื่อรองรับโครงสร้างการผลิตที่จะปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตสินค้าในกลุ่มที่ใช้ทุนและเทคโนโลยีเข้มข้นมากขึ้น 6) เตรียมความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้เอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของการลงทุนโดยให้ความสำคัญกับแหล่งเงินทุนทั้งจากสมาชิกในกลุ่มอาเซียนและนอกกลุ่มอาเซียน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมและเพิ่มขีดความสามารถให้กับนักลงทุนไทยเพื่อไปลงทุนในต่างประเทศ 7) สนับสนุนการทำงานของกลไกตลาด เพื่อให้การเปิดเสรีทางการค้ากับกลุ่มอาเซียนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของภาคการผลิตในประเทศ 8) เตรียมการรองรับผลกระทบที่เกิดจากการลดลงของรายได้ภาครัฐ อันเนื่องมาจากการลดลงของรายได้ภาษีศุลกากร โดยการปรับลดรายจ่ายภาครัฐ หรือการแสวงหารายได้อื่นทดแทนโดยไม่

ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านการบิดเบือนต่อโครงสร้างการผลิตและซ้ำเติมปัญหาการกระจายรายได้ และ 9) เตรียมมาตรการรองรับเพื่อดูแลผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันและเพื่อรองรับปัญหาด้านการกระจายรายได้ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการผลิต

1.5.2 นโยบายการเงินและสถาบันการเงิน ประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงานต่อไปนี้

1) ปรับปรุงเป้าหมายนโยบายการเงินในปัจจุบันให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยต้องตอบสนองจุดประสงค์ทั้งทางด้านการรักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางด้านราคา รวมทั้งอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อรักษาเสถียรภาพภายในประเทศเป็นหลัก โดยการปรับปรุงเป้าหมายดังกล่าวควรจะดำเนินการโดยไม่ให้เกิดความแตกต่างกับนโยบายของประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจนเกินไป

2) ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในเชิงสถาบันทั้งกฎหมายคุ้มครองนักลงทุนและผู้บริโภค ระบบคุ้มครองเงินฝาก มาตรการแก้ไขสถาบันการเงินที่มีปัญหา รวมถึงดำเนินมาตรการติดตามความเสี่ยงอย่างใกล้ชิดโดยกำหนดให้มีระบบเตือนภัย พร้อมทั้งสนับสนุนระบบธรรมาภิบาลในสถาบันการเงิน และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดขององค์กรกำกับดูแล รวมทั้งพัฒนาหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศ และหน่วยงานกำกับดูแลสินเชื่อ

3) เร่งสร้างความสมดุลให้กับตลาดการเงินเพื่อลดการพึ่งพาธนาคารพาณิชย์และเพิ่มบทบาทตลาดทุนให้มากขึ้น โดยเร่งดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่สองและแผนพัฒนาตลาดทุน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นต่างๆ ได้แก่ การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันในภาคธนาคารพาณิชย์ พัฒนาลาดตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชน การพัฒนาตลาดทุนและการเชื่อมโยงตลาดทุนของประเทศต่างๆ ที่มีความพร้อม เพื่อขยายฐานลูกค้าและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเงินลงทุน

4) ปรับปรุงระบบการกำกับดูแลให้มีความรัดกุม ครอบคลุมความเสี่ยงทุกด้าน และมีความยืดหยุ่น คล่องตัว สามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างรวดเร็ว เพื่อป้องกันปัญหาการแพร่กระจายของความเสียหายในวงกว้าง อาทิ การพัฒนาระบบกำกับดูแลตนเองของสถาบันการเงิน การปรับปรุงระบบการจัดเก็บ การเผยแพร่ข้อมูลและการสื่อสารต่อสาธารณะ รวมทั้งการสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบกำกับดูแลในระดับภูมิภาค

1.5.3 นโยบายการค้า ประกอบด้วย

1) สร้างความร่วมมือหรือหาความตกลงร่วมกันทางด้านนโยบายภาษีกับประเทศสมาชิก และส่งเสริมให้มีการศึกษาเพื่อปฏิรูปโครงสร้างภาษีของประเทศทั้งระบบ เพื่อกำหนดอัตราภาษีแต่ละประเภทอย่างเหมาะสมและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศ โดยยังคงรักษาขีดความสามารถในการแข่งขัน และสถานะทางการคลังของประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม รวมถึงการหาแหล่งรายได้อื่นๆ เพื่อชดเชยภาษีที่ถูกปรับลดลง

2) ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายทางด้านรายจ่าย โดยการมุ่งเน้นประสิทธิผล และเป้าหมายของการใช้จ่ายภาครัฐ เพื่อให้ส่งผลโดยตรงต่อการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ รวมทั้งการเพิ่มระดับความสามารถในการดำเนินนโยบายการค้า และเพื่อรักษาฐานะทางการคลังให้มีความแข็งแกร่งเพียงพอในการรองรับความเสี่ยงในอนาคต

3) ปรับปรุงมาตรการ เงื่อนไข และสิ่งจูงใจที่สนับสนุนการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและนโยบายการค้าการลงทุนระหว่างประเทศให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่เอกชนใช้พิจารณาตัดสินใจลงทุน เช่น ปัจจัยทางด้านแรงงาน แหล่งวัตถุดิบ แหล่งการตลาด รวมถึงความสะดวกทางการขนส่ง รวมทั้งควรพิจารณาปัจจัยสนับสนุนเงินลงทุนจากต่างประเทศให้รอบด้าน เพื่อมิให้ประเทศไทยต้องเสียโอกาสจากการลดอัตราภาษีหรือสิทธิประโยชน์อื่นๆ โดยไม่จำเป็น

1.5.4 นโยบายด้านแรงงาน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มมีความได้เปรียบเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมีฝีมือและเทคโนโลยีในระดับสูง 2) การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพในสาขาที่เปิดเสรีเพื่อให้มาตรฐานวิชาชีพของไทยมีมาตรฐานที่เป็นสากลและรองรับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นจากการเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือจากประเทศสมาชิก ทั้งนี้ การกำหนดมาตรฐานดังกล่าวต้องสอดคล้องกับมาตรฐานและพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย และ 3) การพัฒนาโครงสร้างการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตอย่างแท้จริง

2 สรุปผลการเสวนา

ผู้ร่วมเสวนาได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และแนวโน้มด้านการเงิน การคลัง และการค้าการลงทุน และแนวทางเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

2.1 การค้าและการค้าชายแดน

2.1.1 ในระบบเศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มที่จะมีความเชื่อมโยงกันและซับซ้อนมากขึ้นนั้น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะกลุ่มเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันจะช่วยเพิ่มพลังอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจและการค้าของกลุ่มได้ อย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งของอาเซียนจำเป็นต้องมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ ของโลก และคำนึงถึงมิติความแตกต่างของแต่ละประเทศในกลุ่มทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์ รวมทั้งมีนโยบายความร่วมมือที่สอดคล้องกับมิติดังกล่าวอย่างเหมาะสม อาทิ มิติความแตกต่างด้านอุปทาน ได้แก่ ประเทศที่เป็นฐานทรัพยากร (กัมพูชา ลาว และพม่า) ประเทศอุตสาหกรรม (ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม และฟิลิปปินส์) ประเทศบริการ (สิงคโปร์) และมิติความแตกต่างด้านอุปสงค์ ได้แก่ ประเทศที่มีกำลังซื้อสูง (สิงคโปร์) ประเทศที่มีกำลังซื้อปานกลาง (ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม) ประเทศที่มีกำลังซื้อต่ำ (พม่า ลาว และกัมพูชา)

2.1.2 ภายใต้แนวโน้มบริบททางการค้าและการลงทุนที่เปลี่ยนแปลงไป สาขาธุรกิจที่ไทยมีศักยภาพในการแข่งขันได้ดี ประกอบด้วย ยานยนต์ อุตสาหกรรมเกษตรและพลังงานทดแทน ผลิตภัณฑ์และบริการไลฟ์สไตล์ ก่อสร้าง โทรคมนาคม การผลิตและบริการเพื่อสุขภาพและความงาม การท่องเที่ยว และธุรกิจสนับสนุนการ

2.1.3 ไทยต้องเร่งดำเนินการเพื่อสร้างตลาดอาเซียนให้มากขึ้น โดยภาครัฐต้องเร่งลดภาษีนำเข้าสินค้าเป็นศูนย์ ลดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี สร้างความเท่าเทียมในการบังคับใช้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า สร้างมาตรฐานร่วมที่สอดคล้องกับระบบสากลและระบบที่บังคับใช้ระหว่างอาเซียน ปรับระเบียบพิธีการทางศุลกากรให้ทันสมัยและอำนวยความสะดวกทางการค้าให้มากขึ้น ในขณะที่ภาคเอกชนต้องเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตภายในประเทศ เร่งหาตลาดส่งออกใหม่ๆ ปรับปรุงการบริหารจัดการการจัดหาวัตถุดิบราคาถูกและมีคุณภาพดีในภูมิภาค ปรับปรุงโครงสร้างภาษีของไทยทั้งระบบเพื่อให้

เอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการไทย ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการผลิต (Production Network) เพื่อสร้างการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) ที่ทำให้อุตสาหกรรมสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก สนับสนุนการใช้เงินบาทเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าชายแดน และปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม

2.1.4 การค้าชายแดนของไทยในปัจจุบันมีความสำคัญ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังนั้นภาครัฐควรมีแนวทางการส่งเสริมการค้าชายแดนที่ชัดเจน อาทิ การจัดทำเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) ตามแนวชายแดนและพัฒนาให้มีความเจริญไปพร้อมๆ กับประเทศเพื่อนบ้าน การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเขตแดนและกฎระเบียบต่างๆ เพิ่มช่องทางการค้า (ด้านการค้าชายแดน) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอต่อปริมาณการค้าที่เพิ่มขึ้น และการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

2.1.5 การค้าชายแดนส่วนใหญ่ยังดำเนินธุรกรรมทางการเงินโดยใช้เงินสด ในขณะที่การดำเนินธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ยังมีจำกัด ดังนั้น กระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย ควรมีมาตรการสนับสนุนการค้าชายแดน เช่น การปรับเงื่อนไขในการถือเงินสดหรือพันธบัตรข้ามแดนจากไม่เกินคนละ 500,000 บาท เพิ่มเป็น 2,000,000 บาทต่อคน และผ่อนคลายการออกระเบียบการให้ใบอนุญาตการแลกเปลี่ยนเงินตรา รวมทั้ง การมีข้อตกลงการแลกเปลี่ยนเงินตราระดับทวิภาคีระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน และการลดค่าธรรมเนียมการโอนเงินบาทจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งจะสามารถจูงใจให้มีการทำธุรกรรมทางการเงินในระบบมากขึ้น

2.1.6 จังหวัดที่จะมีศักยภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูงที่ภาครัฐควรให้ความสำคัญ ประกอบด้วย จังหวัดที่มีการขยายตัวของการค้าชายแดนและการพัฒนาความเป็นเมืองสูง และจังหวัดที่เป็นจุดเชื่อมโยงการขนส่ง

2.2 การลงทุน

2.2.1 การลงทุนในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน CLMV ถือเป็นการสร้างโอกาสแก่ผู้ประกอบการไทย เนื่องจาก CLMV เป็นกลุ่มประเทศที่มีการเติบโตสูง อุดมไปด้วยทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูกกว่าไทย รวมทั้ง CLMV มักจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากร GSP ส่งผลดีต่อการค้าสินค้าที่ผลิตจากประเทศเหล่านี้ อย่างไรก็ตาม ประเทศเหล่านี้ยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ราคาของที่ดินมีแนวโน้มสูงขึ้น เงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ต้นทุนในการผลิตสินค้ามีการปรับตัวเพิ่มขึ้นทั้งด้านวัตถุดิบและแรงงาน ความเสี่ยงด้านความผันผวนของเศรษฐกิจ ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบการค้าการลงทุน รวมทั้ง นโยบายของภาครัฐและการดำเนินงานขององค์กรหรือธรรมเนียมปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน

2.2.2 ผู้ประกอบการไทยที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุนในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ในขณะที่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมยังขาดความพร้อมในหลายด้าน เช่น ข้อมูลด้านกฎระเบียบของประเทศที่จะไปลงทุน ซึ่งภาครัฐควรดำเนินการเพื่อให้การสนับสนุนมากขึ้น เช่น 1) การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสำหรับการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ 2) การจัดให้มีหน่วยงานที่เป็นแกนกลางสำหรับการเจรจาต่อรองกับรัฐบาลของประเทศที่ไปลงทุน 3) การลดภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้ใกล้เคียงกับประเทศในกลุ่มอาเซียน และ 4) การกำหนดมาตรการช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่นักลงทุนที่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

2.3 การเตรียมความพร้อมด้านการเงินการคลัง

2.3.1 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมบริการบริโภค การออม และการเข้าถึงบริการทางการเงิน โดยการเปิดเสรีทางการเงินจะส่งผลให้ต้นทุนการให้บริการทางการเงินลดลง และทำให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการบริโภค และการลงทุน ในขณะที่การออมภายในประเทศมีแนวโน้มลดลง นอกจากนี้ ระบบสวัสดิการ (Social Safety Net) โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของบทบาทระบบประกันสังคมมีแนวโน้มที่จะทำให้ประชาชนเลือกที่จะใช้จ่ายเงินมากขึ้นและออมลดลง ทั้งนี้ ความสามารถในการเข้าถึงบริการทางการเงินที่ง่ายขึ้น และพฤติกรรมบริการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปมีแนวโน้มที่จะทำให้ภาคครัวเรือนมีการก่อหนี้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประเทศมีความเสี่ยงที่จะเปลี่ยนฐานะจากผู้ออมสุทธิกลายเป็นผู้กู้สุทธิ และทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงขึ้น ซึ่งหากมีความรุนแรงจะเป็นเงื่อนไขที่ทำให้นักลงทุนต่างชาติขาดความมั่นใจและกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงิน รวมทั้งเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป

2.3.2 การเปิดเสรีทางการเงินมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดนวัตกรรมทางการเงินด้านการให้บริการทางการเงินใน 2 ระดับ ได้แก่ การพัฒนานวัตกรรมสำหรับตลาดระดับบน (High Tier) และการพัฒนานวัตกรรมในส่วนของการเงินฐานราก (Micro Finance) ซึ่งไทยต้องมีการเตรียมความพร้อม โดย 1) การให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของการวางแผนทางการเงินและการลงทุนให้รอบคอบมากขึ้น และ 2) การจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลการให้บริการทางการเงินฐานรากแก่ประชาชนที่มีโชคราะห์ (Nonbank) ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีระบบหรือหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน

2.3.3 การเปิดเสรีทางการเงินมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อการดำเนินนโยบายทางการเงินของแต่ละประเทศทั้งนโยบาย Inflation Targeting และนโยบาย Macro Prudential ต่างๆ ไม่มากนัก ในขณะที่การดำเนินนโยบายการคลัง โดยเฉพาะนโยบายภาษี อาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การออกแบบโครงสร้างภาษีให้เหมาะสมกับการเปิดเสรีทางการค้าและการเคลื่อนย้ายเงินทุนรวมถึงทรัพยากรอื่นๆ และสอดคล้องกับการใช้จ่าย และการจัดทำงบประมาณของภาครัฐจึงเป็นสิ่งจำเป็น

2.3.4 ภาครัฐควรเร่งดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการเงินและการคลัง ประกอบด้วย 1) พัฒนาคุณภาพการศึกษา ความสามารถทางด้านภาษาต่างประเทศและภาษาประเทศเพื่อนบ้าน 2) ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อภาคการผลิตและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม 3) ดำเนินมาตรการเพื่อดูแลและปกป้องผลประโยชน์ของผู้บริโภค และ 4) ควบคุมดูแลส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

2.4 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ

2.4.1 ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของภาครัฐยังไม่มีที่ชัดเจน โดยเฉพาะประเด็นการสร้างเชื่อมโยงระหว่างผลประโยชน์ประเทศและคุณค่าของประเทศกับผลประโยชน์และคุณค่าของโลก รวมทั้งการสร้างเชื่อมโยงระหว่างอาเซียนกับโลกโดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2.4.2 ภาครัฐต้องวิเคราะห์โอกาส ข้อจำกัด ความเสี่ยง ศักยภาพและความสามารถของไทยทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และท้องถิ่น รวมทั้งมีแผนการบริหารจัดการตามยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม

2.4.3 ภาครัฐต้องดูแลคนส่วนใหญ่ของประเทศอย่างเท่าเทียม มีการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างและวิธีคิดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยเชื่อมโยงการพัฒนาแบบบูรณาการทั้งในระดับชุมชน ประเทศ และภูมิภาค รวมทั้งต้องมีความเข้มแข็ง เป็นที่น่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับจากประชาชน

3 ความเห็นของที่ประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเห็นที่หลากหลายในการเตรียมความพร้อมและโอกาสของไทยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สรุปได้ดังนี้

3.1 ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันทั้งในภาคการผลิตและบริการในหลายสาขา ยกเว้นสาขา ICT การบริการการศึกษา และการบริการทางการเงิน ที่ยังต้องพัฒนา อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ที่ดีและจริงใจกับจีนจะทำให้ไทยมีโอกาสในการเป็นศูนย์กลางการค้าและการบริการในภูมิภาคร่วมกับจีนได้ เนื่องจากมีความใกล้ชิดกันทั้งในเชิงวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ และยุทธศาสตร์โลจิสติกส์ ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบเมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอื่นในอาเซียน

3.2 ภาครัฐควรให้การสนับสนุนข้อมูลแก่นักลงทุนไทยที่จะไปลงทุนในต่างประเทศ โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม และควรดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุนในลักษณะเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ

3.3 โครงสร้างพื้นฐานของไทยยังต้องได้รับการพัฒนาทั้งในด้านกายภาพและการบริหารจัดการควบคู่กัน โดยเฉพาะการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ต้องมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานของภาคธุรกิจอย่างแท้จริง

3.4 ภาคการศึกษาของไทยต้องผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตและภาคบริการอย่างเหมาะสม

3.5 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและหากขาดการเตรียมพร้อมที่ดีอาจก่อให้เกิดความผันผวนในมุมมองของภาคธุรกิจได้ ดังนั้น ภาครัฐต้องติดตามและประเมินสถานการณ์ในเชิงบูรณาการอย่างใกล้ชิดและรอบคอบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4 สรุปภาพรวมการประชุม

ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นการสร้างโอกาสและเป็นความเสี่ยง ซึ่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสม โดยภาครัฐต้องสามารถวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ที่ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ และมีความเชื่อมโยงกันเพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ชัดเจน รวมทั้งต้องมีการดำเนินการแบบบูรณาการและติดตามอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ในขณะที่ภาคเอกชนต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยการปรับโครงสร้างการผลิตและบริการ และแสวงหาโอกาสใหม่ๆ ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องมีการทำงานแบบบูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดเพื่อผลักดันให้การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 เป็นการสร้างโอกาสให้กับประเทศไทยมากกว่าความเสี่ยง ทั้งนี้ภาครัฐควรจะดำเนินการตามแนวทางการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคและการเงินตามข้อเสนอในรายงานการศึกษาและให้น้ำหนักความสำคัญกับความเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุม ประกอบด้วย 1) การวาง

บทบาทหรือตำแหน่ง (Positioning) ของประเทศ และการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มีความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และโลก 2) การปรับปรุงกฎระเบียบและโครงสร้างภาษีที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า การผลิต และการลงทุนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว 3) การให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนและการอำนวยความสะดวกทางการค้า 4) การกำหนดนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีศักยภาพ 5) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทั้งในภาครัฐ ภาคการผลิต และภาคบริการ อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการ และ 6) ภาครัฐต้องเฝ้าระวังและติดตามผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นรวมทั้งเตรียมมาตรการเพื่อรองรับและบริหารจัดการผลกระทบ และ 7) การสร้างความร่วมมือกับประเทศนอกกลุ่มอาเซียนในการพัฒนาประเทศเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินและการบริการในอนุภูมิภาค

ส่วนที่

5

กลุ่มที่ 2

สร้างสังคมผู้ประกอบการไทย

ก้าวอย่างมั่นใจสู่ประชาคมอาเซียน

สร้างสังคมผู้ประกอบการไทยก้าว อย่างมั่นใจสู่ประชาคมอาเซียน

ประธาน : รองศาสตราจารย์ ดร. ศักรินทร์ ภูมิรัตน์

ผู้นำเสนอ : นายธานินทร์ ณะเอม

ผู้อภิปราย : ดร. สมชาย หาญหิรัญ

ดร. ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล

นายพรศิลป์ พชรินทร์ตะกุล

กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

รองประธานกรรมการหอการค้าไทย

1

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอ

นายธานินทร์ ณะเอม รองเลขาธิการ สศช. ได้นำเสนอภาพรวมประชาคมอาเซียนกับเศรษฐกิจไทย สถานการณ์ภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ พร้อมทั้งสรุปประเด็นสำคัญร่วมของภาคการผลิตและบริการ รวมทั้งโอกาสและประเด็นท้าทายในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อเชื่อมโยงไปสู่แนวทางการสร้างความสามารถของภาคการผลิตและบริการ โดยพิจารณาบทบาทรัฐ ภาคเอกชน และการปรับตัวของผู้ประกอบการ ซึ่งได้ยกตัวอย่างกลไกการขับเคลื่อนภาคการผลิตและบริการในอุตสาหกรรมยางพารา และธุรกิจบริการท่องเที่ยวที่พร้อมสำร้คัญของการนำเสนอ สรุปได้ดังนี้

1.1 ผู้ประกอบการไทยในบริบทของประชาคมอาเซียน

1.1.1 การส่งออกเป็นหนึ่งในปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของอาเซียนมีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียนในปี 2555 ส่วนใหญ่มีสัดส่วนของภาคบริการต่อ GDP สูง และมีเพียงเวียดนาม อินโดนีเซีย และบรูไน ที่สัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมสูงกว่าภาคอื่นๆ สำหรับความสามารถในการแข่งขันสิงคโปร์มีอันดับสูงที่สุดในกลุ่มอาเซียน รองลงมาได้แก่ มาเลเซีย และไทย

1.1.2 การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของไทยบนฐานการพัฒนาผู้ประกอบการอยู่ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเงินของโลก รวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศ การเดินทางเข้าสู่การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอีก 2 ปี ข้างหน้า จึงไม่ใช่เรื่องของการแข่งขันแต่เป็นเรื่องของความร่วมมือในการสร้างความเข้มแข็งของอาเซียนเพื่อดึงดูดการลงทุนจากนอกภูมิภาค และเป็นเรื่องของการแบ่งงานกันทำเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.3 ภาคผู้ประกอบการของไทยมีความหลากหลาย โดยภาคอุตสาหกรรมยังคงเป็นตัวหลักของระบบเศรษฐกิจ ในขณะที่ภาคบริการซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยวมีบทบาทมากขึ้น สำหรับภาคการเกษตรยังคงมีความสำคัญ ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทั้งนี้ การที่ประเทศไทยปรับเปลี่ยนโครงสร้างจากระบบเศรษฐกิจการผลิต (Manufacturing-based Economy) ไปสู่ระบบเศรษฐกิจการค้า (Trading-based Economy) สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือการพัฒนา ระบบโลจิสติกส์ของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.1.4 เมื่อพิจารณาด้านการผลิตผู้ประกอบการไทยหลายสาขามีศักยภาพในกระบวนการเพิ่มมูลค่าและความปลอดภัยของสินค้า เช่น อ้อยและน้ำตาล อุปกรณ์ทางการแพทย์ และพลังงานทดแทน เป็นต้น นอกจากนี้ ไทยยังมีศักยภาพในการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศ CLMV ได้แก่ เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพ

1.1.5 อย่างไรก็ตาม ไทยยังมีปัญหาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน การขาดการวิจัยและพัฒนา ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และประสิทธิภาพของภาครัฐที่ไม่เอื้อต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะและคุณภาพได้อย่างเป็นระบบ

1.2 ข้อเสนอในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย

1.2.1 ภาครัฐควรแก้ไขกฎระเบียบให้เอื้อต่อการปรับโครงสร้างและสร้างความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย รวมทั้งยกระดับมาตรฐานต่างๆ ไม่ให้เป็นอุปสรรคที่จะกีดกันการแข่งขันของไทย

1.2.2 ไทยต้องมีการวางแผนในระยะยาวในเรื่องของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และการพัฒนาคน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

1.2.3 ภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมมือกัน โดยภาครัฐทำหน้าที่สนับสนุนผู้ประกอบการไทยในการออกไปลงทุนในต่างประเทศ โดยการส่งเสริมให้มีการจับคู่ธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการต่างประเทศกับผู้ประกอบการไทย นอกจากนี้ ภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการโดยเฉพาะ SMEs

1.2.4 ภาคเอกชนควรเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) โดยการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเพื่อให้ผลผลิตมีปริมาณหรือมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น โดยใช้ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงพัฒนาแรงงานให้สามารถรองรับเทคโนโลยีดังกล่าว

1.2.5 การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการอาจพิจารณา กำหนดแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน การเชื่อมโยงการทำงานของกลไกเฉพาะต่างๆ ที่มีอยู่จำนวนมากให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง และการสร้างกลไกบริหารจัดการเพื่อพัฒนาศักยภาพ ทั้งนี้ทุกภาคส่วนควรสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันทั้งในประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก เพื่อช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม และสร้างฐานข้อมูลที่มีความถูกต้องแม่นยำเพื่อการกำหนดกลไกและมาตรการต่างๆ มีความชัดเจน ซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการไทยในการออกไปสู่ต่างประเทศ

2 สรุปความคิดเห็นผู้อภิปราย

2.1 ภาพรวมของประเทศไทยในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1.1 เป้าหมายของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะนำไปสู่ การเคลื่อนย้ายสินค้า การลงทุน แรงงาน และประชากรอย่างเสรี ตามกรอบความตกลงต่างๆ ของประเทศ สมาชิก เพื่อให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีโลก โดยอาศัยความได้เปรียบจากการเป็นฐานการผลิตร่วมกัน การเลือกใช้ประโยชน์จากอาเซียนตามความหลากหลายและความชำนาญของแต่ละประเทศ และการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ดังนั้น ประเทศไทยจะต้องสร้างความพร้อม ให้สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ทั้งในด้านบวกและด้านลบที่จะเกิดขึ้นหลังจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1.2 ศักยภาพการค้าของไทยกับประชาคมอาเซียนและประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โครงสร้างการส่งออกสินค้าของไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญในระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2536 – 2555) มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอย่างชัดเจน โดยการส่งออกไปยังอาเซียนและจีนทวีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ ขณะที่การส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าเดิม เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น มีสัดส่วนลดลงมากสำหรับการส่งออกของไทยไปยังสมาชิกอาเซียน 9 ประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับ การส่งออกโดยรวมมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.64 ในปี 2536 เป็นร้อยละ 22.70 ในปี 2555 โดยปี 2555 ไทยมีการส่งออกสินค้าไปยังอาเซียนรวมมูลค่า 56,732 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่การนำเข้าสินค้าจากอาเซียนมูลค่า 42,623 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ อาเซียนยังเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงตลาดและการลงทุนจากประเทศอาเซียน+3 (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) และ อาเซียน+6 (เพิ่มอีก 3 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย) ซึ่งปัจจุบันมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากขึ้น

2.1.3 ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ประเทศ ซึ่งประกอบด้วย การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Growth and Competitiveness) การลดความเหลื่อมล้ำ (Inclusive Growth) การเติบโตแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Growth) และการสร้างสมดุลและปรับระบบบริหารจัดการภายในภาครัฐ (Internal Process) นั้น ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการพัฒนา Green Growth และ Competitiveness ให้มีความสอดคล้องไปด้วยกัน หรือจำเป็นต้องเลือกมุ่งเน้นการพัฒนาไปในด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น

2.1.4 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ ตลอดระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการจัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมการวิจัย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ มาอย่างต่อเนื่อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อเป็นการเร่งพัฒนาประเทศด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจากการจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าว ส่งผลให้ประเทศไทยมีงานวิจัยและชุมชนวิจัยเพิ่มมากขึ้น มีการเพิ่มการวิจัยและพัฒนาในภาคเอกชนและผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยปัจจุบันค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 0.21 - 0.26 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และในอนาคตมีเป้าหมายผลักดันให้มีอุตสาหกรรมและสังคมที่ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้นด้วยการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเป็นร้อยละ 1 - 2 ต่อ GDP โดยเพิ่มการวิจัยในภาคเอกชนให้มากกว่าภาครัฐ

2.2 โอกาสและประเด็นท้าทายในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.2.1 การใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) เป็นเครื่องมือในการปกป้องการนำเข้ามากขึ้น โดยเฉพาะมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) เมื่อภาษีสินค้าเป็นร้อยละศูนย์แล้ว ไม่ได้หมายความว่าตลาดของแต่ละประเทศจะตอบรับสินค้าจากไทย ทั้งนี้อาจมีการนำมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) มาใช้ในการสร้างอุปสรรคทางการค้าในแต่ละประเทศ เช่น การนำมาตรฐานของสินค้ามาใช้ในการสร้างอุปสรรคทางการค้า โดยมาตรฐานสินค้าของประเทศไทยอาจจะไม่ตรงกับมาตรฐานที่ถูกกำหนดโดยประเทศอื่นๆ ประเทศไทยจึงต้องสร้างการยอมรับในสินค้าและบริการของประเทศไทยจากอีก 9 ประเทศสมาชิกอาเซียน โดยต้องทำให้สินค้าในทุกกระบวนการผลิตมีมาตรฐานรวมทั้งต้องมีการพัฒนา และทำให้สินค้ามีมาตรฐานสูงขึ้น นอกจากนี้ อาเซียนควรมีระบบการให้คำปรึกษาเพื่อป้องกันการทุ่มตลาด

2.2.2 ข้อตกลงด้านการค้าและการลงทุนสินค้าและบริการในอาเซียนครอบคลุมถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี อย่างไรก็ตาม เมื่อไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนการเคลื่อนย้ายแรงงานไม่มีฝีมือถือเป็นประเด็นท้าทายเช่นกัน ดังนั้น การพิจารณาว่าสาขาใดบ้างในภาคอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานไม่มีฝีมือ และจะกำหนดระยะเวลาเท่าใดในการปรับเปลี่ยนจากอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงานไปเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

2.2.3 โอกาสของผู้ประกอบการไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเชื่อมโยงกันในภูมิภาคอาเซียนจะทำให้การเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายนอกประเทศทำได้ง่ายขึ้น สามารถเข้าถึงตลาดได้ง่าย ต้นทุนทางธุรกรรมลดลง และสนับสนุนให้นักลงทุนและผู้ประกอบการไทยมีโอกาสมากขึ้นในเวทีการค้า อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการซึ่งส่วนใหญ่เป็น SMEs จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการทำธุรกิจ รวมทั้งเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับความท้าทายที่สำคัญ อันเนื่องมาจากการแข่งขันมีความรุนแรง ปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลต่อการดำเนินธุรกิจมากขึ้น ขณะที่ปัจจัยสนับสนุนเดิมๆ เช่น มาตรการทางภาษี และมาตรการส่งเสริมการลงทุน ไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากเช่นเดิมและการช่วยเหลือของภาครัฐทำได้จำกัด

2.2.4 สินค้าไทยที่มีศักยภาพการแข่งขันสูงแต่ต้องมีการปรับตัวให้แข่งขันได้ โดยการพิจารณาโครงสร้างธุรกิจในปัจจุบันว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร สำหรับสินค้าของไทยที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูงมาก เช่น ข้าว ผลิตภัณฑ์ยาง น้ำตาล และอาหารทะเลแปรรูปและแช่แข็ง ซึ่งมีค่า Revealed Comparative Advantage (RCA) >2.67 โดยเป็นค่าเฉลี่ย RCA ของสินค้าไทยทั้งหมด แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งแล้ว สินค้าเหล่านี้ของประเทศไทยอาจไม่ได้มีศักยภาพในการแข่งขันสูงมากก็เป็นได้

2.2.5 สิ่งที่จะทำให้ผู้ประกอบการไทยเข้มแข็ง คือ ผู้ประกอบการต้องเข้าใจ ทำความเข้าใจ ทำการพัฒนา และทำต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้าสู่โลกแห่งข้อตกลง (World of Agreements) ซึ่งจำเป็นต้องทำความเข้าใจ และทำใจว่าข้อตกลงเป็นเครื่องมือที่จะตัดสินว่าใครจะชนะหรือแพ้ สำหรับประชาคมอาเซียนเป็นข้อตกลงระดับภูมิภาค แต่ยังมีอีกหลายข้อตกลงที่ไม่ใช่การค้าแต่มีความเกี่ยวเนื่องกัน ดังนั้น ผู้ประกอบการต้องทำความเข้าใจกับข้อตกลงต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนา และทำอย่างต่อเนื่อง

2.2.6 การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอุปสงค์ (Demand Side) ไปช่วยผลักดัน ผู้บริโภคให้มีความต้องการสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสร้างโอกาสในตลาดโลก เนื่องจากการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ผ่านมาพิจารณาเฉพาะด้านการผลิต (Supply Side) เช่น ระดับราคาสินค้า การพัฒนาผู้ประกอบการ แต่ไม่ได้พิจารณาด้านการสร้างอุปสงค์ตัวอย่างเช่น สารตกค้างในผักผลไม้ ผักผลไม้ที่

ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ จะถูกตรวจสอบสารตกค้างอย่างเข้มงวด แต่ผักผลไม้ที่ขายในประเทศไทย ไม่มีการตรวจสอบสารตกค้างที่เข้มงวดเท่าที่ควร ดังนั้น การสร้างอุปสงค์ผักปลอดสารพิษจะเข้าไปช่วยผลักดันผู้บริโภคให้มีความต้องการบริโภคผักผลไม้ที่ปลอดสารตกค้าง ไม่ใช่การควบคุมด้านการผลิตโดยออกกฎหมาย บังคับให้ผู้ผลิตปลูกพืชไร้สารพิษ ดังนั้น สิ่งสำคัญคือการสร้างอุปสงค์และกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ให้ได้

2.2.7 เมื่อพิจารณาการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ ตลอดระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา ในอนาคตประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายใน 5 ด้าน คือ (1) การติดอยู่กับดักรกลุ่มประเทศรายได้ปานกลาง เนื่องจากการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมไม่เพียงพอและระบบการจัดการด้านการวิจัยยังไม่ดีพอ (2) ความมั่นคงด้านอาหารเนื่องจากสภาวะโลกร้อน ภัยธรรมชาติ และโรคระบาด (3) ความมั่นคงด้านพลังงาน เนื่องจากขาดการวางระบบขนส่งที่มีประสิทธิภาพและการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ (4) ด้านการศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มทักษะแรงงาน และ (5) ปัญหาคอร์รัปชันในโครงการต่างๆ

2.2.8 ประเด็นปัญหาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นประเด็นท้าทายและควรเร่งแก้ไขมี 3 ด้าน คือ (1) โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ยังมีไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนการพัฒนาของประเทศ (2) จำนวนนักวิทยาศาสตร์ยังขาดแคลน ขาดบุคลากรที่สนใจด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจะต้องส่งเสริมให้บุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งเสริมสร้างและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยออกไปลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียนให้มากขึ้น และ (3) การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการยังมีไม่มาก จึงควรหาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการในประเทศให้มากขึ้น โดยใช้ประโยชน์จากงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม

2.3 แนวทางการเตรียมความพร้อมและการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม

2.3.1 ภาคเกษตร: ฐานความมั่นคงอาหารและพลังงาน ควรให้ความสำคัญกับนิยามของคำว่าความมั่นคงทางอาหาร และสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทยในส่วนของ Food Availability, Food Access, Hygiene, Safety และ Stability ว่าเป็นอย่างไร เพื่อสร้างความชัดเจนในการกำหนดแนวทางขับเคลื่อนและการเตรียมความพร้อม

2.3.2 ภาคอุตสาหกรรม ความเชื่อมโยงของห่วงโซ่การผลิตเป็นสิ่งสำคัญ ห่วงโซ่การผลิตทั้งหมดต้องตอบโจทย์เดียวกัน ปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงไปมาก เอกชนต้องช่วยในการผลักดันห่วงโซ่การผลิตซึ่งต้องเป็นห่วงโซ่ที่เป็นการเชื่อมโยงในแนวดิ่ง (Vertical) ตัวอย่างเช่น ปัญหาการจับปลาที่ผิดกฎหมายของประเทศผู้ส่งออก ซึ่งจะผิดกฎหมายประเทศผู้นำเข้า ทำให้ไม่สามารถส่งออกได้ แม้ปัจจุบันอาจยังสามารถส่งออกได้บ้าง แต่ในอนาคตหากมีความเข้มงวดในทางปฏิบัติมากขึ้น อาจทำให้ไม่สามารถส่งออกได้อีก ภาคเอกชนจึงต้องช่วยในการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตลงมา ตั้งแต่ผู้ส่งออก กุ้ง ฟาร์มเลี้ยงกุ้ง โรงงานอาหารสัตว์ โรงงานปลาแปรรูป ลงมาจนถึงชาวประมง ห่วงโซ่การผลิตส่วนใหญ่ขาด ต้องเติมให้เต็ม โดยใช้เงินทุน และองค์ความรู้ต่างๆ

2.3.3 ภาคบริการ การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทย จึงจะยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของไทยได้

2.3.4 ทิศทางการปรับตัวของผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการจะต้องเร่งปรับตัว โดยพิจารณาประเด็นที่สำคัญคือ

(1) การปรับแบบแผนธุรกิจด้วยการปรับปรุงผลิตภาพและลดต้นทุน หรือปรับปรุงโครงสร้างการผลิตโดยเลือกผลิตสินค้าและบริการที่มีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะสินค้าและบริการที่ไทยมีศักยภาพ อาทิ เกษตร เช่น ข้าว ยางพารา ข้าวโพด มันสำปะหลัง และประมง เป็นต้น สินค้าอุตสาหกรรม เช่น ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์ยาง อาหารแปรรูป และพลังงานชีวภาพ เป็นต้น และภาคบริการ เช่น ก่อสร้าง ท่องเที่ยว และบริการสุขภาพ เป็นต้น รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาด โดยหันมาผลิตสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐานบนฐานความรู้และเทคโนโลยี เชื่อมโยงการผลิตเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตระดับโลก (Global Supply Chain) โดยมีการเชื่อมโยงทางการตลาดกับต่างประเทศด้วย และสร้างมูลค่าและความได้เปรียบให้แก่สินค้าในระยะยาว ควบคู่ไปกับการรวมกลุ่มส่งเสริมการพัฒนาเป็นเครือข่ายคลัสเตอร์และสร้างพันธมิตรทางธุรกิจทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

(2) การเร่งพัฒนาทักษะและความรู้ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มศักยภาพและสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ธุรกิจ ทั้งทักษะภายในองค์กร ได้แก่ การวางแผนธุรกิจ การบริหารจัดการ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การปรับปรุงประสิทธิภาพ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และทักษะผู้บริหาร ได้แก่ การกำหนดแนวทางและนโยบายทางธุรกิจ ทักษะด้านอุตสาหกรรมและการตลาด ได้แก่ ความรู้ด้านกฎหมาย ภาวะเปียบทางการค้า ตลาดการค้า ทักษะการเจรจาต่อรอง ทักษะการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมและการประเมินความพึงพอใจของลูกค้า

2.3.5 ทิศทางการสนับสนุนของภาครัฐ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวิจัยพัฒนา และการสร้างนวัตกรรม เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการนำไปใช้เพื่อปรับปรุงแบบการผลิต และเพิ่มมูลค่าสินค้า

(1) โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศ ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ เช่น โครงการ Industrial Technology Assistance Program (ITAP) ของ สวทช. มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของ SMEs โครงการอุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทยซึ่งเป็นเมืองศูนย์รวมด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อรองรับการขยายการลงทุนวิจัยของประเทศ รวมทั้งเพิ่มช่องทางการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ในกิจกรรมวิจัยและการนำองค์ความรู้จากภาครัฐและมหาวิทยาลัยไปถ่ายทอดและต่อยอดให้เกิดประโยชน์ทางพาณิชย์กับภาคเอกชน

(2) การขับเคลื่อนงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ (Commercialization) เป็นงานที่ยากและมีโอกาสที่จะติดอยู่ในกับดักที่เรียกว่า “Valley of Death” ซึ่งภาครัฐควรจะเข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการวิจัยและพัฒนาให้มากขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ด้วยการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยและพัฒนาในภาคเอกชนให้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง การปรับปรุงกระบวนการการยื่นขอรับสิทธิให้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

3 ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม

3.1 ศักยภาพของไทยและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3.1.1 การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือ World Agreement เป็นเงื่อนไขที่ทุกประเทศในสังคมโลกปัจจุบันนี้จะต้องปฏิบัติโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อตกลง

ระหว่างประเทศที่จะส่งเสริมผลประโยชน์ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นด้านแรงงาน สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม สำหรับประเทศไทยสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการพัฒนาศักยภาพกระบวนการทางความคิดของคนในประเทศ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างคน 4 กลุ่ม ได้แก่ นักการเมือง ส่วนราชการ ผู้ประกอบการและองค์กรเอกชน หรือ NGOs เพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจในประเด็นที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของประเทศไทยร่วมกัน และสร้างโอกาสจากข้อตกลงดังกล่าวให้เกิดประโยชน์ต่อคนไทยได้มากที่สุด

3.1.2 การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนย่อมส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและลบต่อผู้ประกอบการทั้งรายเล็กและรายใหญ่ แต่เนื่องจากผู้ประกอบการ SMEs ไทยมีความสามารถและประสบความสำเร็จในตลาดโลกได้รับรางวัลจากองค์กรระหว่างประเทศมากมาย รวมทั้งมีความพร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐานภายในประเทศ จึงนับว่ามีศักยภาพในการแข่งขันในระดับอาเซียนได้ อย่างไรก็ตามการจะได้หรือเสียประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจจะขึ้นอยู่กับการปรับตัวของผู้ประกอบการเป็นสำคัญว่าจะสามารถพัฒนาตนเองให้พร้อมรับการแข่งขันจากผู้ประกอบการอื่นในอาเซียนได้หรือไม่

3.2 การขับเคลื่อนประเด็นที่ สศช. เสนอ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.2.1 ทิศทางการพัฒนาภาคการผลิตและบริการ

(1) ภาคเกษตร

1) นโยบายพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศ ปัจจุบันได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์และเกษตรไร้สารพิษมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลจะกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติยังไม่เกิดผลเป็นรูปธรรมมากนัก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ความเข้าใจและขาดความเชื่อมั่นเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดสารพิษ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาของภาครัฐยังคงเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายทาง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือแบบองค์รวมหรือพหุภาคีเพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาและส่งเสริมภาคเกษตรที่ยั่งยืนและครบวงจร และให้การสนับสนุนด้านนวัตกรรมและการวิจัยภาคการเกษตรมากขึ้น เพื่อทำให้ผู้ประกอบการไทยเข้มแข็งส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและการสร้างการเติบโตบนพื้นฐานของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2) ควรนำเรื่องการปรับโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาพิจารณาทบทวนและดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อการผลิตที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ การตลาด และปัจจัยอื่นๆ รวมทั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอันจะทำให้การผลิตโดยรวมมีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยมีเรื่องกำหนดเขตการผลิต (Zoning) เป็นมาตรการหลักที่จะผลักดันให้การดำเนินการปรับโครงสร้างสัมฤทธิ์ผลได้ รวมทั้งควรตรวจสอบและทบทวนกลไกการขับเคลื่อนภาคเกษตรตามที่ระบุไว้ในเอกสารประกอบการประชุมของ สศช. หน้า 73 ข้อ 3.2.4 ทั้งในด้านความเชื่อมโยงและระดับของประธานและกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ระหว่างคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ (ที่เป็นไปตาม พ.ร.บ.เศรษฐกิจการเกษตร) กับคณะกรรมการที่ดูแลนโยบายเกษตรเป็นรายสินค้า เช่น ข้าว ยาง ปาล์ม มันสำปะหลัง อ้อย

3) ควรให้ความสำคัญและพิจารณาทบทวนทัศนคติความเชื่อของการเกษตรของไทยที่เกิดขึ้นมากในทศวรรษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน สองประการ คือ เรื่อง “เกษตรอินทรีย์ ค คือ ทางรอดของการเกษตรไทย” และเรื่องพืชตัดแปลงพันธุกรรม (จีเอ็มโอ) รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิชาการของไทยในเรื่อง GMOs

(2) **การพัฒนาภาคอุตสาหกรรม** สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาระดับเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หรือ NIC ได้เหมือนเกาหลีใต้ ฮองกง สิงคโปร์ และไต้หวัน เนื่องจากระบบการศึกษาไทยยังไม่เอื้อต่อการสร้างผู้ประกอบการใหม่ แต่ให้ความสำคัญกับการเรียนบัญชี การฝึกนักเรียนเพื่อเป็นลูกจ้างซึ่งอาจไม่ช่วยให้เกิดการพัฒนาต่อยอดเพื่อเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพได้ จึงควรปรับปรุงระบบการศึกษาให้สามารถพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไปพร้อมกับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ โดยการสร้างต้นแบบและรากฐานการศึกษาให้แก่เยาวชนไทยผ่านการเปิดโอกาสและสอนให้เยาวชนคิดและเรียนรู้เหมือนผู้ประกอบการเช่นเดียวกับนักเรียนในเกาหลีใต้หรือไต้หวันที่สามารถสร้างแนวความคิดเชิงธุรกิจและการนำเสนออย่างสร้างสรรค์

(3) **การท่องเที่ยว** เป็นหนึ่งในภาคบริการที่มีส่วนสำคัญต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย รัฐบาลจึงมีแนวคิดในการปรับลดภาษีสินค้าแบรนด์เนมให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็น “Shopping Paradise” แห่งใหม่ จากแนวคิดนี้อาจจะมีผลกระทบทั้งสองด้าน คือ ด้านบวกเป็นการช่วยกระตุ้นยอดการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติและลดการไหลออกของเงินไทยไปต่างประเทศที่มีนโยบายสนับสนุนสินค้าปลอดภาษี เช่น สิงคโปร์ อย่างไรก็ตามการลดภาษีสินค้าแบรนด์เนมของไทยไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อประเทศในอาเซียนมากนัก แต่ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงคือ ผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกัน เช่น สิ่งทอ เสื้อผ้า และเครื่องหนังเนื่องจากจะได้รับผลกระทบจากสินค้านำเข้าที่มีราคาถูก

3.2.2 ทิศทางการพัฒนาปัจจัยสนับสนุน

(1) **ควรทบทวน** เพื่อมิให้เกิดความสับสนในเรื่องยุทธศาสตร์หลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความเหมือนและความต่างระหว่างยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ที่ 11 กับยุทธศาสตร์ประเทศ

(2) **การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและผลิตภัณฑ์** โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ OTOP ควรส่งเสริมให้มีคุณภาพมาตรฐานเช่นเดียวกับประเทศต้นแบบที่เรานำมาคิดมาประยุกต์ใช้ทั้งจากญี่ปุ่นและไต้หวัน ซึ่งสามารถพัฒนาสินค้าในระดับท้องถิ่นให้เกิดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังมีความรู้ความเข้าใจในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต และสามารถสร้างมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเชื่อมโยงกับธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้

(3) **การวิจัยและพัฒนา** ควรให้ความสำคัญกับวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ ที่เป็น Niche Product เพื่อพัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์นั้นๆ เช่น สมุนไพร ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีคุณสมบัติโดดเด่นสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นได้จากการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย รวมทั้งมีการวางแผนด้านการตลาดหรือการเจาะตลาดที่มีความสนใจเฉพาะด้านเพื่อให้สามารถนำเสนอสินค้าได้ ดังนั้น การส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาจะเป็นตัวผลักดันให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้ประกอบการและเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

4

สรุปผลการอภิปรายและแนวทางการการขับเคลื่อนภาคการผลิตและบริการ

ในภาพรวมของภาคการผลิตและบริการ ประเทศไทยมีศักยภาพที่จะแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียน อย่างไรก็ตามการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนเป็นเพียงบริบทเดียว ภายใต้กระแสความร่วมมือระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเงินของโลก ยังมีปัจจัยภายนอกอื่นๆ เช่น พฤติกรรมของผู้บริโภค การพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแข่งขัน ดังนั้น

การกำหนดแนวทางเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตร อุตสาหกรรม และภาคบริการของไทยอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงไปถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งระบบและรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในภาพรวมทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลกได้

ประเด็นสำคัญที่ผู้อภิปรายและผู้เข้าร่วมการประชุมเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงแนวทางการขับเคลื่อนภาคการผลิตและบริการ คือ การเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ โดยคำนึงถึงการปรับแบบแผนธุรกิจด้วยการปรับปรุงผลิตภาพและลดต้นทุน หรือปรับปรุงโครงสร้างการผลิตโดยเลือกผลิตสินค้าและบริการที่มีความเชี่ยวชาญ การเร่งพัฒนาทักษะและความรู้ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มยกระดับศักยภาพและสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ธุรกิจ ทั้งนี้ การสนับสนุนของภาครัฐควรมุ่งเน้นในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสร้างนวัตกรรมต่างๆ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งระบบ และการพัฒนาต่อยอดด้านการศึกษาเพื่อให้เป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพ สำหรับการส่งเสริมสินค้าไทยที่มีศักยภาพการแข่งขันสูงอยู่แล้วนั้น ต้องมีการปรับตัวโดยนำเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แข่งขันได้ และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้อย่างแท้จริง

ส่วนที่

5

กลุ่มที่ 3

สร้างสรรค์สังคมไทย
สู่ประชาคมอาเซียน

สร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียน

ประธาน :	นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ :	นางสุวรรณี คำมั่น	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้ร่วมเสวนา :	นายเลิศปัญญา บูรณบัณฑิต	ผู้ตรวจราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
	นายสุรวัฒน์ ชมภูพงษ์	กรรมการอำนวยการสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
	นางสาวการดี เลียวไพโรจน์	อาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	นายอรรถการ ตฤษณารังสี	ประธานบริษัท เวิลด์คลาส สปีรท์ (ประเทศไทย) จำกัด

1 สรุปสาระสำคัญการนำเสนอ

นางสุวรรณี คำมั่น รองเลขาธิการ สศช. ได้นำเสนอความร่วมมือด้านสังคมวัฒนธรรมภายใต้ประชาคมอาเซียน สถานการณ์ด้านสังคมก่อนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทิศทางการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และแนวทางการสร้างสังคมไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สรุปได้ดังนี้

1.1 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในประเด็นทางด้านสังคม อยู่ภายใต้เสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Culture Community: ASCC Blueprint) โดยมีเป้าหมายคือสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพิ่มพูนความเป็นอยู่ที่ดีและการดำรงชีวิตของประชาชนอาเซียน ส่งเสริมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง “People Center” และส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน ทั้งนี้ความร่วมมือด้านสังคมของอาเซียนที่ผ่านมา ได้แก่ (1) ความร่วมมือด้านการศึกษา อาทิ ปฏิญญาชะอำ-หัวหิน และเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (2) ความร่วมมือด้านแรงงาน อาทิ ปฏิญญาการปกป้องและส่งเสริมสิทธิแรงงานย้ายถิ่น และข้อตกลงยอมรับร่วมใน 8 สาขาวิชาชีพ (3) ความร่วมมือด้านสาธารณสุข อาทิ การจัดตั้งเครือข่ายอาเซียน+3 ด้านหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และข้อตกลงด้านการป้องกัน ไข้หวัดใหญ่ และไข้หวัดนก และ (4) ความร่วมมือด้านการป้องกันภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติในด้านยาเสพติด/การแก้ไขปัญหาคาสิโนอาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียน ค.ศ. 2020 และปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ายาเสพติด โดยเฉพาะเด็กและสตรี

1.2 สถานการณ์ด้านสังคมก่อนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทุมนมนุษย์ของไทยยังมีข้อจำกัดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเนื่องจากประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กมีจำนวนและสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่องจะนำไปสู่การขาดแคลนกำลังแรงงานและทำให้ภาระในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ขณะที่ขีดความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำที่อันดับ 51 จาก 60 ประเทศ ในปี 2556 ซึ่งต่ำกว่าสิงคโปร์ (อันดับที่ 4) ค่อนข้างมาก นอกจากนี้ ผลผลิตของแรงงานอยู่ในระดับที่เป็นข้อจำกัดทั้งการแข่งขันเข้าทำงานและกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ/ประเทศโดยรวม และยังเสียเปรียบด้านทักษะภาษาอังกฤษและภาษาประเทศคู่ค้าในอาเซียน ขณะที่ด้านสาธารณสุข แม้ว่าการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าทำให้คนไทยเข้าถึงการมีหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ยังมีปัญหาในเชิงคุณภาพและความเหลื่อมล้ำของการกระจายบุคลากร รวมทั้งมีความเสี่ยงด้านสุขภาพจากการพัฒนาและการเคลื่อนย้ายประชากรระหว่างประเทศ อาทิ การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ โรคอุบัติใหม่/อุบัติซ้ำ

อย่างไรก็ตาม แรงงานไทยนอกระบบซึ่งเป็นแรงงานส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างทั่วถึงเนื่องจากปัจจุบันกำลังอยู่ระหว่างการปรับปรุงกฎหมายประกันสังคม มาตรา 40 และ พ.ร.บ.การออมแห่งชาติ และแรงงานข้ามชาติทักษะต่ำที่เข้ามาในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงระบบหลักประกันสังคมไทย นอกจากนั้น ปัญหาการค้ำมนุษย์มีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น โดยประเทศไทยอยู่ในระดับที่ 2 ที่ถูกจับตามองเป็นพิเศษ (Tier 2 Watch List) เป็นปีที่ 4 ติดต่อกัน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการแข่งขันในเวทีการค้าโลก อีกทั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติดยังคงรุนแรง เนื่องจากมีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนของไทย และการส่งออกสารตั้งต้นเพื่อนำไปผลิตยาบ้าและยาไอซีในประเทศไทยเพื่อนบ้าน

1.3 ทิศทางการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบ ในด้านตลาดแรงงาน การเป็นประชาคมอาเซียนจะส่งผลให้มีแรงงานในตลาดประมาณ 300 ล้านคน และก่อให้เกิดโอกาสสำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี ซึ่งได้มีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement: MRA) ใน 7 สาขาแล้ว ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ นักบัญชี พยาบาล สถาปนิก วิศวกร และนักสำรวจ โดยอำนวยความสะดวกในการเข้ามาทำงานและพำนักรออาศัย อย่างไรก็ตาม การเข้าเมืองและการทำงานของแรงงานวิชาชีพยังต้องเป็นไปตามกฎระเบียบภายในของแต่ละประเทศ ทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานส่วนใหญ่เป็นเพียงการโอนย้ายพนักงานบริษัทในเครือเฉพาะกลุ่มบุคลากรระดับบริหารจัดการเท่านั้น ขณะที่ด้านการท่องเที่ยวได้จัดทำหลักสูตรท่องเที่ยวแห่งอาเซียนสำหรับ 32 ตำแหน่งงานใน 6 สาขา เพื่อเป็นมาตรฐานและแนวทางการพัฒนาบุคลากรในประเทศ

1.4 แนวทางการสร้างสังคมไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มุ่งเน้นการสร้างสังคมไทยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยเร่งยกระดับทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย (1) ยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทั้งระบบตลอดช่วงวัย อาทิ จัดการเรียนการสอน Project Based Learning และจัดทำแผนการผลิตบุคลากรเพื่อตอบสนองต่อตลาดแรงงานอาเซียน (2) เร่งเพิ่มศักยภาพแรงงานไทย/สร้างโอกาสการทำงาน อาทิ สนับสนุนการใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงาน และขยายอายุเกษียณ/โอกาสการทำงานสำหรับผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (3) เร่งพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ควบคู่กับการพัฒนาทักษะภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดตามแนวเศรษฐกิจชายแดน (4) เสริมสร้างคุณภาพในการให้บริการสุขภาพ โดยใช้โอกาสในการเป็นผู้นำด้านคุณภาพบริการสาธารณสุข และคนไทยยังคงได้รับบริการที่มีคุณภาพ (5) เร่งจัดการแรงงานให้ได้รับการคุ้มครองอย่างทั่วถึง/เป็นธรรม โดยผลักดันให้แรงงาน

นอกระบบเข้าเป็นสมาชิกของระบบประกันสังคมและเพิ่มการเข้าถึงหลักประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ และ (6) เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันภัยคุกคามจากการค้ามนุษย์และยาเสพติด โดยศึกษา/ติดตาม การเคลื่อนไหวของกระบวนการค้ามนุษย์และยาเสพติดอย่างใกล้ชิด และขับเคลื่อนโดยใช้ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (One Stop Crisis Center : OSCC) ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน/การลดความเหลื่อมล้ำ โดยคำนึงถึงความหลากหลายเป็นทรัพย์สิน (Assets) ที่มีค่าของคนไทยและประชาคมอาเซียนที่ต้อง แปลงเป็นทรัพยากรเพื่อประชากรอาเซียนโดยธำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของแต่ละประเทศ

2 ความคิดเห็นของผู้อภิปราย

2.1 ประเด็นที่ สศช. นำเสนอ

ที่ประชุมเห็นด้วยกับแนวทางการสร้างสังคมไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่เน้นการสร้างสังคมไทยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยเร่งยกระดับทรัพยากรมนุษย์ และการจัดการแรงงานให้ได้รับการคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยมีการอภิปรายเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังเป็นช่องว่างของสังคมไทยที่ ทำทนายการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ดังนี้

2.1.1 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนยังขาดวิสัยทัศน์การขับเคลื่อนร่วมกันที่ชัดเจน

การเจรจาของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนในการประชุมแต่ละครั้ง พบว่า ไม่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน แต่เป็นในลักษณะของการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศตนเองมากกว่า ซึ่งแตกต่างจากกรณีของสหภาพยุโรป ดังนั้น ภาพการเป็นประชาคมอาเซียนในปลายปี 2558 จะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปมากกว่าการเปลี่ยนแปลงโดยทันที ทั้งนี้ การเป็นประชาคมอาเซียนควรคำนึงถึงการมีจุดร่วมเดียวกันในพื้นที่ มากกว่าการคำนึงถึงการสร้างความเป็นอัตลักษณ์เดียวกัน โดยควรเน้นที่การแลกเปลี่ยน การแบ่งปันและการชื่นชมซึ่งกันและกัน

2.1.2 การขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนให้มีความก้าวหน้าต้องเข้าใจภูมิสังคมที่แตกต่าง

กันของประเทศสมาชิกอาเซียน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ลักษณะของประเทศในประชาคมอาเซียน มีลักษณะเป็น พหุวัฒนธรรม ที่มีความหลากหลายทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อาทิ กลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ ลาว กัมพูชา กลุ่มที่ได้รับอิทธิพลจากจีน ได้แก่ เวียดนาม และกลุ่มมุสลิม ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนในอาเซียนมีวิถีการปกครองและการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน และยังขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เมื่อเปิดเป็นประชาคมอาเซียนแล้วอาจเกิดปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม เนื่องจากการเคลื่อนย้าย ประชากรระหว่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมใน 5 ลักษณะ (5C) ได้แก่ การเตรียมตัวเข้าสู่การเป็น พลเมืองของโลก (Global Citizen) การรวมกลุ่มกันเป็นประชาคม (Community) ความเป็นสังคมเมืองที่แผ่ ขยายออกไปยังสังคมต่างจังหวัด (City) ความเป็นสังคมชนบทที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน (Country) และความร่วมมือกันทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกัน (Collaboration)

2.1.3 การขับเคลื่อนเสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมเพื่อเตรียมเข้าสู่ประชาคม

อาเซียน ซึ่งมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้ประสานงานหลักของเสาประชาคม สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Culture Community: ASCC) ได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์

ประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ปี พ.ศ. 2556-2559 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานภายใต้เสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรม มีทิศทางการทำงานที่ถูกต้องและสอดคล้องกัน และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยกำหนดให้มีการรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับปัญหาสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือสังคม (One Stop Crisis Center: OSCC) ที่มีช่องทางเข้าถึงที่หลากหลาย อาทิ โทรศัพท์สายด่วน 1300 หน่วยรับแจ้งเหตุ เว็บไซต์ www.osccthailand.go.th และแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบปัญหาต่างๆ ได้แก่ การตั้งครุฑไม่พร้อม การใช้แรงงานเด็ก การค้ามนุษย์ และการกระทำความรุนแรงต่อเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ รวมถึงปัญหาสังคมในรูปแบบอื่นๆ

2.1.4 ความท้าทายของการเตรียมสังคมไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีดังนี้

(1) คนไทยส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการคิดและวิเคราะห์ การมีความคิดสร้างสรรค์ และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี รวมทั้งยังขาดวินัยและความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมต่อสังคม ขณะที่ความรู้ความเข้าใจในวิถีอาเซียนยังมีน้อย และมีจุดด้อยที่สำคัญคือขาดทักษะด้านภาษาทั้งภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางและภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนที่จะใช้สื่อสารและสร้างโอกาสในการทำงานในอาเซียน นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมและบริบททางสังคมต่างๆ ยังไม่ส่งเสริมให้เด็กไทยได้พัฒนาตนเอง และพร้อมที่จะทำงานภายใต้บริบทใหม่ของประชาคมอาเซียน

(2) ความขัดแย้งแบ่งเป็นฝักฝ่ายของคนในสังคมไทยเป็นความอ่อนแอภายในประเทศซึ่งหลายฝ่ายมีความหวังใจและพยายามสร้างเวทีเพื่อให้เกิดการปรองดอง

(3) การดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายยังขาดความต่อเนื่องทั้งการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ ส่งผลให้มาตรการซ้ำซ้อน เกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่และการจัดสรรงบประมาณ การขาดตัวชี้วัดที่ชัดเจนส่งผลให้การติดตามและประเมินผลไม่มีประสิทธิภาพ การขาดความยืดหยุ่นของการดำเนินงานส่งผลให้มาตรการต่างๆ ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของประเทศทั้งในด้านเทคโนโลยี การศึกษา สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านศักยภาพของบุคลากรโดยเฉพาะในด้านทักษะการเจรจาต่อรองระหว่างประเทศ

2.1.5 การเตรียมพร้อมของผู้ประกอบการไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของทรัพยากรบุคคลขององค์กรและการบริหารจัดการองค์กรให้มีความพร้อม ดังนี้

(1) คุณลักษณะของทรัพยากรบุคคลที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มีวินัย มีคุณธรรม สมรรถนะทั่วไป ได้แก่ การมีทัศนคติที่ดี พัฒนาความรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้ สู้งาน เป็นคนดี ทำงานร่วมกันเป็นทีม สมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ มีความรู้จริงในวิชาชีพ มีทักษะในวิชาชีพ

(2) การบริหารจัดการองค์กร ให้ความสำคัญทั้งมิติภายนอก ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในเชิงรุก ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร กฎหมาย กฎระเบียบ ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งวัตถุดิบ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม กรอบความคิดเชิงธุรกิจและเชิงสังคม ภาษาของ 10 ประเทศอาเซียน และมิติภายใน ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในเชิงรับ และเป็นพื้นฐานสำคัญใน

การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับองค์กรในมิติต่างๆ เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ความสามารถในการทางอาชีพ เพื่อการแข่งขัน ความพร้อมด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ระบบการจัดการขององค์กร ความพร้อมในการผลิตและจำหน่าย ความพร้อมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มูลค่าเพิ่ม มีความหลากหลายและคงความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น ความพร้อมในด้านทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ ศักยภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้จริงในวิชาชีพ

2.2 แนวทางการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม

2.2.1 หลักการดำเนินงาน โดยนำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้เป็นหลักการในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย **หลักคิด** : จะทำอะไร เพื่อประโยชน์อะไร เพื่อใคร **หลักวิชา** : จะทำอย่างไรจึงจะถูกต้อง ประหยัด และคุ้มค่า **หลักปฏิบัติ** : ประกอบด้วย วิธีทำ ผลที่เกิด ประเมินผล และปรับปรุง ทั้งนี้ ในการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการกำหนดทิศทางการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ควรอยู่บนพื้นฐานของหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยการ **เข้าใจ**ถึงหลักการสร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียน **เข้าถึง**องค์ความรู้ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน และมีการ **พัฒนา** เรียนรู้ตลอดชีวิต ทำงานอย่างผู้รู้จริง สร้างภูมิคุ้มกัน

2.2.2 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เป็นหนึ่งเดียวกัน ลดความขัดแย้ง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากการเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งจะทำให้มีอำนาจในการต่อรองกับประเทศนอกประชาคม รวมทั้งการส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน โดยการรักษาวรรณธรรมอันดีของแต่ละประเทศให้คงอยู่ และการคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ความไว้วางใจ เชื่อใจ โดยเฉพาะการปรับปรุงการเรียนการสอนด้านประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันในประชาคมอาเซียนที่แท้จริง

2.2.3 เร่งดำเนินการเตรียมคนให้พร้อมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน ไม่จำกัดเฉพาะการศึกษาในระบบ โดยเน้นการจัดการศึกษาเชิงรุกที่สอนหลักการคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ การปรับเปลี่ยนภาคการศึกษาให้สอดคล้องกับประเทศอาเซียน และการเตรียมความพร้อมของคนไทยในด้านทักษะต่างๆ ได้แก่ ด้านภาษาทั้งภาษากลางและภาษาประเทศในอาเซียนเพื่อการสื่อสาร การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การส่งเสริมความรู้ด้านอาเซียน การสร้างความเข้าใจของการอยู่ร่วมกัน การสร้างจิตสำนึกของประชากรให้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ รู้จักสิทธิและมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเข้าใจในด้านสิทธิเสรีภาพ สร้างจิตสำนึกในการรักษาสีแกวเดอล้อมให้มีความยั่งยืน และการสร้างคนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งการประกอบสัมมาอาชีพ

2.2.4 เตรียมคนรุ่นใหม่ให้มีความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนรู้นอกห้องเรียน รวมทั้งการสร้างคนให้พร้อมรับกับการทำงาน โดยจัดทำ Future Skill Identification Program ในหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายในการเลือกทางอาชีพตั้งแต่วัยเด็ก และพัฒนาทักษะการทำงานควบคู่กับทักษะทางวิชาการ ตลอดจนส่งเสริมองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะทักษะด้านคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ ซึ่งจำเป็นต้องปรับกระบวนการเรียนใหม่ให้เน้นการฝึกปฏิบัติตามวิถีธรรมชาติมากขึ้น รวมทั้งการสร้างความพร้อมให้สามารถปรับตัวได้ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะการสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม และการกล้าแสดงความคิดเห็น

2.2.5 ส่งเสริมการสร้างสังคมผู้ประกอบการ โดยส่งเสริมให้เด็กจบใหม่เริ่มต้นทำงานด้วยการเป็นผู้ประกอบการ จะช่วยสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มคนเหล่านั้น และในวัยเริ่มต้นทำงานสามารถรับความเสี่ยงได้มากกว่าการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการเมื่ออายุมาก นอกจากนี้ การสนับสนุนคนที่มีความสามารถให้เป็นผู้ประกอบการจะช่วยสร้างความเป็นอัจฉริยะของคนได้มากกว่าการทำงานในบริษัทขนาดใหญ่

2.2.6 เร่งเพิ่มผลิตภาพแรงงาน โดยสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนสร้างเงื่อนไขหรือสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้ที่มีทักษะสูง เพื่อป้องกันปัญหาสมองไหล (Brain-drain) ของผู้ที่มีทักษะสูงขึ้นไป รวมทั้งการกำหนดกรอบคุณวุฒิการศึกษาและอาชีพที่เชื่อมโยงการศึกษาและอาชีพให้อยู่ในแนวทางและวิถีคู่กัน และเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาได้มีโอกาสในการทำงานควบคู่กับการเรียน โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

2.2.7 สร้างระบบการคุ้มครองแรงงานและโครงข่ายคุ้มครองทางสังคมให้มีความเท่าเทียมกัน โดยให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ลดการใช้ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี การส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชากรในกลุ่มประเทศอาเซียน รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของกลไกที่มีอยู่ อาทิ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (One Stop Crisis Center: OSCC) ที่รัฐบาลดำเนินการอยู่อย่างเป็นรูปธรรม

2.2.8 เร่งสร้างความปรองดองในสังคม โดยกระตุ้นให้แต่ละฝ่ายเริ่มแก้ปัญหาที่ตนเองลดอัตตา มีการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และการทำความเข้าใจว่าความเหลื่อมล้ำและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ส่งสมมาจากในอดีต ทั้งนี้ฝ่ายการเมืองหรือรัฐบาลจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความปรองดองในสังคม

2.2.9 ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ประเทศกับยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่และการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยในการจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัดและกลุ่มจังหวัดจะต้องนำข้อมูลสภาพปัญหา ความขัดแย้ง ภูมิสังคมของพื้นที่เป็นตัวตั้ง คำนึงถึงความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงต่างๆ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ และกรอบยุทธศาสตร์ประเทศ พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนากลไกการบูรณาการข้ามหน่วยงาน และส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ ร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดรวมทั้งตัวชี้วัดในระดับประเทศและภูมิภาค นอกจากนี้ จะต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ไม่ให้การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นข้อจำกัดในการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ โดยหากหน่วยงานราชการมีข้อมูลประจำชี้ชัดว่าภารกิจที่ดำเนินการอยู่เป็นสิ่งที่ถูกต้องและจำเป็นที่จะต้องดำเนินการต่อเนื่องแล้ว ควรต้องนำเสนอรัฐบาลในการดำเนินการต่อเนื่องเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนและสังคมโดยรวม

2.3 บทบาทภาคีและกลไกการพัฒนา

2.3.1 ภาคเอกชน ควรศึกษา เรียนรู้ความหลากหลายในด้านวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต กรอบความคิด กฎระเบียบของประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน ทำการตรวจสอบและปรับปรุงตนเอง เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ อย่างผู้รู้จริง โดยเริ่มจากการเสริมสร้างจุดแข็งและปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อน การติดตามสถานการณ์และสร้างความเข้าใจต่อข้อมูลข่าวสารการเปลี่ยนแปลงในประชาคมอาเซียนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งร่วมมือกับภาครัฐในการคิด ทำ เพื่อให้ได้แนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาที่สอดคล้องตรงกันระหว่างความต้องการของภาคเอกชนและนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งติดตามนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.3.2 ภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจในการขับเคลื่อนการพัฒนาคนและสังคม เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงแรงงาน เป็นต้น มีบทบาทในการดำเนินงานเตรียมความพร้อมในประเด็นการพัฒนาที่หน่วยงานรับผิดชอบ อาทิ กระทรวงศึกษาธิการควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของเด็กวัยเรียนให้พร้อมรับกับการทำงานภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมมากขึ้น ตลอดจนการมีทักษะด้านความคิดและวิเคราะห์ เพื่อรับกับการเป็นประชาคมอาเซียน และนำไปสู่การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21

2.3.3 ภาคประชาชน ควรเปิดโอกาสให้ตัวแทนอาเซียนภาคประชาชน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม

2.3 Strategic Champion ทั้งในและนอก สศช.

คณะกรรมการขับเคลื่อนการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานและมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการขับเคลื่อน การทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดทิศทางการดำเนินงานและประสานการทำงานอย่างบูรณาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคีการพัฒนาอื่นๆ อย่างใกล้ชิดในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ประเทศ และยุทธศาสตร์ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และเผยแพร่ให้สังคมได้รับรู้

3

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม ที่ประชุมได้มีความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

3.1 การขับเคลื่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในระดับพื้นที่มากขึ้น นอกจากการพัฒนาทางด้านภาษาแล้ว ควรให้ทุกจังหวัดมีการจัดเวทีสัมมนา เช่น เวทีหัวข้อเส้นทางจังหวัดสู่สังคมอาเซียน ซึ่งมีหน่วยงานส่วนกลางเป็นแกนหลัก เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนในแต่ละจังหวัดทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน ได้เรียนรู้ถึงผลกระทบและการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การท่องเที่ยว ความมั่นคง ให้เกิดการขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้งระดับจังหวัดและระดับประเทศ

3.2 ภาครัฐควรส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมแก่ชุมชนชนบทอย่างจริงจัง เพื่อให้สังคมไทยโดยเฉพาะสังคมภาคชนบทสามารถพึ่งตนเองได้ โดยการสนับสนุนการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การรวมกลุ่มทำกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ การจัดตั้งธนาคารหมู่บ้าน การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองและสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน

3.3 การสร้างความปรองดองและลดความแตกแยกในสังคมเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจและสังคม การลดความแตกแยกของสังคมจากภาคการเมือง สิ่งสำคัญที่ต้องทำคือ การปฏิรูปการเมือง ซึ่งปัจจุบันภาคประชาชน เช่น จังหวัดชลบุรี อยู่ระหว่างการจัดตั้งชมรมผู้ใกล้ชิดในระดับชุมชน เพื่อนำเสนอเป็น Project ระดับประเทศต่อไป และเสนอว่าแนวทางที่จะนำไปสู่การปรองดองในสังคมที่ดีที่สุด ควรต้องเริ่มที่ตนเองและครอบครัว และการปรองดองจะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยความสามัคคีที่เกิดจากความร่วมมือด้วยความยินดีของคนในสังคมชุมชน การลดอัตตาและการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากเสียงข้างน้อย การยอมรับในวิชาชีพในแต่ละมิติ การแบ่งปันความสุขและการได้รับโอกาสที่พึงจะได้รับ

3.4 การปฏิรูปการศึกษาเพื่อเตรียมเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน จากปัญหาความไม่สำเร็จของการพัฒนาศักยภาพการศึกษาของไทยที่เกิดจากความไม่ทันสมัยของหลักสูตรการสอน การประเมินและวัดผล โดยการสอบที่จำกัดความคิดของเด็กด้วยกรอบคำถาม จึงเห็นว่าแนวทางในการพัฒนาปฏิรูปการศึกษา นอกจากจะพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความฉลาดทางด้านสติปัญญา (IQ) ความฉลาดด้านอารมณ์ (EQ) แล้ว สิ่งสำคัญและควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมในหลักสูตร คือ ทักษะทางสังคม และการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น (SQ) รวมทั้งการเปิดกว้างทางความคิด ค่านิยม การยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย

3.5 การแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ควรให้มีเวทีแลกเปลี่ยนพูดคุยและทำความเข้าใจ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและลดความแตกแยก รวมทั้งหาแนวทางการแก้ปัญหาและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

4 สรุปผลการอภิปราย

การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ประเทศไทยยังมีปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะการเตรียมคนไทยให้มีคุณภาพพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยและพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง **จึงจำเป็นต้องกระตุ้นให้สังคมไทยตื่นตัวและสร้างภูมิคุ้มกันให้สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น** จากการเปิดเสรีด้านต่างๆ ทั้ง เงินทุน สินค้า บริการ และแรงงาน เพื่อมิให้คนไทยตกเป็นเหยื่อของภัยคุกคามที่มากับกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และ**ให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการลงทุนระยะยาวเพื่อพัฒนาคุณภาพคน** ต้องปฏิรูปวิธีเรียนการสอนให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์ มีความต้องการใฝ่เรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกที่ดี เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานการสร้างสังคมที่ดีและสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคม รวมทั้งเน้นให้สมาชิกอาเซียนสร้างค่านิยมร่วมการเห็นประโยชน์ส่วนรวม การเปิดใจกว้างยอมรับคนอื่น และ**การมีระบบคุ้มครองทางสังคมให้กับคนไทยและประชาชนอาเซียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม**

ส่วนที่

5

กลุ่มที่ 4

การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน
สู่อาเซียน

การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานสู่อาเซียน

ผู้ดำเนินการอภิปราย:	ดร. อนุสรณ์ แสงนิ่มนวล	กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ :	นายชาญวิทย์ อมตะมาตุชาติ	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้ร่วมอภิปราย :	ดร. จุฬา สุขมานพ	ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร
	ดร. ปานปรีย์ พหิทธานุกร	ประธานกรรมการบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
	รศ.ดร. สมเจตน์ ทิณพงษ์	ประธานกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

1

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอ

สถานการณ์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยด้านการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานสู่อาเซียน ให้ความสำคัญในการดำเนินการตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน โดยสรุปสาระสำคัญในการนำเสนอประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1.1 แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน

แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทฯ ให้มีการลงทุนก่อสร้างถนน เส้นทางรถไฟ การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทางอากาศ รวมทั้งการเชื่อมโยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และโครงการท่อก๊าซและระบบสายส่งไฟฟ้าของอาเซียน ด้านกฎระเบียบ กำหนดเป็นยุทธศาสตร์เพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าและบริการระหว่างกัน ตลอดจนการเคลื่อนย้ายบุคคลข้ามแดน โดยมุ่งเน้นพิธีการศุลกากร การตรวจคนเข้าเมือง การกักกันพืชและสัตว์ และด้านประชาชน เพื่อช่วยเสริมสร้างการไปมาหาสู่ระหว่างกัน

1.2 สถานการณ์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย

1.2.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานปี 2555 ความสามารถในการแข่งขันของไทยอยู่อันดับที่ 30 จาก 59 ประเทศ (IMD) และดัชนีความสามารถในการแข่งขันรวมอยู่ในอันดับที่ 38 จาก 144 ประเทศ (WEF) ทั้งนี้ ภาพรวมโครงสร้างพื้นฐานพบว่า โครงข่ายถนน มีคุณภาพและความพร้อมของระดับการบำรุงรักษาอยู่ในเกณฑ์ดี ระบบราง คุณภาพโครงข่ายทางรางอยู่ในมาตรฐานสากลแต่ยังต้องพัฒนาคุณภาพบริการและความปลอดภัย ทางอากาศ มีความแออัดของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและการบริหารจัดการท่าอากาศยานขาดความคล่องตัว การขนส่งทางน้ำ มีความแออัดของท่าเรือบางแห่งในขณะที่ใช้ประโยชน์ท่าเรือภาครัฐไม่เต็มศักยภาพและขีดความสามารถของกองเรือพาณิชย์ไทยมีขนาดเล็กและเรือมีอายุการใช้งานนาน

1.2.2 การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP มีอัตราร้อยละ 14.3 ควรให้ความสำคัญกับพัฒนากระบวนการพิธีการศุลกากร สมรรถนะของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2.3 การพัฒนาด้านพลังงาน มีการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศร้อยละ 54 ของความต้องการใช้ในประเทศส่วนใหญ่เป็นน้ำมันสำเร็จรูปที่มีการใช้ในการขนส่งทางถนนซึ่งมีต้นทุนการขนส่งสูง มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 81.9 ในขณะที่การขนส่งระบบรางมีสัดส่วนร้อยละ 2.3 การขนส่งทางน้ำภายในประเทศร้อยละ 9.1 การขนส่งชายฝั่งทะเลร้อยละ 6.7 และการขนส่งทางอากาศร้อยละ 0.03

1.3 ข้อเสนอแนะทางการดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐานรองรับประชาคมอาเซียน

1.3.1 การอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าและบริการ โดยการสร้างข้อตกลงร่วมสำหรับการขนส่งโดยรถและผู้โดยสารข้ามแดนระหว่างประเทศ และระบบข้อมูลเชื่อมโยงระหว่างกัน รวมถึงระบบประกันภัยในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุ

1.3.2 การพัฒนาระบบบริการในการสนับสนุนขีดความสามารถของประเทศ เช่น การพัฒนาด้านพาณิชย์นาวี การส่งเสริมกิจกรรมในบริเวณสนามบิน การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจ การส่งเสริมพัฒนาระบบ National Single Window และ E-Logistics และการสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนหรือดำเนินการในรูปแบบ PPP (Public-Private Partnership) ในการให้บริการขนถ่ายรวบรวมสินค้า

1.3.3 การวางแผนสร้างความมั่นคงและการจัดหาพลังงานสร้างความสมดุลของแหล่งพลังงานในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการสร้างโอกาสให้กับนักลงทุนไทยในการลงทุนด้านพลังงานในต่างประเทศ

1.3.4 การพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนที่สำคัญ การพัฒนาจุดผ่านแดนถาวร/ชั่วคราว/จุดผ่อนปรนที่มีศักยภาพทางการค้าให้เป็นด่านถาวรที่ได้มาตรฐานสากล (Standardize CIQ) การแยกจุดตรวจการผ่านแดนของคนและสินค้าออกจากกัน

1.3.5 การพัฒนาทักษะบุคลากรด้านภาษาและความเชี่ยวชาญงานสาขาเฉพาะด้านที่มีมาตรฐานในระดับสากล

2 ความคิดเห็นของผู้อภิปราย

2.1 แนวทางการพัฒนาด้านการขนส่งและโลจิสติกส์

2.1.1 ความพร้อมของระบบขนส่งของประเทศไทย ในระยะที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนส่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางถนนและทางราง เพื่อให้สามารถรองรับการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียน เพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยในส่วนของการพัฒนาโครงข่ายทางถนนในภูมิภาคอาเซียนนั้น ประเทศไทยได้มีแผนพัฒนาโครงข่ายถนนเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านรวม 27 แห่ง ประกอบด้วย ก่อสร้างแล้วเสร็จ 15 แห่ง อยู่ระหว่างก่อสร้าง 5 แห่ง ที่เหลืออีก 7 แห่งคาดว่าจะดำเนินการในอนาคต รวมทั้งการปรับปรุงทางหลวงเอเชียที่ผ่านเข้ามาในประเทศไทยทั้งหมด 12 สาย แบ่งเป็นสายประธาน 3 สาย และสายรองอีก 9 สาย รวมเป็นระยะทาง 6,693 กม.

2.1.2 การเชื่อมโยงด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ในภูมิภาค สำหรับการพัฒนาคอนกรีตทางรางในภูมิภาคอาเซียนนั้น ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับโครงการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟ สิงคโปร์ - कुหนิง ซึ่งเป็นโครงการที่สนับสนุนการเชื่อมโยงและปรับปรุง เส้นทางรถไฟหลักที่มีอยู่แล้ว จากสิงคโปร์ - กัวลาลัมเปอร์ - กรุงเทพฯ - อยุธยา - ปาย - ศรีสะเกษ-พนมเปญ - โฮจิมินห์ - ฮานอย - कुหนิง ระยะทางรวม 5,382 ก.ม. เพื่อเป็นทางเลือกในการเดินทางและขนส่งสินค้าของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค ปัจจุบันเส้นทางรถไฟสายดังกล่าวยังมีช่วงที่ขาดหายไป (Missing Link) ใน 6 ประเทศ ระยะทางรวม 431 ก.ม. ซึ่งในส่วนของประเทศไทย มีระยะทาง 153 กม. อยู่บริเวณสถานีด่านเจดีย์สามองค์ - สถานีน้ำตก จ. กาญจนบุรี

2.1.3 การพัฒนาด้านกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่ง นอกจากการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนส่งให้สามารถเชื่อมโยงกันได้แล้ว ประเทศสมาชิกอาเซียนยังจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวกับการขนส่งสินค้าข้ามและผ่านแดนต่างๆ ด้วย โดยที่ผ่านมาได้มีการเจรจาหรือกรอบความตกลงร่วมกันทั้งระดับทวิภาคี ระดับอนุภูมิภาค และระดับภูมิภาค เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่งสินค้าข้ามและผ่านแดนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้ประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกการขนส่งสินค้าที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นภายใต้กรอบข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี 2558 ทั้งนี้ การเจรจาในระดับกรอบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region : GMS) ถือว่ามีความคืบหน้าและมีผลเป็นรูปธรรมค่อนข้างมาก โดยมีผลการดำเนินการที่สำคัญ อาทิเช่น

(1) กระทรวงคมนาคมได้มีการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกการขนส่งสินค้าข้ามและผ่านแดน ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (CBTA) GMS Cross-border Transport Agreement, 1999 (CBTA) โดยได้มีการออกพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามพรมแดน พ.ศ. 2556 และได้มีประกาศในพระราชกิจจานุเบกษาแล้ว ซึ่ง พ.ร.บ. ดังกล่าวได้กำหนดให้มีพื้นที่ควบคุมร่วมกัน (Common Control Area : CCA) ตั้งอยู่บริเวณด้านขาเข้าของแต่ละประเทศ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านร่วมกันดำเนินพิธีการที่เกี่ยวข้องอย่างเบ็ดเสร็จในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อให้สามารถให้บริการจุดเดียว (One Stop Service) ซึ่งจะช่วยลดขั้นตอนและพิธีการศุลกากร การตรวจคนเข้าเมือง และการควบคุมโรคได้อย่างมีนัยยะสำคัญ

(2) การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกการขนส่งสินค้าข้ามและผ่านแดนได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องที่ประเทศต่างๆ จำเป็นต้องมีการออกแบบให้สอดคล้องกับขั้นตอนการอำนวยความสะดวกทางกฎหมายด้วย โดยในส่วนของกระทรวงคมนาคม ได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาออกแบบการใช้พื้นที่เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว โดยได้กำหนดให้มีเส้นทางขนส่งสินค้าและผู้โดยสารแยกออกจากกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งและลดปัญหาการจราจรติดขัดในบริเวณหน้าด่านพรมแดน ดังจะเห็นได้จากการออกแบบการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ 4 และโครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของ จังหวัดเชียงราย

2.1.4 แนวทางการพัฒนาในระยะต่อไป การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ หน่วยงานรับผิดชอบจะต้องเปลี่ยนมุมมองว่าประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นฐานผลิตและฐานตลาดเดียวกัน และประเทศไทยจะเปลี่ยนเป็นระดับจังหวัด อีกทั้งศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศจะกระจายตัวไปอยู่บริเวณชายแดนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ภาคเอกชนจะต้องเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานจะมีขนาดการลงทุนเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันอย่างมาก

2.2 แนวทางการจัดการด้านพลังงาน

สภาพภูมิศาสตร์หรือที่ตั้งของประเทศไทยมีความเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางด้านพลังงาน (Hub) ของภูมิภาคอาเซียน ซึ่งประเทศไทยมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งระบบสายส่งไฟฟ้า และระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ นอกจากนี้ การที่ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีปริมาณทรัพยากรด้านพลังงานไม่เท่ากัน ความร่วมมือในภูมิภาคจึงมีความสำคัญที่จะทำให้เกิดความมั่นคงทางพลังงานในภูมิภาค และยังเป็น การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนไทยดำเนินธุรกิจด้านพลังงานในภูมิภาคอาเซียนในอนาคตด้วย อย่างไรก็ตาม แต่ละประเทศจะต้องแข่งขันกันในการจัดหาแหล่งพลังงานเพื่อให้ได้พลังงานในราคาที่แข่งขันได้ โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นประเทศผู้นำเข้าพลังงานสุทธิอยู่ในสัดส่วนที่สูง ซึ่งจะกระทบต่อความมั่นคงทางพลังงาน และความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้นแนวทางการจัดการด้านพลังงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยมีดังนี้

2.2.1 การลดความต้องการใช้พลังงาน ปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญกับการผลิตพลังงานให้เพียงพอกับความต้องการใช้พลังงาน ทำให้ขาดการแก้ปัญหาด้านพลังงานอย่างจริงจัง ซึ่งตามจริงแล้วควรแก้ปัญหาโดยลดปริมาณการใช้พลังงาน ดังนั้น ประเทศไทยต้องมีการบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทานด้านพลังงานให้มีความสมดุลกัน โดยเฉพาะด้านความต้องการพลังงานทั้งในภาคขนส่ง ภาคอุตสาหกรรม และภาคครัวเรือน ที่มีสัดส่วนการใช้พลังงานสูง โดยใช้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อช่วยลดการใช้พลังงานภาคขนส่ง การดำเนินมาตรการสนับสนุนให้ภาคอุตสาหกรรมใช้พลังงานทดแทนและใช้พลังงานสะอาดอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเพิ่มการใช้พลังงานทดแทนในภาคครัวเรือน

2.2.2 การสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีด้านพลังงาน ปัจจุบันด้านเทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในระยะยาว ประเทศไทยควรใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการด้านความต้องการใช้พลังงานเพื่อให้การใช้พลังงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การใช้เทคโนโลยีผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

2.2.3 การบริหารราคาพลังงาน เนื่องจากราคาพลังงานในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ซึ่งแต่ละประเทศก็มีการอุดหนุนราคาพลังงานเช่นเดียวกันกับประเทศไทย ซึ่งการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียนนั้นจำเป็นต้องติดตามเรื่องการบริหารราคาพลังงานว่าจะดำเนินการอย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดการบิดเบือนการเคลื่อนย้ายไปยังประเทศที่มีพลังงานราคาต่ำกว่า เช่น เกิดการขับรถยนต์ไปเติมน้ำมันในประเทศที่มีราคาถูกกว่า นอกจากนี้ควรพิจารณานโยบายด้านราคาพลังงานเพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนตระหนักถึงเรื่องการประหยัดพลังงาน

2.2.4 การใช้พลังงานทดแทน

(1) การคำนวณการให้ผลตอบแทนเพิ่มเติมแบบใหม่ ในรูปแบบ Feed-In Tariff (FIT) ที่ผ่านมาผู้ผลิตพลังงานทดแทนมีผลตอบแทนค่อนข้างสูง เนื่องจากมีการให้ผลตอบแทนในรูปแบบมูลค่าเพิ่ม (Adder) ที่ค่อนข้างสูง ในขณะที่ต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มลดลง ซึ่งจะมีผลต่อค่าไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นในอนาคต เนื่องจากจะถูกนำไปคำนวณเป็นค่าไฟฟ้า ดังนั้น การคิดการให้ผลตอบแทนเพิ่มเติมแบบใหม่ในรูปแบบ Feed-In Tariff (FIT) นั้นมีความเหมาะสมเพราะจะช่วยให้มีการปรับค่าตอบแทนที่ภาครัฐต้องจ่ายให้แก่ผู้ผลิตตามต้นทุนจริงที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ ยังป้องกันปัญหาการขายต่อใบอนุญาตในภายหลังด้วย

(2) แหล่งพลังงานทดแทนอื่นๆ การใช้แหล่งพลังงานจากมีเทนไฮเดรต (Methane Hydrate) และกระบวนการ Carbon Capture Storage (CCS) ยังคงไม่ใช่แหล่งพลังงานที่ประเทศไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงในขณะนี้ เนื่องจากอาจก่อให้เกิดมลภาวะสูงและไม่แน่นอนด้านความปลอดภัยด้วย ดังตัวอย่างในประเทศฝรั่งเศสที่ได้ดำเนินการเรื่อง CCS ไปแล้วแต่ไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน นอกจากนี้ ยังมีแหล่งพลังงานอื่นที่น่าสนใจ เช่น การผลิตสาหร่ายเป็นน้ำมัน

2.3 บริบทความร่วมมือระหว่างประเทศ

2.3.1 โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย เป็นตัวอย่างสำคัญที่เป็นรูปธรรมของความเชื่อมโยงในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN Connectivity) การดำเนินการจะช่วยสนับสนุนการสร้างเส้นทางการค้าใหม่ระหว่าง 4 ประเทศ คือ เมียนมาร์ ไทย กัมพูชา และเวียดนาม ในการเชื่อมโยงระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย โดยทางทิศตะวันตกเชื่อมต่อไปยังเอเชียใต้ แอฟริกา และยุโรป ทางทิศตะวันออกเชื่อมต่อไปยังจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

2.3.2 การผลักดันโครงการขนาดใหญ่ดังกล่าว มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงทั้ง 4 มิติ (ASEAN Connectivity in All Fronts) ได้แก่ (1) โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ซึ่งรวมถึงด้านคมนาคม สื่อสาร ท่อก๊าซ และด่านศุลกากร (2) ระบบการเงินในการทำธุรกรรมการค้าและการลงทุน เช่น กองทุนโครงสร้างพื้นฐานอาเซียน (3) กฎเกณฑ์ และกติกาข้อกำหนดทางการค้าต่างๆ ระหว่างกันเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและบริการ การขนส่ง และการลงทุน และ (4) ผู้ประกอบการและนักลงทุนอุตสาหกรรมที่เข้ามาตั้งโรงงานจากต่างประเทศ โดยการเชื่อมโยงทั้ง 4 มิติต้องดำเนินการไปพร้อมกัน หากมีจุดอ่อนในมิติใดมิติหนึ่ง จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้

2.4 โครงการเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลดาวเทียมระหว่างกันในกลุ่มประเทศอาเซียน (Virtual Constellation for ASEAN) ซึ่งทำให้แต่ละประเทศสามารถใช้ข้อมูลทางดาวเทียมร่วมกันในการพยากรณ์สภาพดิน ฟ้า อากาศ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์สภาพอากาศและเตรียมความพร้อมจัดการรับมือกับภัยพิบัติ และธรณีพิบัติภัยที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

3 ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม

3.1 แนวทางการจัดการด้านพลังงาน

2.4.1 นโยบายพลังงานราคาเดียว ปัจจุบันราคาพลังงานในแต่ละพื้นที่มีราคาไม่เท่ากัน โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลยังคงมีราคาสูงกว่าพื้นที่ในเขตเมือง เนื่องจากต้นทุนค่าขนส่ง ซึ่งทำให้เกิดความไม่

เท่าเทียมกันระหว่างชุมชน ทั้งในมิติเศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้น ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างความเท่าเทียมกันด้านราคาพลังงานภายในประเทศ เพื่อลดภาระค่าครองชีพของประชาชนในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงต้นทุนการผลิตในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

2.4.2 พลังงานทดแทน นอกจากการแสวงหาแหล่งพลังงานเพิ่มเติมจากต่างประเทศ ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและใช้พลังงานทดแทนภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น อาทิ พลังน้ำ พลังแสงอาทิตย์ และพืชพลังงาน เป็นต้น โดยเฉพาะการส่งเสริมการซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายย่อย อย่างไรก็ตาม ในการส่งเสริมการปลูกพืชพลังงาน อาทิ หญ้าเนเปียร์ ภาครัฐควรสร้างความสมดุลระหว่างการเพาะปลูกเพื่อเป็นอาหารหรือวัตถุดิบทางการเกษตร/ปศุสัตว์ และเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงาน

2.4.3 การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยควรส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดความต้องการพลังงานในอนาคตบางส่วน ซึ่งจะช่วยลดภาระในการจัดหาแหล่งพลังงานจากต่างประเทศ โดยภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณามาตรการทางภาษี (Tax Incentive) เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานทดแทน รวมถึงการอนุรักษ์พลังงานในทุกภาคส่วนต่อไป

3.2 โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย

3.2.1 การศึกษาเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมาร์ที่เหมาะสม สำหรับเส้นทางเชื่อมโยงจากด่านชายแดนไทยที่จังหวัดกาญจนบุรี ไปถึงโครงการทวายของเมียนมาร์นั้น มีทางเลือกเส้นทางอื่นที่มีความเหมาะสมทางภูมิประเทศมากกว่าเส้นทางที่กำหนดบริเวณบ้านพุน้ำร้อนที่มีแนวพื้นที่ลาดชัน ซึ่งช่วยให้ประหยัดงบประมาณในการก่อสร้างและเดินทางได้สะดวกรวดเร็วขึ้น

3.2.2 การปรับปรุงและใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ นอกจากเส้นทางคมนาคมทางบก ควรเน้นการปรับปรุงสนามบิน หรือใช้ประโยชน์จากสนามบินทหารที่มีอยู่เพื่อเป็นเส้นทางเชื่อมโยงทางอากาศกับเมียนมาร์ด้วย

3.2.3 แนวทางการลงทุนในโครงการทวายของนักลงทุนไทย การศึกษาถึงโอกาสและความเป็นไปได้ของวิสาหกิจขนาดใหญ่ในการเข้าไปลงทุนในด้านต่างๆ ของโครงการทวายเช่น ด้านพลังงาน อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปิโตรเลียม และอุตสาหกรรมต้นน้ำในการผลิต เป็นต้น

4

สรุปผลการอภิปราย

การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวมมีการพัฒนาเป็นไปตามกรอบของแผนแม่บทด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน และกรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาค โดยมีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญเพิ่มเติมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การเร่งรัดการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าและบริการให้สามารถใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานได้เต็มศักยภาพ การพัฒนาในเชิงพื้นที่รองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจทั้งในเมืองหลักและเมืองชายแดน การส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและการใช้พลังงานทดแทนเพื่อลดความต้องการพลังงานในอนาคตบางส่วนที่ต้องจัดหาแหล่งพลังงานจากต่างประเทศและสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน และการสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งภายในประเทศและในประเทศเพื่อนบ้าน

ส่วนที่

5

กลุ่มที่ 5

การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัด
และกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับ
ประชาคมอาเซียน

การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับ ประชาคมอาเซียน

ประธาน :	นาย อิศระ ว่องกุศลกิจ	กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ :	นางสาว สุมาลิ เดชานุรักษ์กุล	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
ผู้อภิปราย :	ศาสตราจารย์ ดร. สกนธ์ วรรณวิวัฒนา	อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	นายสมเกียรติ อนุราษฎร์	รองประธานกรรมการหอการค้าไทย
	นายธวัช พลอยโสภณ	รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านการบริหารงาน จังหวัดแบบบูรณาการ กระทรวงมหาดไทย

1

สรุปผลการนำเสนอ

ผู้นำเสนอได้เสนอสาระสำคัญของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนกับการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด บทบาทของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาพื้นที่ในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งบทบาทและแนวทางการพัฒนาของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สรุปได้ดังนี้

1.1 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนกับการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของเศรษฐกิจไทยในทุกด้านทั้งการค้าสินค้า การบริการ การเคลื่อนย้ายการลงทุน แรงงาน และเงินทุน ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยจะต้องเร่งพัฒนาความพร้อมในการเข้าสู่สถานการณ์การแข่งขันเสรีในประชาคมอาเซียน โดยอาศัยข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ ของอาเซียนเป็นกรอบหลักในการกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่

นอกจากนี้ การดำเนินโครงการตามกรอบข้อตกลงความร่วมมือในอนุภูมิภาคต่างๆ ส่งผลให้หลายพื้นที่ในประเทศไทยมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ที่สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพการพัฒนาอย่างเด่นชัด ในจังหวัดที่เป็นประตูการค้า (Gateway) และจังหวัดที่เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาค โดยเฉพาะการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ

ดังนั้น การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้เชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียนจึงควรให้ความสำคัญกับการใช้ศักยภาพของพื้นที่ในจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการสร้างฐานการผลิตให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดอาเซียนและตลาดโลกทั้งในด้านการผลิตสินค้า ด้านการท่องเที่ยว และด้านระบบโลจิสติกส์ รวมทั้งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดน ซึ่งจะมีการลงทุนเพื่อพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการ และการอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียน โดยคำนึงถึงศักยภาพด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่

1.2 บทบาทของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาพื้นที่ในช่วงที่ผ่านมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปสู่ภูมิภาค จังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน มากยิ่งขึ้น โดยได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 5 มาตรา 78(2) สนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณในการพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กนจ.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีหน้าที่กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติของกลุ่มจังหวัดและจังหวัด รวมทั้งระบบการประสานงานระหว่างภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถบริหารงานแก้ไขปัญหา พัฒนาพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด กนจ. กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) และคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กบก.) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพื่อให้เป็นกลไกสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และการขับเคลื่อนแผนงานไปสู่การปฏิบัติ

ภาพรวมผลการดำเนินการของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าการดำเนินการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การปรับปรุงแหล่งน้ำ การขุดลอกคูคลอง และการซ่อมแซมถนน รวมทั้งการแจกจ่ายปัจจัยเพื่อการผลิต การอุปโภคและบริโภคของประชาชน ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าการเสริมสร้างศักยภาพในการประกอบอาชีพ การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในการบูรณาการแผนงานโครงการระหว่างจังหวัด กลุ่มจังหวัด หน่วยงานส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน เนื่องจากการจัดทำงบประมาณประจำปี ยังไม่มีความชัดเจนของระเบียบ วิธีและแนวปฏิบัติ เพื่อให้มีการบูรณาการในการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดอยู่ระหว่างการดำเนินการทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยมีการนำหลักการทางวิชาการมาประกอบการวางแผน โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสามารถเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดในภาพรวมของยุทธศาสตร์ประเทศ ตลอดจนการสร้างกระบวนการจัดทำแผนที่มีการบูรณาการระหว่างจังหวัดกับหน่วยงานส่วนกลาง

1.3 บทบาทและแนวทางการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.3.1 บทบาทการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย

(1) บทบาทการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการบริการหลัก เมืองศูนย์กลางความเจริญในแต่ละภาคจะเป็นแกนหลักในการเป็นฐานเศรษฐกิจและบริการสังคมที่สำคัญของประเทศ และพร้อมที่จะพัฒนาเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างสอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละเมือง เช่น เชียงใหม่ นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง กาญจนบุรี สงขลา และสุราษฎร์ธานี

(2) **บทบาทการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ** การพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridor) จะก่อให้เกิดความเชื่อมโยงของการขนส่ง และกฎระเบียบที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดการลงทุน การเคลื่อนย้ายสินค้าหรือวัตถุดิบ และการเดินทางไปมาระหว่างประเทศของประชาชนได้อย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดช่องว่างของการพัฒนา สนับสนุนการพัฒนาในพื้นที่ชนบทและชายแดน และช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน สังคม และวัฒนธรรม

(3) **บทบาทการพัฒนาเมืองชายแดน** การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าตามพื้นที่ชายแดนต่างๆ การผ่อนปรนเงื่อนไข กฎระเบียบการค้าชายแดนและผ่านแดน ส่งผลให้การค้าชายแดนมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมืองชายแดนที่เติบโตขึ้นอย่างเห็นได้ชัด การเปิดประชาคมอาเซียนจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การค้าชายแดนขยายตัวมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเตรียมการพัฒนาความพร้อมของเมืองชายแดน ทั้งในเชิงกายภาพเมืองและชุมชน ตลอดจนความพร้อมของผู้ประกอบการธุรกิจ บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยเฉพาะเมืองชายแดนที่มีบทบาทเป็นประตูการค้า (Gateway) ได้แก่ ตาก เชียงราย หนองคาย มุกดาหาร สระแก้ว กาญจนบุรี สงขลา และนราธิวาส

(4) **บทบาทการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ** รัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น เพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนของประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียน ตามข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน และข้อตกลงภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่น และจากการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งรัฐจะสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาระบบการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ ที่สอดคล้องกับระบบ ASEAN Single Window และการดำเนินการอื่นๆ ที่จำเป็น เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยมีพื้นที่เป้าหมายในระยะแรก 11 แห่ง ได้แก่ แม่สาย เชียงแสน เชียงของ จังหวัดเชียงราย แม่สอด จังหวัดตาก ชายแดนจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม จังหวัดหนองคาย จังหวัดสระแก้ว จังหวัดกาญจนบุรี สะเดา จังหวัดสงขลา และชายแดนจังหวัดนราธิวาส

(5) **บทบาทการพัฒนาเป็นเครือข่ายสนับสนุนเชื่อมโยงกับเมืองบทบาทหลัก** สำหรับจังหวัด/เมืองอื่นๆ นอกจากเมืองที่กล่าวถึงตามบทบาทหลักข้างต้นแล้ว สามารถมีบทบาทเป็นเมืองเครือข่ายที่จะเชื่อมต่อหรือสนับสนุนการพัฒนา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับศักยภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และแนวโน้มการพัฒนาของพื้นที่

1.3.2 ประเด็นการขับเคลื่อนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีดังนี้คือ

(1) การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองศูนย์กลางการบริการหลัก

1) ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมและระบบ Logistics อาทิ ขยายทางหลวงและแก้ปัญหาจุดตัดทางแยกบนทางหลวงสายหลัก จัดระบบขนส่งมวลชนเขตเมืองและเชื่อมโยงระหว่างเมือง จัดพื้นที่และระบบกระจายสินค้าเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและลดต้นทุน

2) จัดการใช้ที่ดินให้เหมาะสม โดยเฉพาะพื้นที่สำหรับเศรษฐกิจและการลงทุนใหม่ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่อนุรักษ์ประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยว รวมทั้งพื้นที่การเกษตรที่สำคัญ

3) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน โดยเน้นการวางผังเมือง และการฟื้นฟูพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมือง

4) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยพัฒนาและยกระดับคุณภาพด้านการศึกษา โดยเฉพาะด้านภาษา การสื่อสาร และการบริหารจัดการ เพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านการค้า การลงทุน และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(2) การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ

1) พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ทางถนน ทางน้ำ ทางอากาศ) และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่และอำนวยความสะดวกในการเดินทางและขนส่ง (Connectivity and Mobility) และพัฒนาไปสู่การขนส่งหลายรูปแบบ (Multimodal) เพื่อประหยัดพลังงาน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลดต้นทุนการขนส่ง

2) พัฒนาด้านระเบียบพิธีการทางศุลกากร กฎระเบียบการค้า การลงทุน ให้มีความทันสมัย และมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วย เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการขนส่งข้ามพรมแดน อาทิ การพัฒนาด่าน 24 ชั่วโมงเพื่อช่วยลดความยุ่งยากทางด้านเอกสารและระยะเวลาดำเนินการ

3) พัฒนาศูนย์กระจายสินค้าเพื่อรองรับการขนส่งในเส้นทางหลัก และกระจายสินค้าจากกระเปาะเศรษฐกิจสู่การพัฒนาศักยภาพของเมือง โดยการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันเชิงพื้นที่ และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

4) ส่งเสริมภาคเอกชนให้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในด้านการลงทุนในแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ และการพัฒนาความร่วมมือของผู้ประกอบการธุรกิจภายในประเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพในการต่อยอดกับต่างประเทศ และศักยภาพในการแข่งขันตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนการพัฒนาความร่วมมือกับผู้ประกอบการในต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาช่องทางทางการตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า

(3) การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองชายแดน

1) พัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการและการอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียน

2) เสริมสร้างและขยายโอกาสการพัฒนาเขตประกอบการอุตสาหกรรมตามแนวชายแดน โดยการพัฒนาปรับปรุงโครงข่ายบริการพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมบริเวณชายแดนให้เป็นระบบ สอดคล้องกับความต้องการลงทุนของภาคเอกชน เช่น นิคมอุตสาหกรรม คลังสินค้า ระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อการผลิตในภาคอุตสาหกรรม

3) ขยายการบริการต่างๆ อาทิ การบริการด้านการเงิน การศึกษา และการสาธารณสุข เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายในการประกอบธุรกิจ

4) สนับสนุนการจัดการพื้นที่เมืองและชุมชนชายแดน รองรับการพัฒนาทั้งในด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และที่พักอาศัย โดยเฉพาะการสนับสนุนการวางผังเมืองรวมเมือง/ชุมชนชายแดน เพื่อจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม และพัฒนาเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมขนส่งให้มีประสิทธิภาพ

5) เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการชายแดน อาทิ แรงงานต่างด้าว ปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์ ฯลฯ และเร่งสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในจุดผ่านแดนถาวร 12 แห่ง (ไทย-เมียนมาร์ 3 แห่ง ไทย-สปป.ลาว 5 แห่ง ไทย-กัมพูชา 1 แห่ง และไทย-มาเลเซีย 3 แห่ง)

(4) การขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

1) ศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในระดับประเทศและระดับพื้นที่ใน 11 พื้นที่หลัก รวมทั้งพิจารณาจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับพื้นที่จะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

2) ศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่กาญจนบุรีและบริเวณใกล้เคียงเพื่อเปิดประตูเศรษฐกิจด้านตะวันตก

3) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่เทศบาลแม่สอดเพื่อรองรับการเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเขตเศรษฐกิจพิเศษ

(5) การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองเครือข่ายสนับสนุนเชื่อมโยงกับเมืองบทบาทหลัก

1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงและสนับสนุนบทบาทการพัฒนาเมืองในแต่ละกลุ่มรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2) พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเมืองเครือข่ายทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ อาทิ การพัฒนาไฮสปีด รางรถไฟความเร็วสูงเป็นเมืองเกษตรอินทรีย์ ลำพูนเป็นเมืองอุตสาหกรรมและรองรับการขยายตัวการบริการของจังหวัดเชียงใหม่ และปัตตานีเป็นเมืองอุตสาหกรรมอาหารทะเลและแปรรูป

3) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน โดยเน้นการวางผังเมืองและการฟื้นฟูพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมือง

4) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยพัฒนาและยกระดับคุณภาพด้านการศึกษาระดับสูง โดยเฉพาะด้านภาษา การสื่อสาร และการบริหารจัดการ เพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านการค้า การลงทุน และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2

สรุปผลการอภิปราย

ผู้อภิปรายได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แนวทางการขับเคลื่อน รวมทั้งบทบาทและกลไกในการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด สรุปได้ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สถานการณ์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1.1 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 จะส่งผลให้การลงทุนและการค้าขายขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการค้าชายแดนตามจุดผ่านแดนสำคัญของประเทศ จึงควรมีการจัดเตรียมระบบโครงสร้างพื้นฐานไว้รองรับอย่างเพียงพอและทันเวลา อย่างไรก็ตาม แรงงานฝีมือของไทย โดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะด้านภาษาอังกฤษมีแนวโน้มจะเคลื่อนย้ายไปยังเมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา และ

เวียดนามมากขึ้น พื้นที่จังหวัด/กลุ่มจังหวัดและชุมชนจะเป็นด่านแรกของประเทศที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการด้านเศรษฐกิจทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ ได้แก่ การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้มีความสอดคล้องกับการใช้ทรัพยากรและการดำเนินชีวิตในพื้นที่ฐานเศรษฐกิจของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การจูงใจการลงทุน (ใหม่) โดยใช้ทรัพยากรของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเป็นแรงจูงใจในการลงทุนของผู้ประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยไม่ให้มีบทบาทเป็นแค่เพียงทางผ่านของการพัฒนาประชาคมอาเซียน สำหรับมิติด้านสังคมจะได้รับผลกระทบจากการเข้ามาของแรงงานต่างด้าว การให้บริการสาธารณะ และคุณภาพชีวิต รวมทั้งการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งจะนำไปสู่การขาดแคลนแรงงานของประเทศ จึงต้องมีการเตรียมการรองรับอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

2.1.2 การขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่ผ่านมายังมีปัญหาและอุปสรรคเนื่องจากยุทธศาสตร์จังหวัด/กลุ่มจังหวัดไม่ได้เป็นตัวกลางเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาประเทศเข้ากับพื้นที่ การเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของพื้นที่ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน ยังมีน้อยและไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร รวมทั้งภาคเอกชนยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะกลไกในระดับพื้นที่ เช่น กรอ.จังหวัด และกรอ.กลุ่มจังหวัด นอกจากนี้การทำงานของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามบทบาทที่คาดหวัง ยังมีปัญหาและข้อจำกัดบางประการ อาทิ การไม่ได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้เชิงลึกที่เพียงพอต่อการจัดทำยุทธศาสตร์ และการกำหนดแผนงาน/โครงการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ปัญหาที่แท้จริงไม่ได้เกิดจากการที่จังหวัดไม่มีงบประมาณ แต่เกิดจากการขาดการบูรณาการเพื่อให้มีการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดแนวทางการส่งเสริมบทบาทของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้สามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมโยงการพัฒนาในระดับชาติเข้ากับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 การพัฒนาเชิงพื้นที่จึงควรเน้นให้มีความแตกต่างกันตามศักยภาพของแต่ละจังหวัด โดยมีการวางแผนและจุดประสงค์ที่ชัดเจน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันระหว่างพื้นที่ทั่วประเทศ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาโดยอาศัยทรัพยากรในพื้นที่ได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ

2.2 แนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

2.2.1 การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจะต้องมีความสอดคล้องกับศักยภาพของประเทศ เปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกของประชาคมอาเซียนด้วย เช่น การโยกย้ายการลงทุนไปยังเมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม การเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับมาเลเซียและอินโดนีเซีย ตลอดจนการผลิตสินค้าไทยให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และมูลค่าเพิ่ม ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดอาเซียน เช่น การส่งออกอาหารไปยังสิงคโปร์ และการส่งสินค้าฮาลาลไปยังประเทศมุสลิม รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs โดยการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การพัฒนาฝีมือแรงงานและเทคโนโลยี เพื่อให้ SMEs สามารถปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรมีการปรับกระบวนการทัศน์จาก “การเป็นคู่แข่งกัน” มาสู่ “การเป็นหุ้นส่วน” โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจประชาคมอาเซียนมากขึ้น มีการศึกษาภาวะเปรียบเทียบสำคัญต่อการค้า การลงทุนของประเทศสมาชิกอาเซียน และการสนับสนุนการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรไทย ตลอดจนการกำหนดมาตรการป้องกันสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดตามแนวเขตเศรษฐกิจชายแดนจะมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

2.2.2 การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจของภาคส่วนต่างๆ ทั้งบุคลากรจังหวัด ภาคเอกชน เจ้าหน้าที่อปท. และประชาชน เกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด รวมทั้งการบูรณาการงบประมาณทั้งงบประมาณจังหวัด งบประมาณหน่วยงานส่วนกลาง และงบประมาณอปท.ลงสู่พื้นที่จังหวัด เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นเร่งด่วนที่ควรดำเนินการเพื่อให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัดมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คือ การกำหนดเงื่อนไขที่จะทำให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัดสามารถดำเนินการตามบทบาทที่คาดหวังได้ โดยมีความรู้ความเข้าใจทั้งในภาพกว้างและเชิงลึก เพื่อใช้ประกอบการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และมีความสามารถในการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะต้องสามารถผนึกกำลังกับทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

2.2.3 การปรับปรุงการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนจะต้องมีการวิเคราะห์หาค่าศักยภาพและปัญหาที่แท้จริงของพื้นที่จังหวัด เพื่อใช้ในการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่จังหวัด ให้สามารถเชื่อมโยงเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ประเทศ รัฐบาล และท้องถิ่น มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาตัวชี้วัดและติดตามประเมินผล โดยมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาหรือตัวชี้วัดที่เข้าใจง่ายและสะท้อนปัญหาของพื้นที่อย่างแท้จริง มีการแยกแยะเป้าหมายและวิธีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนระหว่างจังหวัดและกลุ่มจังหวัดกับ อปท. ให้ชัดเจน รวมทั้งมีกลไกการกำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ตลอดจนมีหน่วยงานกลางสนับสนุนการพัฒนาด้านศักยภาพของบุคลากรของจังหวัดและ อปท. ให้มีศักยภาพสูงขึ้นในการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนพัฒนาพื้นที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัด ให้เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาทุกๆ ระดับ และสนับสนุนการบูรณาการแผนงานโครงการตามความต้องการของจังหวัดร่วมกัน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่ขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถได้รับงบประมาณเพิ่มเติม พร้อมทั้งควรมีการกำหนดมาตรการหรือหลักเกณฑ์ในการลดหรือจัดการแทรกแซงทางการเมืองภายใต้ความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายของการพัฒนาเชิงพื้นที่ของทุกภาคส่วน

2.3 บทบาทภาคีและกลไกการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

2.3.1 บทบาทของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนเป็นมิติใหม่สำหรับการพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นการกระจายทั้งโอกาสและทรัพยากรการพัฒนาให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ภายใต้กรอบการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้นจึงควรมีการแข่งขันทางการพัฒนาระหว่างจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เนื่องจากจังหวัดและกลุ่มจังหวัดมีศักยภาพทางการพัฒนาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นโอกาสที่จะกระตุ้นการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเชิงพื้นที่จังหวัด โดยบทบาทของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถแบ่งออกเป็น 2 มิติ ได้แก่ มิติแรก คือ ความพยายามในการแก้ไขปัญหาของจังหวัด รวมถึงการใช้ศักยภาพของจังหวัดที่มีความแตกต่างกัน โดยกำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยของการพัฒนาพื้นที่ มิติที่สอง คือ การพัฒนาในระดับกลุ่มจังหวัดซึ่งเป็นกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนา อาทิ การใช้ห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มจังหวัดเป็นฐานการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยจะต้องมีความชัดเจนทั้งในด้านผู้รับผิดชอบที่แท้จริงในการแก้ไขปัญหา และกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาที่มีความโปร่งใส เพื่อความสำเร็จของการพัฒนาเชิงพื้นที่

2.3.1 บทบาทสำคัญของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอีกประการหนึ่ง คือ การเป็นหน่วยบริหารเชิงยุทธศาสตร์ของประชาคมอาเซียน โดยมีการทำงานใน 2 มิติ คือ มิติการยึดเป้าหมายของประชาคมอาเซียนเป็นหลักในการทำงาน และมิติการยึดผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลักในการทำงาน ซึ่งจะต้องมียุทธศาสตร์และวิธีการทำงานที่เหมาะสมที่สามารถประสานมิติเป้าหมายของประชาคมอาเซียนและผลประโยชน์ของประเทศเข้าด้วยกันใน 3 งานหลัก คือ งานบังคับใช้กฎหมาย งานให้บริการสาธารณะ และงานบริหารการพัฒนา

3 ความเห็นของที่ประชุม

3.1 การพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ (IT) เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อลดต้นทุนและขยายโอกาสทางการตลาด โดยเฉพาะธุรกิจอาหารควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการตรวจสอบคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค โดยภาคเอกชนควรร่วมมือกับภาครัฐและมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นพัฒนาธุรกิจ SMEs เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ

3.2 การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต้องมีหน่วยงานกลางที่มีองค์ความรู้ในเชิงลึกเพื่อช่วยสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยสถาบันการศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนควรเข้ามาสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจดังกล่าว เพื่อให้สามารถเตรียมความพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนในประเทศ

3.3 ข้อกำหนดหรือข้อปฏิบัติในเรื่องการขนส่งสินค้าผ่านแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ควรปรับปรุงให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ด้านชายแดนที่สำคัญควรใช้เทคโนโลยีเข้ามาปรับปรุงการให้บริการและข้อตกลงการขนส่งข้ามแดน (Cross Border Transport Agreement: CBTA) ที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย ควรเร่งดำเนินการให้มีการให้สัตยาบันระหว่างกัน เพื่ออำนวยความสะดวกในการผ่านแดน สำหรับเส้นทางขนส่งตามแนวระเบียงเศรษฐกิจควรพัฒนาให้มีมาตรฐาน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและปลอดภัยในการขนส่งและในการติดต่อค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้าน และควรมีมาตรการปกป้องธุรกิจและผู้ประกอบการท้องถิ่น รวมทั้งควรสนับสนุนให้จังหวัดมีบทบาทในการส่งเสริมการค้ากับต่างประเทศด้วย

3.4 การเปิดเสรี ASEAN เต็มรูปแบบจะเปิดโอกาสให้มีการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมกันบนหลักการของผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Benefit) ข้อตกลงที่จะไม่แทรกแซงทางการเมืองของแต่ละประเทศ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การคมนาคมขนส่ง การรองรับและแก้ปัญหาทางสังคมโดยเฉพาะด้านสาธารณสุข ความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับอาชญากรรมต่างๆ รวมทั้งการป้องกันและรองรับภัยพิบัติทางธรรมชาติและอื่นๆ เพื่อเป็นการลดช่องว่างในการพัฒนาของแต่ละประเทศในอาเซียน ทั้งในระดับพหุภาคี ทวิภาคี และระดับเมืองชายแดนที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะเมืองพี่เมืองน้อง (Twin Border Cities) ดังนั้นจึงควรมีกกลไกการวางแผนทางยุทธศาสตร์ที่สัมพันธ์กับข้อตกลงของ ASEAN และครอบคลุมการวางแผนระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่มีโครงสร้างการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ในแต่ละภูมิภาคหรือมีการบริหารจัดการในรูปแบบพิเศษ

3.5 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนภาคการเกษตรอย่างจริงจังเพื่อลดปัญหาจากการขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากการอพยพเข้ามาทำงานในเขตเมืองและส่งเสริมอาชีพเกษตรให้สามารถเลี้ยงตนเองได้โดยไม่มีหนี้สิน

3.6 ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความรู้ให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพของตนเองได้มากขึ้น และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้มีคุณภาพ

3.7 การเตรียมการพัฒนาเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน จะต้องส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นด้วย เช่น การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ โดยเฉพาะถนนหรือทางด่วนที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน จะมีเพียงกลุ่มทุนเท่านั้นที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดมาตรการสนับสนุนการลงทุนในระดับชุมชนด้วย นอกจากนี้ควรมีการปรับโครงสร้างระบบงบประมาณให้กระจายลงสู่ชุมชนมากขึ้นเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงงบประมาณของรัฐบาล

3.8 การจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัดที่ผ่านมาส่วนใหญ่ประชาชนและชุมชน ยังมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย และมีระยะเวลาในการจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัดน้อยมาก ทำให้การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และบทบาทของจังหวัดไม่สนองตอบความต้องการและสะท้อนปัญหาของประชาชนเท่าที่ควร โดยโครงการต่างๆ จะเป็นความต้องการของหน่วยงานราชการเป็นส่วนใหญ่ จึงควรมีการจัดเวทีให้ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น และมีระยะเวลาในการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์จังหวัดได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพมากกว่านี้

3.9 การพัฒนาไม่ควรมุ่งเน้นด้านวัตถุแต่เพียงด้านเดียว จะต้องพัฒนาจิตใจของประชาชนควบคู่กันไปด้วย เพื่อลดความเสื่อมของสังคม โดยควรเพิ่มบทบาทของวัดให้เข้ามามีส่วนร่วมในการขัดเกลาประชาชนให้มีศีลธรรม ลดอบายมุขและการทุจริต ตลอดจนมีการนำองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านมาประยุกต์ใช้อย่างรู้คุณค่า

3.10 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นกุญแจสำคัญในการเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้ประชาชน ชุมชน จังหวัด และประเทศชาติมีความรู้เท่าทันทั้งในด้านความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ กฎระเบียบต่างๆ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินงานต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ทันเวลา และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

ส่วนที่

5

กลุ่มที่ 6

สู่ประชาคมอาเซียน : บริหารจัดการ
สิ่งแวดล้อมอย่างไรให้ยั่งยืน

สู่ประชาคมอาเซียน : บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างไรให้ยั่งยืน

ประธาน :	นายสนธิ อักษรแก้ว	กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ :	นางสาวลดาวัลย์ คำภา	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้อภิปราย :	นายปิณฑุส พิงบุญ ณ อยุธยา	ประธานกรรมการบริหาร สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)
	นายวิจารณ์ ลิมาฉายา	รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
	นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	ผู้อำนวยการสถาบันธรรมชาติเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

1

สรุปสาระสำคัญการนำเสนอ

1.1 การเปิดประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี 2558 จะทำให้อาเซียนซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก ต้องเผชิญความเสี่ยงและความท้าทายต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน สินค้า การลงทุนต่างๆ รวมทั้งผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งจำเป็นต้องเตรียมการให้พร้อมใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ สถานภาพและกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ความพร้อมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และข้อเสนอแนวทางในอนาคต

1.2 สถานภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าปี 2550 ป่าไม้ในอาเซียนมีพื้นที่ประมาณร้อยละ 42.7 และอินโดนีเซียมีพื้นที่ป่าไม้สูงสุดประมาณร้อยละ 51 ส่วนไทยมีประมาณร้อยละ 30 โดยป่าไม้กำลังถูกคุกคามประมาณ 2 หมื่นตารางกิโลเมตรต่อปี ในขณะที่ทรัพยากรดิน มีแนวโน้มการปนเปื้อนสารเคมีต่างๆ และเกิดการชะล้างพังทลาย สำหรับทรัพยากรชายฝั่งของอาเซียนที่มีความยาวรวมกันมากกว่าแสนกิโลเมตร กำลังเผชิญความเสี่ยงจากปัญหาน้ำมันรั่วไหลในทะเล และการทำลายป่าชายเลน รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพในอาเซียนที่มีสูงถึงร้อยละ 20 ของโลก โดยเฉพาะในอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ กำลังตกอยู่ในสภาพถูกคุกคามอย่างต่อเนื่อง ชนิดพันธุ์ต่างๆ เริ่มใกล้จะสูญพันธุ์ ส่วนทรัพยากรน้ำ พบว่า ลาวมีปริมาณน้ำอุดมสมบูรณ์มากที่สุด และไทยมีปริมาณค่อนข้างน้อยแต่ยังมีสภาพดีกว่าสิงคโปร์ ปี 2554 เกิดอุทกภัยในหลายประเทศของอาเซียน แต่ไทยได้รับความเสียหายมากที่สุดประมาณ 4 พันล้านล้านบาท สำหรับด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าปริมาณขยะในอาเซียนส่วนใหญ่มาจากชุมชน และมีของเสียอันตรายคิดเป็นร้อยละ 3 ซึ่งสิงคโปร์มีของเสียอันตรายมากที่สุด แต่สามารถนำมาใช้หมุนเวียนจนเหลือปริมาณที่ต้องกำจัดน้อย ปัญหาเรื่องหมอกควันข้ามแดนเป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งเกิดจากไฟป่าที่ไม่อาจควบคุมได้ และมลพิษทางอากาศเกิดจากการใช้พลังงานและการขนส่ง

กลไกบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอาเซียนมีการร่วมมือ ได้แก่ อาเซียนซึ่งมีแผนพิมพ์เขียวประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) และกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) ความร่วมมือกับคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission : MRC) และแผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle : IMT-GT) ที่มีองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมอยู่บ้าง แต่ไม่ชัดเจนหรือจำกัดอยู่เพียงบางเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น MRC มุ่งเน้นเฉพาะด้านน้ำ นอกจากนี้ สมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศก็มีกฎ ระเบียบหรือข้อบังคับภายในประเทศเกี่ยวกับด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว

1.3 ผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยหลายมิติที่จะก่อให้เกิดผลกระทบแตกต่างกัน ได้แก่

1.3.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน โดยการก่อสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าจะส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศในแม่น้ำ ในขณะที่การก่อสร้างระบบส่งไฟฟ้าก็อาจนำไปสู่การบุกรุกทำลายป่า หรือการวางท่อก๊าซในทะเลก็อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงจากการรั่วไหลของก๊าซธรรมชาติ อีกทั้งการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้น

1.3.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งนำไปสู่การขยายตัวของเมืองอย่างไร้ระบบ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้น การลักลอบขนยาและทั้งขยะ สารอันตรายข้ามพรมแดนมากขึ้น ตลอดจนการทำลายทรัพยากรชายฝั่งและป่าชายเลน

1.3.3 การจ้างงานและการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานในไทย ส่งผลให้เกิดความต้องการใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มตามขึ้น พร้อมไปกับปริมาณขยะจากชุมชน อีกทั้งเพิ่มความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนไทยจากโรคระบาดที่ติดต่อกันจากแรงงานเหล่านี้

1.3.4 การบริการและการค้า โดยเฉพาะการท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมป่าหลายชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ ในขณะเดียวกันปริมาณน้ำเสียและขยะก็เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

1.3.5 ภาคเกษตรภายหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อาจนำไปสู่การแย่งชิงใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ การสูญเสียสิทธิในการครอบครองที่ดินของเกษตรกรรายย่อย รวมทั้งความเสี่ยงจากการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพต่ำจากประเทศเพื่อนบ้าน

1.3.6 ภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มขยายตัวเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้มีการเร่งใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจนเกินขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ นอกจากนี้ การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษก็อาจก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมที่กระจุกตัวในพื้นที่เดียว กลายเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษปริมาณสูง หากไม่มีมาตรการควบคุมดูแลเพียงพอ

1.4 ความพร้อมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แม้ว่าอาเซียนจะมีความร่วมมือจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations: ASEAN) และความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค แต่อาเซียนยังคงมีโอกาสดูแลรักษาทรัพยากรได้แก่ การใช้ทรัพยากรเกินขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและ

มลพิษทางอากาศเพิ่มมากขึ้น ปัญหาขยะและน้ำเสียมีแนวโน้มสูงขึ้น รวมทั้งมลพิษข้ามพรมแดนที่อาจรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากองค์กรและกรอบความร่วมมือต่างๆ ยังไม่สามารถบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้มแข็งเพียงพอ กล่าวคือ วิกฤตอาเซียนทำให้ไม่สามารถบรรลุข้อตกลงที่ผูกพันแต่ละประเทศได้อย่างจริงจัง สำหรับ IMT-GT นั้นยังไม่มีกลไกด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง ในขณะที่ MRC ยังไม่มีอำนาจในการต่อรอง เพราะประเทศต้นน้ำไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก ส่วน GMS ก็ยังไม่ได้ให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

ปัจจุบัน แม้ว่าไทยจะมีนโยบายและแผนเพื่อเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไว้แล้ว ได้แก่ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 นโยบายของรัฐบาล และยุทธศาสตร์ประเทศไทย แต่ก็ยังต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ อาทิ การจัดการขยะ การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งการควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

1.5 ข้อเสนอแนะทางการดำเนินการในอนาคต ซึ่งแบ่งออกเป็นระยะเร่งด่วนและระยะยาว โดยระยะเร่งด่วน ประกอบด้วย การเผยแพร่ข้อมูล ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการบริโภคอย่างยั่งยืนให้ทั่วถึงในวงกว้าง การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงระบบกฎระเบียบด้านมาตรฐานและมาตรการป้องกันคุณภาพสิ่งแวดล้อมระหว่างสมาชิกอาเซียน และการพัฒนาระบบสารสนเทศฐานข้อมูล เทคโนโลยีด้านการติดตามตรวจสอบที่ทันสมัย ส่วนในระยะยาว ได้แก่ การพัฒนาคน โดยให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การปฏิรูปกฎหมายกฎระเบียบต่างๆ และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้สามารถรองรับการใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

2 ความคิดเห็นของผู้อภิปราย

2.1 ประเทศไทยกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1.1 ความพร้อมของไทยในการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศไทยมีความพร้อมในด้านต่างๆ เหนือกว่าหลายประเทศในภูมิภาค (ยกเว้นมาเลเซีย) อาทิ ทูตทางทรัพยากรธรรมชาติ กฎหมาย โครงสร้างองค์ความรู้ และความเข้มแข็งของภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีความเสี่ยงด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนดังนี้

1) ระบบบำบัดน้ำเสียและขยะที่ไม่ครอบคลุม โดยระบบน้ำเสียในปัจจุบันสามารถบำบัดน้ำเสียได้เพียงร้อยละ 30 ในขณะที่ตัวกันระบบบำบัดขยะที่มีอยู่ดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักวิชาการเพียงร้อยละ 38 และมีการรีไซเคิลเพียงร้อยละ 28

2) ขาดระบบและเครื่องมือในการจัดการปัญหามลพิษที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะมลพิษทางอากาศในเขตเมืองและเขตอุตสาหกรรม การเผาในที่โล่ง และการลักลอบทิ้งกากของเสียและน้ำเสีย รวมถึงระบบและเครื่องมือในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ

3) ความไม่เพียงพอของแหล่งพลังงานและทรัพยากรทรัพยากรน้ำในการรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็ว

2.1.2 ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจขยายตัวมากขึ้น ทั้งการค้า การบริการ และการลงทุน ผลกระทบหลักจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- 1) การขยายระบบเกษตรเชิงเดี่ยว ซึ่งจะส่งผลกระทบอย่างมากใน 2 ประเด็นหลัก คือ (1) ผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เนื่องจากกลุ่มผู้ผลิตจะเลือกผลิตเฉพาะบางสายพันธุ์ที่เป็นที่ต้องการของตลาด (2) การปรับตัวรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 2) การเปลี่ยนย้ายตำแหน่งพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือ การแบ่งรับภาระปัญหามลพิษเนื่องจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้การเคลื่อนย้ายการลงทุนเป็นไปโดยเสรีมากยิ่งขึ้น ทำให้มีแนวโน้มการนำไปสู่ปัญหาการย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษสูงหรือปล่อยก๊าซเรือนกระจกไปยังประเทศอื่น (Off-shoring GHGs) เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการเคลื่อนย้ายสารเคมีอันตรายและของเสียอันตรายข้ามพรมแดน เป็นต้น
- 3) การครอบครองทรัพยากรในรูปอาณานิคมแบบใหม่ โดยใช้วิธี Deregulation ร่วมกับการบัญญัติกฎระเบียบใหม่ (Re-regulation) เช่น สิทธิบัตรสิ่งมีชีวิต และการคุ้มครองการลงทุน อันอาจนำมาซึ่งการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ของทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรม
- 4) การเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มากเกินไป ศักยภาพการรองรับสิ่งแวดล้อม (Carrying Capacity) ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของความอุดมสมบูรณ์และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- 5) ปัญหาอื่นๆ ได้แก่ การปนเปื้อน GMOs การเข้ามาของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และการรั่วไหลของแหล่งพันธุกรรม การลักลอบการค้าไม้ สัตว์ป่า และพืชป่าที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น

2.1.3 ปัญหาอุปสรรคของประเทศไทยในเชิงนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประกอบด้วย

- 1) การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกพื้นที่ป่า เนื่องจากการขาดระบบการให้คำตอบแทนต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่เหมาะสม
- 2) การขาดแนวคิดเรื่องการป้องกันล่วงหน้า (Precautionary Approach) เห็นได้จาก แม้ว่าที่ผ่านมาจะมีการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น แต่ยังคงมีเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่รุนแรง เช่น น้ำมันรั่วไหล และปัญหามลพิษที่ตามมาเกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่าทั้งภาครัฐและเอกชนยังคงขาดกลไกในการป้องกันผลกระทบล่วงหน้า
- 3) การขาดแผนที่นำทาง (Roadmap) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้จะมีการจัดทำแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ยังมีกรอบปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับนโยบาย เช่น นโยบายจ่านาข้าวซึ่งไม่ส่งเสริมให้เกิดการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และกฎระเบียบที่อนุญาตให้มีการปลูกป่าในพื้นที่ป่าสงวนได้เพียง 50 ไร่ เป็นต้น
- 4) เวทีการมีส่วนร่วม (Forum) ค่อนข้างจำกัด ทำให้ภาคส่วนที่ต้องการช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น การปลูกต้นไม้ การกำจัดขยะต่างๆ ไม่มีช่องทางที่จะดำเนินการ

5) การใช้เครื่องมือช่วยตัดสินใจด้านนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมมีปัญหาในทางปฏิบัติ โดยเครื่องมือช่วยตัดสินใจที่มีอยู่ คือ การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) และรายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) มีปัญหาในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ กล่าวคือ (1) **หลักการและระบบ** ที่เน้นเฉพาะระดับโครงการ ทำให้มีการแยกส่วนจากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ (Feasibility Study: FS) รวมทั้งมีการจัดทำแบบรวมศูนย์และขาดการมีส่วนร่วม (2) **การจัดทำ EIA** นั้นส่วนใหญ่เจ้าของโครงการมักไม่มีความเข้าใจเพียงพอ รวมทั้งผู้จัดทำขาดความเป็นอิสระ (3) **การพิจารณา** มักประสบความล่าช้า มีความแตกต่างระหว่างมาตรฐานในการพิจารณาโครงการของรัฐและเอกชน (4) **การติดตาม** ระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมิน ภายหลังการอนุมัติโครงการค่อนข้างอ่อนแอ โดยจากรายงานของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า มีการจัดทำรายงานประเมิน (Monitoring Report) เพียงร้อยละ 20 เท่านั้น

2.2 แนวทางการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะกระตุ้นให้ประเทศต่างๆ ในอาเซียนเห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหของภูมิภาคร่วมกันมากขึ้น เช่น ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาจเกิดการประสานข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ร่วมกัน อันจะทำให้เกิดแนวทางการปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กฎระเบียบที่ใกล้เคียงกันของประเทศสมาชิก รวมถึงกลไกในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมข้ามแดนร่วมกัน เช่น การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน (Trans-boundary EIA) เป็นต้น โดยมีข้อเสนอดังนี้

2.2.1 ข้อเสนอแนวทางในระดับภูมิภาค

1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไก ASEAN Environmental Ministerial Meeting (AEMM) ให้มีอำนาจในการตัดสินใจทางการเมือง เพราะหากปราศจากความมุ่งมั่นของฝ่ายการเมืองแล้ว การรวมตัวของประเทศอาเซียนก็ไม่อาจเกิดขึ้น

2) การให้ความสำคัญเกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมระดับโลกของอาเซียน เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น โดยเฉพาะในเวทีเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ อาเซียนควรมีท่าทีและทิศทางที่ชัดเจน

3) การยกระดับปัญหาสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศให้เป็นปัญหาระดับอาเซียน เช่น ปัญหาหมอกควันข้ามแดน การลักลอบทำไม้อย่างผิดกฎหมาย การลักลอบและค้าขายสัตว์ป่าอย่างผิดกฎหมาย และการลักลอบทิ้งขยะข้ามแดน เป็นต้น

4) การยกเลิกหลักการของอาเซียนที่จะไม่แทรกแซงและให้ประเทศสมาชิกตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ของประเทศตนอย่างเต็มที่ (ASEAN Way) เพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับภูมิภาคเกิดผลเป็นรูปธรรม

5) การพัฒนาความร่วมมือเชิงสร้างสรรค์ (Positive Engagement) ในอาเซียน โดยเฉพาะในประเด็นการถ่ายทอดเทคโนโลยี การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบข้อมูลข่าวสาร และพัฒนาอาเซียนแบรนด์ เป็นต้น

6) การปรับปรุงประสานกฎระเบียบต่างๆ และแนวปฏิบัติที่ดีในระดับภูมิภาคอาเซียน โดยควรปรับปรุงข้อบังคับต่างๆ ออกมามาตรการในการจัดการกรณีการเกิดมลภาวะระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การเรียกร้องค่าชดเชยและค่าเสียหายให้แก่ประเทศ ที่ได้รับผลกระทบจากมลภาวะต่างๆ เช่น ปัญหาไฟป่าในประเทศอินโดนีเซีย หรือการรั่วไหลของน้ำมัน โดยการเรียกร้องค่าเสียหายจากประเทศต้นทางหรือประเทศที่เป็นผู้ก่อมลพิษ เป็นต้น หรือการใช้มาตรการทางด้านภาษี กรณีสินค้าที่มีกระบวนการผลิตที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การปลดปล่อย CO₂ สูงหรือสินค้าด้อยคุณภาพ เป็นต้น โดยเฉพาะมาตรการศุลกากรและหน่วยตรวจสอบการขนส่งสินค้าข้ามแดนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

7) การผลักดันให้กติกาด้านสิ่งแวดล้อมในข้อตกลงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมีความชัดเจน เช่น การเจรจาข้อตกลงทางการค้าเสรี (FTA) กับสหภาพยุโรป (EU) และความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก (TPP) เป็นต้น

2.2.2 ข้อเสนอแนวทางในระดับประเทศ

1) การจัดทำแผนที่นำทาง (Roadmap) ที่ส่งเสริมให้ไทยเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะไทยมีบุคลากรที่มีความสามารถสูง มีแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม และมีระบบโลจิสติกส์ที่ดีกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค (ยกเว้นสิงคโปร์) โดยควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และสามารถส่งออกได้ ทั้งในด้านเกษตร สุขภาพ และอื่นๆ

2) การปฏิรูประบบกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเนื่องจากที่ผ่านมามีปัญหาความขัดแย้งและความไม่สอดคล้องระหว่างกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่กับหลักการและบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ มีกฎหมายที่ควรเร่งรัดจัดทำและปฏิรูป คือ พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535 พ.ร.บ.สิทธิชุมชนกับการร่วมจัดการฐานทรัพยากร พ.ร.บ.การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ร.บ.เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม และกฎหมายเฉพาะด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

3) การกำหนดกติกาใหม่สำหรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมภายในประเทศ และเพื่อยกระดับการผลิตและการบริโภค เช่น Consumption-based Approach การประเมินผลกระทบก๊าซเรือนกระจก (GHGs Impact Assessment) การประเมินการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value-Added Assessment) เป็นต้น

4) การปฏิรูปเครื่องมือช่วยตัดสินใจนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม โดยควรผลักดันให้เกิดระบบการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการตามรายงาน EIA (POST EIA) อย่างจริงจังและเข้มข้นมากขึ้น นอกจากนี้ ควรผลักดันให้มีการใช้ “การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์” (Strategic Environmental Assessment: SEA) อย่างจริงจัง

5) การพัฒนาและใช้เป้าหมายและตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีข้อเสนอตัวชี้วัดดังนี้ คือ (1) เวลาที่ใช้ในการเดินทาง (2) อัตราการเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง หัวใจ ความดัน และเบาหวาน (3) การประกาศเขตควบคุมมลพิษ (4) Green GDP และ (5) Ecological Footprint

6) การส่งเสริมวัฒนธรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการบริโภคสีเขียว (Green Consumer) และชีวิตสีเขียว (Green Life) การส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมในการดำเนินชีวิตแบบไทย เช่น การปลูกพืชให้มีความหลากหลายสายพันธุ์ โดยคำนึงถึงสภาพความเหมาะสมของที่ดินและสภาพภูมิอากาศเป็นหลัก การวางผังเมือง ที่คำนึงสภาพดิน น้ำ อากาศ ที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตแบบไทย

7) จัดหาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนระบบการเกษตรยั่งยืนในรูปแบบต่างๆ เนื่องจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะนำมาสู่การนำเข้าสินค้าเกษตรจากการปรับแต่งพันธุกรรม (GMO) ซึ่งจะเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ระบบเกษตรอินทรีย์ของไทยในการพิสูจน์และรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

8) การลงทุนของภาครัฐในการพัฒนาระบบข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดทำ Zoning ด้านพันธุกรรมสัตว์และพืช เนื่องจากการนำเข้าและส่งออกสายพันธุ์ต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้น ปัญหาการกลายพันธุ์ ดังนั้น จึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีการติดตาม และตรวจสอบเป็นระยะๆ ไป พร้อมทั้งพิจารณาหาแนวทางการป้องกัน หรือควบคุมให้ชัดเจนหากมีการเล็ดลอดการนำเข้าหรือส่งออกจากเขตชายแดนของประเทศเพื่อช่วยให้การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

9) ส่งเสริมการพัฒนาคน โดยพัฒนาการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เด็ก และส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านการบริโภคที่ยั่งยืนอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง โดยควรมีมาตรการจูงใจต่างๆ ทั้งด้านผู้บริโภคและผู้ผลิต รวมทั้งควรสนับสนุนให้ประชาชนนำหลักการ 3 Rs (ประกอบด้วย Reduce Reuse และ Recycle) มาใช้และเพิ่มเติม R ที่ 4 ซึ่งก็คือ Restorative การฟื้นฟูทรัพยากรมาใช้ด้วย

2.3 บทบาทภาคีและกลไกการพัฒนา

แนวทางกลไกการขับเคลื่อนที่สำคัญเพื่อดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

2.3.1 กลไกการดำเนินงาน เพื่อผลักดันและแสวงหาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบความร่วมมืออาเซียน ส่วนใหญ่เป็นกลไกระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาลทั้งสิ้น ทำให้การดำเนินงานในการแก้ไขปัญหา มีความล่าช้า เนื่องจากในระบบราชการมีกระบวนการดำเนินงานในหลายขั้นตอนและมีความซับซ้อน เช่น การแก้ไขปัญหาหมอกควัน พบว่าการแก้ไขปัญหามีความก้าวหน้าช้ามาก ดังนั้นภาครัฐควรส่งเสริมให้มีกลไกของภาคประชาสังคม และภาควิชาการ เพื่อเพิ่มช่องทางในการผลักดันความร่วมมือของอาเซียนให้มีความคล่องตัว และเพิ่มความรวดเร็วให้มากขึ้น

2.3.2 การดำเนินโครงการของภาครัฐในหลายโครงการ พบว่า ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ด้านป่าไม้ กรณีป่าบุ่งป่าทาม (ป่าชายเลนน้ำจืด) ซึ่งเป็นแหล่งอนุบาล/อยู่อาศัยของสัตว์น้ำหลายประเภทในพื้นที่ ดังนั้น ภาครัฐจึงควรมีการกำหนดมาตรการในการปกป้อง รักษาป่าในพื้นที่ดำเนินโครงการเพื่อเป็นแหล่งฟื้นฟูพันธุ์สัตว์น้ำได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2.3.3 ปัญหาการใช้และทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศจนเกินขีดความสามารถในการที่ทรัพยากรจะสามารถฟื้นฟูให้กลับมามีความสมบูรณ์ได้ดังเดิม ดังนั้น การหยาบการแก้ไขปัญหา ด้านการท่องเที่ยวให้เป็นวาระแห่งชาติ จึงเป็นความเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ไม่เช่นนั้นพื้นที่ที่กั้นไว้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะเสื่อมโทรมหรือหมดไป ซึ่งการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องดำเนินการจากต้นเหตุ โดยเริ่มต้นแก้ไขที่คนก่อน ทั้งนี้การเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้การแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

2.3.4 ปัญหาเชิงพื้นที่ระหว่างประเทศ เช่น การสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ในประเทศจีน ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำ ส่งผลให้วิถีชีวิตของประชาชนและสัตว์น้ำเปลี่ยนแปลงไป เช่น วงจรชีวิตของสัตว์น้ำในลุ่มน้ำโขง เกิดการสูญพันธุ์ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของปลาบึก เป็นต้น ปัญหาการเปิดร่องน้ำสำหรับเรือที่มาจากจีน ทำให้เกิดการประท้วงขัดขวางจากชาวบ้านในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาน้ำมากจากการเปิดเขื่อน และปัญหาน้ำน้อยจากการปิดเขื่อน ซึ่งสร้างความไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ปลายน้ำ ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ดังนั้นรัฐบาลควรมีการเจรจาหรือสร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติ เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง

2.3.5 ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพน้ำ ซึ่งปัจจุบันมีการลักลอบปล่อยน้ำเสียโดยไม่มีการบำบัดลงสู่คลองสาธารณะ ส่งผลให้คลองหลายแห่งในเมืองใหญ่เกิดการเน่าเสีย เช่น คลองบางกอกน้อย เป็นต้น หรือปัญหาจากการปล่อยน้ำเสียของภาคอุตสาหกรรม เช่น การแปรรูปสัตว์น้ำ การปล่อยน้ำเสียของภาคชุมชน เช่น การใช้น้ำของภาคครัวเรือน แรงงานต่างด้าว ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ควบคุมออกกฎหมายหรือออกมาตรการในการดำเนินงานแก้ไข และควรให้ภาคประชาชน ประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งนักวิชาการ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย

2.3.6 ปัญหาการจัดสรรน้ำให้เพียงพอพร้อมรองรับแรงงานต่างด้าว เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามประเทศมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ความต้องการใช้น้ำของประเทศเพิ่มสูงขึ้น โดยพบว่าค่าเฉลี่ยของการใช้น้ำอยู่ที่ 200 ลิตร/วัน/คน ดังนั้น ประเทศไทย จำเป็นต้องมีแนวทางในการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอให้กับทุกภาคส่วนในสังคม

2.3.7 ปัญหาการลักลอบนำวัตถุอันตรายที่มีการปนเปื้อนสารพิษเข้าประเทศ เนื่องจากกลไกการควบคุมของไทยยังมีความอ่อนแอ ขาด ASEAN Spirit ดังนั้นประเทศไทยควรเป็นผู้นำในการรวมกลุ่มของประเทศต่างๆ ในอาเซียน เพื่อสร้างกลไกการดำเนินงานให้มีความเข้มแข็ง

2.4 Strategic Champion ทั้งในและนอก สศช.

2.4.1 ควรมีหน่วยงานกลางเชื่อมโยงการดำเนินงาน โดยทำหน้าที่กำหนดกิจกรรมประสานความร่วมมือที่ให้ชัดเจน และกำกับนโยบายต่างๆ ให้มีทิศทางสอดคล้องกันและมีความต่อเนื่อง เนื่องจากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน

2.4.2 รัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจนและดำเนินการต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจสังคม และทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ทำให้จำเป็นต้องมีนโยบายที่ต่อเนื่อง และควรมีการกำหนดนโยบายระยะยาว

3

ความคิดเห็นของที่ประชุม

3.1 การแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ควรใช้กลไกของอาเซียนในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินการในระดับรัฐบาล รวมทั้งการสร้างกลไกภาคประชาชนและวิชาการให้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและแก้ไขปัญหาเพื่อสร้าง ASEAN Spirit และควรมีมาตรการจัดการและเรียกร้องค่าเสียหายจากผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ควรต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงประเทศไทยควรเอาใจใส่ดูแลสิ่งแวดล้อมภายในประเทศให้ดีขึ้น เมื่อเวลาเปิดสู่อาเซียนจะได้มีความพร้อมในทันที โดยเฉพาะการพัฒนาคน

3.2 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามประเทศมากขึ้น เกิดความต้องการใช้ทรัพยากรเพิ่มสูงขึ้น และสร้างมลพิษเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือเสมือนเป็น Trans-Boundary รัฐบาล และหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลรักษาจะต้องมีมาตรการเตรียมพร้อมในการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาเหล่านี้

3.3 การขยายตัวด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปส่งผลให้เกิดการใช้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ และส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ ที่ผ่านมามีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นสาขาที่มีการใช้และทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศจนเกินขีดความสามารถในการที่ทรัพยากรจะสามารถฟื้นฟูให้กลับมามีความสมบูรณ์ได้ดังเดิม ดังนั้น การหิยบยการแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยวให้เป็นวาระแห่งชาติ จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ไม่เช่นนั้นพื้นที่ที่กันไว้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะเสื่อมโทรมหรือหมดไป ซึ่งการแก้ไขปัญหามีต้องดำเนินการจากต้นเหตุ โดยเริ่มต้นแก้ที่คนก่อน ทั้งนี้ การเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้การแก้ไขปัญหามีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

3.4 นโยบายเกี่ยวกับพืชตัดแต่งพันธุกรรม (GMO) ที่ต้องอาศัยการดำเนินงานในระดับอาเซียน เนื่องจากเป็นพื้นที่ใกล้เคียงกัน และมีโอกาสได้รับผลกระทบจากการที่ประเทศใกล้เคียงมีการดำเนินการในเรื่องของพืช GMO รวมทั้งควรมีมาตรการในการดำเนินการรองรับผลกระทบจากพืชตัดแต่งพันธุกรรม (GMO) ที่นำเข้าจากต่างประเทศ เพื่อนำมาบริโภคในประเทศด้วย

นอกจากนี้ ความหลากหลายของสายพันธุ์ของพืชและสัตว์มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของสายพันธุ์ดั้งเดิม จากการเลือกปลูกเฉพาะสายพันธุ์ที่ได้รับความนิยม เกิดการนำเข้าและส่งออกสายพันธุ์เพิ่มมากขึ้น รัฐจำเป็นต้องพิจารณาแนวทางของประเทศให้ชัดเจน โดยเฉพาะนโยบายการจัดทำโซนนิ่ง ควรมีการพิจารณาเกี่ยวกับสายพันธุ์ที่หลากหลาย โดยพิจารณาจากภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีการปลูกพืชโดยคำนึงสภาพความเหมาะสมของที่ดินและสภาพภูมิอากาศ

3.5 ข้อเสนอแนะทางบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคตในระยะเร่งด่วนที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ควรถ่ายทอดองค์ความรู้ในการบริโภคที่ยั่งยืนอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง และสนับสนุนให้ประชาชนนำหลักการ 3 Rs (ประกอบด้วย Reduce Reuse และ Recycle) มาใช้นั้น ควรเพิ่มเติม R ที่ 4 ซึ่งก็คือ Restorative การฟื้นฟูทรัพยากร นอกเหนือจากการควบคุมการใช้ด้วย รวมทั้งควรมีมาตรการจูงใจร่วมด้วย

4

สรุปผลการอภิปราย

การประชุมหัวข้อ สู่ประชาคมอาเซียน : บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างไรให้ยั่งยืน มุ่งเสนอให้ประเทศไทยจะต้องมีการปรับตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากการใช้ทรัพยากรเกินขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศที่ก่อให้เกิดขยะและน้ำเสียจากการอุปโภคบริโภค ปัญหามลพิษข้ามแดน รวมทั้งกฎหมายแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ซึ่งหลายฉบับมีวัตถุประสงค์เฉพาะด้านและล้าสมัย เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นให้มากที่สุด และเร่งดำเนินการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการค้าการลงทุน รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ หากประเทศไทยสามารถปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อม และดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ จะสามารถลดช่องว่างในการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. เรื่อง เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้สำรวจความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. เรื่อง เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน ในการได้รับประโยชน์และความคุ้มค่าที่ได้รับรู้สาระสำคัญและแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในด้านเศรษฐกิจทั้งการเงิน การคลัง การค้าการลงทุน ด้านสังคมไทย ผู้ประกอบการไทย โครงสร้างพื้นฐาน การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และการเตรียมความพร้อมในระดับพื้นที่ รวมทั้งความพึงพอใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกประจำปีของ สศช. สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้เข้าร่วมการประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. รวม 1,947 คน ได้ตอบแบบสอบถามรวม 447 คน คิดเป็นร้อยละ 22.96 ของผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ร้อยละ 56.45 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ รองลงมาเป็นวุฒิสมาชิก/ข้าราชการบำนาญ ร้อยละ 11.29 เป็นนักธุรกิจ/พนักงานภาคเอกชน ร้อยละ 11.06 เป็นนักวิชาการในสถาบันการศึกษา/วิจัย ร้อยละ 9.91 เป็นนิสิต/นักศึกษาและเกษตรกร/ผู้นำกลุ่มอาชีพในสัดส่วนที่เท่ากัน ร้อยละ 3.00 ส่วนที่เหลือเป็นนักพัฒนา/เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สส./สว. พระภิกษุ และประชาชนทั่วไป และผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ 51.47 อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.39 และเป็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปีของ สศช. เป็นครั้งแรกมากที่สุด ร้อยละ 49.66 รองลงมาเป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมประชุมฯ มากกว่า 2 ครั้งขึ้นไปร้อยละ 28.74 และเคยเข้าร่วมประชุม 1 ครั้ง ร้อยละ 13.56

2 ความคิดเห็นต่อสาระสำคัญและแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.1 การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อสาระสำคัญที่ได้รับจากที่ประชุมและเอกสารประกอบการประชุม โดยเห็นด้วยระดับมากเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ร้อยละ 54.99 ขณะที่มีความเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระยะที่ผ่านมา ในระดับปานกลางมากที่สุดร้อยละ 56.62 ส่วนแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในช่วงเวลาที่เหลือก่อนปี 2558 ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางมากที่สุดร้อยละ 45.98 นอกจากนี้ มีความเห็นด้วยต่อสาระของภาพอนาคตของไทยภายหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ระดับปานกลางร้อยละ 49.31

2.2 แนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านต่างๆ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยระดับปานกลางในประเด็นการเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การคลัง และการค้าการลงทุนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากที่สุดร้อยละ 51.31 รองลงมาเป็นการสร้างสังคมผู้ประกอบการไทยร้อยละ 50.24 การสร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียนร้อยละ 45.76 การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนร้อยละ 43.10 บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมร้อยละ 42.68 และการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานร้อยละ 40.63 นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่นำเสนอในที่ประชุม สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมในระดับปานกลางมากที่สุดร้อยละ 51.82

ตารางที่ 1 ความเห็นต่อสาระสำคัญและแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

หน่วย : ร้อยละ					
ที่	เรื่อง	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ประเมิน
1.	แนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	54.99	39.68	3.25	2.09
2.	ผลการดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระยะที่ผ่านมา	23.06	56.62	19.18	1.14
3.	แนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในช่วงเวลาที่เหลือก่อนปี 2558	37.70	45.98	13.79	2.53
4.	ภาพอนาคตของไทยภายหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	35.02	49.31	12.67	3.00
5.	การเตรียมความพร้อมด้านการเงิน การคลัง และการค้าการลงทุนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	28.16	51.31	15.27	5.25
6.	การสร้างสังคมผู้ประกอบการไทย ก้าวอย่างมั่นใจสู่ประชาคมอาเซียน	28.26	50.24	14.49	7.00
7.	การสร้างสรรค์สังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียน	30.75	45.76	16.95	6.54
8.	การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานสู่อาเซียน	38.20	40.63	14.84	6.33
9.	การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน	29.06	43.10	19.13	8.72
10.	สู่ประชาคมอาเซียน : บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างไรให้ยั่งยืน	27.80	42.68	20.98	8.54
11.	แนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่นำเสนอในที่ประชุมสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม	32.20	51.82	12.35	3.63

3

การประเมินความสำเร็จของการจัดประชุมประจำปี

3.1 การจัดประชุมสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญและแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าการเข้าร่วมประชุมทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้นร้อยละ 92.51 เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการเข้าร่วมประชุม ขณะที่ไม่มีเพียงร้อยละ 7.49 มีความเห็นว่าได้รับความรู้เท่าเดิม

3.2 การได้รับประโยชน์และความคุ้มค่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 57.51 เห็นว่าการเข้าร่วมประชุมประจำปีในครั้งนี้ได้รับประโยชน์และมีความคุ้มค่ามาก และได้รับประโยชน์และคุ้มค่าระดับปานกลางร้อยละ 38.34 เมื่อพิจารณาถึงเหตุผล พบว่า ร้อยละ 35.40 เห็นว่าได้รับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับ

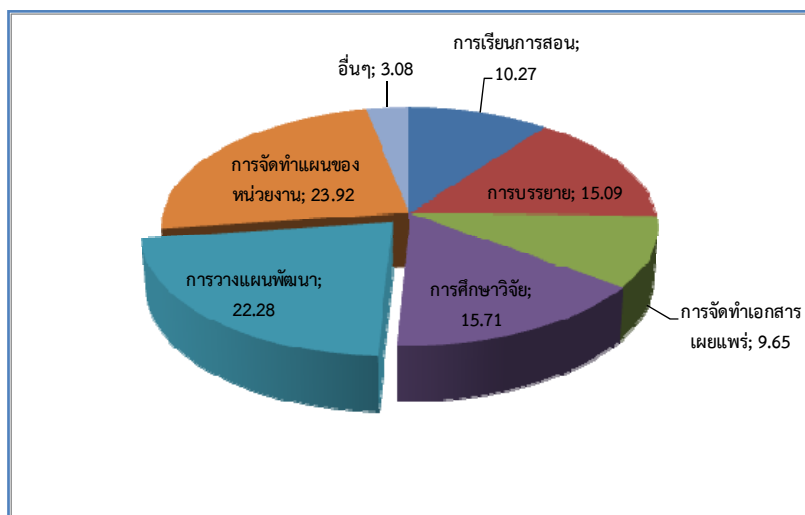
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทราบแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งก่อให้เกิดความตื่นตัว ในการปรับตัวเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ร้อยละ 33.60 เห็นว่าเอกสาร สารประกอบการประชุม มีข้อมูลเพียงพอ รวมทั้งวิทยาการในการประชุมให้ความรู้ ครอบคลุมเนื้อหาการจัดประชุม และสามารถเผยแพร่ขยายผลได้ และนอกนั้นเห็นว่าสาระการจัดประชุมสามารถก่อให้เกิดการสร้างกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเตรียมพร้อมต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต

ตารางที่ 2 ความเห็นต่อการได้รับประโยชน์และความคุ้มค่าในการเข้าร่วมประชุมครั้งนี้

ประโยชน์และความคุ้มค่า	จำนวน	ร้อยละ
มาก	249	57.51
ปานกลาง	166	38.34
น้อย	9	2.08
ไม่ประเมิน	9	2.08
รวม	433	100.00

3.3 การนำสาระสำคัญและแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไปใช้ประโยชน์ ผู้ตอบแบบสอบถามนำสาระสำคัญไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 95.91 โดยนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนของหน่วยงานมากที่สุดร้อยละ 23.92 รองลงมานำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา ร้อยละ 22.28 การศึกษาวิจัยร้อยละ 15.71 การบรรยายร้อยละ 15.09 การเรียนการสอนร้อยละ 10.27 และการจัดทำเอกสารเผยแพร่ร้อยละ 9.65

แผนภาพที่ 1 การนำสาระสำคัญและแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไปใช้ประโยชน์

3.4 การบริหารจัดการ พิจารณาจากการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดประชุมประจำปีของ สศช. พบว่า

3.4.1 ภาพรวมของการจัดประชุมประจำปี 2556 ของ สศช. ร้อยละ 59.70 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีความพึงพอใจระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 39.04 มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

3.4.2 การนำเสนอและอภิปรายในภาคเช้าและภาคบ่าย ร้อยละ 53.92 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีความพึงพอใจระดับมาก ต่อการนำเสนอและอภิปรายเรื่อง “เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน” และร้อยละ 47.63 ต่อการนำเสนอวิทัศน์เรื่อง “ก้าวอย่างสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมั่นคง” สำหรับการนำเสนอของวิทยากรภาคเช้าและภาคบ่าย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจระดับมาก ร้อยละ 60.15 และร้อยละ 50.00 ตามลำดับ สำหรับการจัดแบ่งกลุ่มย่อยภาคบ่ายเป็น 6 กลุ่ม มีความพึงพอใจร้อยละ 55.03 และเห็นว่าเอกสารประกอบการประชุมมีเนื้อหาสาระเหมาะสมสอดคล้องกับหัวข้อประชุม ร้อยละ 58.03

3.4.3 การอำนวยความสะดวกผู้เข้าร่วมการประชุม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจระดับมากด้านการลงทะเบียนที่มีความสะดวก รวดเร็ว เป็นระบบมากที่สุดถึงร้อยละ 75.25 ผู้เข้าร่วมประชุมมีความประทับใจต่อการต้อนรับของเจ้าหน้าที่ร้อยละ 74.49 พึงพอใจต่อการจัดที่นั่งของผู้เข้าร่วมประชุมมีความเหมาะสม เพียงพอ และเข้าออกสะดวก ร้อยละ 68.50 ขณะที่ เห็นว่าสถานที่จอดรถ ป้ายบอกทิศทางมีความเพียงพอ และพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 67.01 รวมทั้ง เห็นว่าสถานที่ประชุมประจำปี 2556 มีความเหมาะสม การเดินทางสะดวก ร้อยละ 63.87 สำหรับการจัดเวทีและระบบเสียง สี เสียงในห้องประชุม มีความเหมาะสม รับฟังได้ชัดเจน ร้อยละ 59.85 มีความพอใจด้านการดำเนินการด้านพิธีการและขั้นตอนการประชุม ร้อยละ 57.00 และพอใจต่อการได้ทราบข้อมูลชี้แจงระหว่างการประชุมทั้งภายในและภายนอกห้องประชุมร้อยละ 52.82 อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจระดับปานกลางมากที่สุดด้านการให้บริการอาหารกลางวันและอาหารว่างแก่ผู้เข้าร่วมประชุม ร้อยละ 45.75 และร้อยละ 42.82 ตามลำดับ และการแสดงนิทรรศการประกอบการประชุมสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ ร้อยละ 43.78

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อภาพรวมการจัดประชุม การอภิปราย การนำเสนอวิทัศน์ และการอำนวยความสะดวกผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วย : ร้อยละ

ที่	เรื่อง	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ประเมิน
1.	ภาพรวมการจัดประชุมประจำปีของ สศช.	59.70	39.04	1.01	0.25
2.	การนำเสนอวิทัศน์เรื่อง "ก้าวอย่างสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมั่นคง"	47.63	42.14	7.98	2.24
3.	การนำเสนอเรื่อง "เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคมอาเซียน"	53.92	40.25	4.81	1.01
4.	การนำเสนอของวิทยากรในภาคเช้า	60.15	36.29	2.79	0.76
5.	การนำเสนอของวิทยากรของกลุ่มย่อยในภาคบ่าย	50.00	38.82	3.24	7.94
6.	รูปแบบการจัดประชุมกลุ่มย่อยที่แบ่งเป็น 6 กลุ่ม	55.03	36.31	3.63	5.03
7.	เอกสารประกอบการประชุมมีเนื้อหาสาระเหมาะสมสอดคล้องกับหัวข้อประชุม	58.03	37.05	4.15	0.78
8.	การอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ				
	- การลงทะเบียนมีความสะดวก รวดเร็ว เป็นระบบ	75.25	23.25	1.50	-
	- การจัดเวทีและระบบเสียง สี เสียงในห้องประชุมมีความเหมาะสม รับฟังได้ชัดเจน	59.85	34.09	6.06	-
	- การจัดที่นั่งของผู้เข้าร่วมประชุมมีความเหมาะสม เพียงพอ และเข้าออกสะดวก	68.50	28.00	3.50	-
	- การต้อนรับของเจ้าหน้าที่สร้างความประทับใจกับผู้เข้าร่วมประชุม	74.49	23.74	1.77	-
	- การดำเนินการด้านพิธีการและขั้นตอนการประชุม	57.00	38.42	4.07	0.51
	- การให้บริการอาหารว่าง เครื่องดื่มแก่ผู้เข้าร่วมประชุม	31.23	42.82	23.17	2.77

ที่	เรื่อง	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ประเมิน
	- การให้บริการอาหารกลางวันแก่ผู้เข้าร่วมประชุม	38.63	45.75	8.22	7.40
	- สถานที่ประชุมประจำปี 2556 มีความเหมาะสม การเดินทางสะดวก	63.87	30.79	4.83	0.51
	- การได้ทราบข้อมูลชี้แจงระหว่างการประชุมทั้งภายในและภายนอกห้องประชุม	52.82	42.56	4.36	0.26
	- ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ ป้ายบอกทิศทางและการให้บริการของเจ้าหน้าที่	67.01	26.40	3.81	2.79
	- การแสดงนิทรรศการประกอบการประชุมสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ	42.16	43.78	7.30	6.76

4 ข้อเสนอแนะต่อประเด็นการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 การแบ่งกลุ่มย่อยและอื่นๆ

4.1 ประเด็นการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในการจัดประชุมประจำปีครั้งต่อไป ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.1.1 การขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน อาทิ การประเมินความพร้อมและเสริมสร้างประสิทธิภาพของไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในทุกมิติ การสร้างความรู้ความเข้าใจในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง การประสานความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม สู่ประชาคมอาเซียน ผลกระทบความร่วมมือ/ข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อเตรียมปรับตัวในแต่ละระดับของประเทศ บทเรียนประชาคมระหว่างชาติ ภูมิภาคอื่นๆ กับการเตรียมความพร้อมของไทยและประชาคมอาเซียน อนาคตของคนไทยภายหลังเป็นประชาคมอาเซียน

4.1.2 การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน และแนวทางการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม อาทิ การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนจากทุกกระทรวงและทุกภาคส่วน การขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ครึ่งแผนฯ 11 กับยุทธศาสตร์ประเทศ การบูรณาการสู่ความสำเร็จ

4.1.3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อาทิ การพัฒนาเยาวชนเพื่อรากฐานที่มั่นคงของชาติ ในอนาคต การเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาคนสู่อาเซียน การพัฒนาความพร้อมด้านภาษา และการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้บริบทสังคมไทยเพื่อทบทวนสถานะทุนมนุษย์ของไทยก่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์

4.1.4 การพัฒนาการศึกษา อาทิ การนำไทยสู่สังคมฐานความรู้การปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตรให้สอดคล้องกับประชาคมอาเซียน การพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทยการพัฒนาคนแบบ Life Cycle การเพิ่มศักยภาพด้านการศึกษาของไทย การปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ

4.1.5 การพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขัน อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างไรในด้านต่างๆ ความสมดุลระหว่างความเจริญด้านเศรษฐกิจกับความมั่นคงของชาติ การสร้างความมั่นใจในขีดความสามารถทางการแข่งขัน/ความมั่นใจในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เศรษฐกิจสีเขียว และ Green GDP การยกระดับรายได้ของประชาชน และ Global Competency

4.1.6 ยุทธศาสตร์ประเทศและความเชื่อมโยงของนโยบายรัฐบาลและแผนชาติ อาทิ ประเด็นที่มีการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ประเทศ (พ.ศ. 2556-2561) การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลต้องให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างจริงจัง และการสร้างความปรองดองที่ใช้หลักนิติธรรม

4.1.7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม ขนส่งและโลจิสติกส์ อาทิ รถไฟความเร็วสูงการพัฒนาด้านขนส่งมวลชน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

4.1.8 การพัฒนาด้านสังคม และสร้างความเป็นธรรมทางสังคม อาทิ ความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร และการจัดสวัสดิการ การสร้างสังคมไทยให้อยู่รอด ก้าวหน้า มีเกียรติ และศักดิ์ศรีในประชาคมโลก การพัฒนาสังคมและการเมืองของประเทศ การแก้ปัญหาสังคมไทยด้านสังคมวัฒนธรรม และการศึกษา และแก้ปัญหาความยากจนในชนบท

4.1.9 การพัฒนาอย่างยั่งยืน อาทิ การพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้บริบทของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การวางกรอบแนวคิดการพัฒนาระดับประเทศและระดับโลก และการบริหารจัดการน้ำของรัฐบาล

4.1.10 ประเด็นอื่น ๆ อาทิ ปัญหาเกี่ยวกับการเมือง การคอร์รัปชัน การสร้างความปรองดอง การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นรากฐานในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ของประเทศ ผู้สูงอายุ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความมั่นคงทางอาหาร และเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 ความเห็นต่อการจัดประชุมภาคบ่าย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็น ดังนี้

4.2.1 การขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียนในด้านต่างๆ

(1) **ด้านเศรษฐกิจ** ได้แก่ การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนและการเปรียบเทียบมาตรการจูงใจส่งเสริมการลงทุนของประเทศต่างๆ ผลการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่ผ่านมา

(2) **ด้านสังคม วัฒนธรรม และการศึกษา** ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งในระดับหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชน เน้นกลุ่มภาษา สังคม วัฒนธรรม อาชีพ และศาสนา การสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็ง การพัฒนาสถาบันครอบครัว การยกระดับคุณภาพฝีมือแรงงาน และสินค้าส่งออก การแก้ปัญหาคอร์รัปชัน ยาเสพติด และการพนัน และการพัฒนาการศึกษา

(3) **ด้านสิ่งแวดล้อม** ได้แก่ เน้นภาพลักษณ์ของประเทศในเรื่องของสิ่งแวดล้อม ด้วยการสร้างแรงจูงใจในการปลูกป่าให้มากขึ้น

(4) **การขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ** ได้แก่ การนำเสนอแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ สามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างเป็นรูปธรรม ควรมีการผลักดันให้ปฏิบัติได้จริง เป็นรูปธรรม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และผลักดันยุทธศาสตร์ให้เห็นเป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับการจัดสรรงบประมาณ

4.2.2 วิทยาการและการนำเสนอ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า วิทยาการบรรยายดี มีความรู้ มุมมองที่เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อน และควรเน้นประเด็นสำคัญให้มากขึ้น และให้มีการอภิปรายไปในทิศทางเดียวกัน

4.2.3 การแบ่งกลุ่มมีความเหมาะสม ชัดเจน และมีประโยชน์ เห็นว่า การแบ่งกลุ่มมีความเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้เกือบทั้งหมด และมีความชัดเจน รวมทั้งมีประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมประชุม

4.2.4 ความเหมาะสมของระยะเวลาในการประชุมช่วงบ่าย ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเวลาสำหรับผู้เข้าร่วมประชมน้อยมาก และกลุ่มใหญ่มาก จึงไม่สามารถพูดประเด็นทางสังคมที่มีมากมาย ไม่สามารถควบคุมเวลาได้ และวิทยากรจำนวนมาก แต่เวลานี้น้อย

4.2.5 เอกสารประกอบการประชุมกลุ่มย่อยภาคบ่าย/powerpoint อาทิ ควรแจกเอกสารทุกกลุ่มแก่ผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อจะได้สอดคล้องกันทั้งภาพรวม ควรมีเอกสารนำเสนอของกลุ่มในประเด็นต่างๆ เพื่อความชัดเจนกับการเลือกกลุ่มในตอนเช้า

4.2.6 ภาพรวมการแบ่งกลุ่มย่อยในภาคบ่าย อาทิ ควรมีการสรุปสังเคราะห์แนวความคิดของแต่ละกลุ่ม และนำมาจัดประชุมอีกครั้ง หรือมีการเผยแพร่ในวงกว้าง การอภิปรายมีหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มน่าสนใจมากแต่จัดพร้อมกัน ทำให้เสียโอกาสในการรับฟังการอภิปราย และผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นน้อยเกินไป อยากให้มีการแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น

4.3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

4.3.1 ด้านอำนวยการ ได้แก่

(1) **ด้านระบบเสียง** อาทิ เสียงก้องฟังไม่ชัดเจน

(2) **ด้านจอภาพและสื่อนำเสนอ** อาทิ ภาพที่ขึ้นจอมองไม่ชัดเจน จอสว่างเกินไป ควรแจก powerpoint ให้ผู้เข้าร่วมงานเนื่องจากมองจอภาพไม่เห็น และpowerpoint ตัวหนังสือมีขนาดเล็ก ควรนำเสนอเพียงประเด็นและภาพประกอบเท่านั้น

(3) **ด้านการให้บริการอาหาร** อาหารว่างและเครื่องดื่มแก่ผู้เข้าร่วมประชุม อาทิ ไม่มีการจัดเตรียมพื้นที่ให้วางแก้วชา/กาแฟ คนไม่สามารถถือกล่องอาหารว่างกับแก้วชา แล้วยืนทานได้ และ ถึงขยะใส่กล่องอาหารมีน้อยมาก ควรจัดแยกอาหารว่างกับจุดลงทะเบียนออกจากกัน พื้นที่ในการรับประทานอาหารว่างแออัด เพราะคนร่วมงานมาก การจัดเตรียมพื้นที่อาหารว่างควรปรับปรุงให้สะดวกขึ้น อาหารกลางวัน อาหารว่าง ควรมีจุดบริการกระจายหลายๆ จุด มากกว่านี้ คนมากทำให้เสียเวลาในการรอ ควรแจกกล่องอาหารว่าง น้ำผลไม้ พร้อมการลงทะเบียนจะช่วยรักษาเวลาได้ ควรบริการของว่างบนโต๊ะ หรือตอนลงทะเบียนจะได้ไม่วุ่นวาย แออัด และไม่ควรเป็นช่วงเวลาเดียวกับตอนนายกรัฐมนตรีเดินชมงานและสถานที่จัดอาหารว่างแออัด ทางเดินคับแคบ และไม่เพียงพอ

(4) **สถานที่จัดประชุมและสิ่งอำนวยความสะดวก** อาทิ ควรเลือกสถานที่ที่มีระบบรางเข้าถึง เช่น ศูนย์ประชุมสิริกิติ์ การแบ่งกลุ่มย่อยควรเรียงห้องตามลำดับเลข ควรมีการจัดเตรียมห้องย่อยให้พร้อมระหว่างพักกลางวัน ไม่ให้ผู้เข้าร่วมประชุมมานั่งรอจัดห้อง ควรมีกระดานโน้ตมากกว่า 1 แผ่น และควรเตรียมไมโครโฟนให้เพียงพอสำหรับผู้แสดงความเห็น

(5) **การลงทะเบียน ประชาสัมพันธ์ และการต้อนรับ** อาทิจวรใช้ระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพให้เหมาะสมกับส่วนงานระดับชาติ เช่น ระบบการลงทะเบียน ผู้เข้าร่วมงานออนไลน์ สามารถตรวจเช็ครายชื่อได้ทางเว็บไซต์ที่พบในงานไม่สามารถตรวจเช็ครายชื่อได้ ต้องให้เขียนใหม่ และการประชาสัมพันธ์อ่อน ฟังไม่ชัดเจน

4.3.2 การจัดการประชุม ได้แก่

(1) **รูปแบบการจัดการประชุม** อาทิจวร จัดสัมมนาเฉพาะกลุ่มเพื่อให้กลุ่มเล็กลง การสัมมนาได้ประโยชน์เต็มที่ และวิทยากรมีความรู้มาก อยากให้เต็มเวลามากกว่านี้ ควรจะจัดสัมมนาเป็น ระยะๆ เพื่อพัฒนาในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ควรมีสรุปรสุดท้ายที่สรุปรวมทั้ง 6 กลุ่มสัก 30 นาทีจะดีมาก เพื่อเป็นประโยชน์กับผู้เข้าร่วมและให้ฝ่ายเลขานุการแต่ละกลุ่มนำเสนอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการสรุปประเด็นมากขึ้น ควรจัดทุกภาคของประเทศเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้ และเข้าใจ ควรจัดหรือ ถ่ายทอดแนวคิดที่ประชุมในครั้งนี้อยู่ระดับภาค อนุภาค จังหวัด อำเภอ และ อบต. ควรจัดประชุมประจำปี ของ สศช. อย่างต่อเนื่องทุกปี ควรจัดปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้ทราบความเคลื่อนไหวของงาน และสามารถปรับปรุง แก้ไข ควรจัดประมาณเดือนมีนาคม-เมษายน เพื่อแจ้งผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ ควรจัด workshop แล้วนำเสนอรายงาน ควรจัดกิจกรรมลักษณะอย่างนี้ในไตรมาสที่ 3 และขนาดของกลุ่มคนที่เข้าร่วมประชุม แบ่งกลุ่มไม่ควรใหญ่มากนัก เพราะจะทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ไม่ทั่วถึง และควรจะมีกิจกรรมอื่นๆ มากกว่าการแบ่งกลุ่มและจัดนิทรรศการ เพื่อให้เกิดความหลากหลายทาง ความคิด ไม่ซ้ำๆ แบบเดิมๆ

(2) **ภาพรวมบรรยากาศของการประชุม** อาทิจวร ดำเนินการประชุมควรควบคุม เวลาให้เป็นไปตามกำหนดการ ลำดับการจัดงาน ช่วงที่นายกรัฐมนตรีชมนิทรรศการ ไม่ควรให้ผู้เข้าร่วมประชุม ออกมาพัก คู่มือไม่เหมาะสม ห้องประชุมขาดสัญลักษณ์สำคัญ คือ โต๊ะหมู่บูชา ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ การเปิดเวทีให้ซักถามควรคุมเวลาให้ได้ ควรให้เวลามากกว่านี้ ควรจัดเวลาให้สามารถชมนิทรรศการได้ และการจัดนิทรรศการไม่น่าสนใจ ควรจะมีเทคโนโลยีนำเสนอมากกว่านี้

(3) **การปาฐกถาพิเศษและการอภิปราย** อาทิจวร คัดเลือกวิทยากร ขอให้เป็นผู้ ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่พูดจริง ภาคเช้าวิทยากรมีเวลาอภิปรายน้อยมาก ควรจำกัดเวลาการอภิปราย เพราะแต่ละท่านล้วนมีความรู้ ให้นำ powerpoint ขึ้นเว็บไซต์ด้วย ควรแจก power point ของผู้บรรยาย ด้วย ห้องใหญ่มองไม่เห็น powerpoint ของนายกรัฐมนตรีตัวเล็กเกินไป การอภิปรายภาคเช้าควรเป็นการ รายงานผลตามยุทธศาสตร์จากทุกภาคส่วน ควรเหลือเวลาให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ซักถามและแลกเปลี่ยน ความเห็นให้เหมาะสมด้วย เพราะการอภิปรายกินเวลาไปมากแล้ว วิทยากรควรมีผู้นำทางความคิดที่สมดุลทั้ง ด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และการเมืองกับความมั่นคง อยากให้เจาะลึกเนื้อหาหัวๆ มากกว่ากล่าว ภาพรวมซ้ำไปซ้ำมา โดยเฉพาะเนื้อหาทั่วไปที่ส่วนใหญ่รู้อยู่แล้ว เวลาไม่เหมาะสมกับการแสดงปาฐกถาพิเศษ ของนายกรัฐมนตรี

(4) **ข้อเสนอแนะต่อ สศช.** อาทิจวร ขอให้เขียนยุทธศาสตร์ด้านความต้องการ (Demand Side) ให้มากกว่านี้ สศช. ควรจะทำแผนยุทธศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมมากกว่านี้ ควรมีการ กำหนดหน่วยงานที่จะต้องรับผิดชอบในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การบรรยายกว้างๆ ไม่ทำให้หน่วยงาน ภาครัฐรับทราบและสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อผลักดันยุทธศาสตร์ให้เป็นจริง ควรหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มา

พิจารณาจัดทำแผนจะดีกว่าฟังคนส่วนน้อยแค่เพียงอย่างเดียว หากวิธิตดคอร์รัปชัน สศช. ควรกำหนดทิศทางของสินค้าและบริการ ต้องจัดเรียงลำดับความสำคัญ/จำเป็น/เร่งด่วนที่ชัดเจนในแต่ละปี (ระยะสั้น ปานกลาง ระยะยาว) เพื่อบูรณาการให้ทุกกระทรวงดำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนาตามประเด็นปัญหาที่มีการวิเคราะห์ร่วมกันของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ เพื่อให้การใช้ประโยชน์ของประเทศ หลังการประชุมประจำปีแล้ว ควรมีระบบการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/สังคม อยากให้มีการติดตามประเมินผล เพื่อทราบว่าผู้เข้าร่วมประชุมได้นำความรู้ครั้งนี้ไปขยายผลต่อให้ผู้เกี่ยวข้องอย่างไร เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างไร จัดทำประเมินผลการจัดประชุมในเชิงความก้าวหน้าของการเตรียมฯ ว่าอยู่ในระดับไหนแล้ว

(5) ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ อาทิ รัฐบาลควรควบคุมระบบโครงสร้างของประชากรให้เหมาะสม และปฏิรูปการศึกษาให้เป็นสากล การบูรณาการยังไม่เกิดผล แม้แต่บูรณาการแผนกับงบประมาณยังคงเป็นแบบเดิมๆ รวบรวมตัวเลขเท่านั้น เรื่องเทคโนโลยีการสื่อสารของประเทศไทยที่ค่อนข้างมีปัญหาการพัฒนา และการให้ออกาสในการเข้าถึง ต้องการให้คนรุ่นใหม่เข้ามาจับบทบาทขับเคลื่อนระบบของประเทศมากขึ้น ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย การเชื่อมโยงแผนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทั้งประเทศควรทำอย่างไรให้ดีที่สุดด้วย ให้ภาครัฐทุกส่วนร่วมกันส่งเสริมความเข้าใจและการปรับตัวของประชาชน การสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการขับเคลื่อนนโยบาย สร้างแรงจูงใจในเรื่องของสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า ให้กับชุมชน ควรให้ความสำคัญกับภาคประชาชนให้มากกว่านี้ ปัจจุบันภาคประชาชนเป็นภาคส่วนที่สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศมากกว่าภาครัฐที่ไม่มีการกระตุ้นอย่างจริงจัง และมีแนวทางไม่ชัดเจน ควรมีการกระจายอำนาจไปสู่ข้างล่าง ไม่ควรรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง การพัฒนานักการเมือง หรือการปฏิรูปนักการเมืองสำคัญมากที่สุด ปัญหาการศึกษาของชาติควรเน้นการศึกษา การลูกเสือ รัฐบาลต้องดำเนินการจริงจัง เพื่อช่วยคนไทย และส่งเสริมเรื่องการศึกษาของเด็กไทยที่สู่ประเทศเพื่อนบ้านไม่ได้ในขณะนี้ และไม่ทะเลาะกันให้เด็กเห็น ต้องรู้สำนึกในการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน และปราบคอร์รัปชันอย่างจริงจัง การส่งเสริมสนับสนุนด้านภาษาเพื่อการทำงานสำหรับ Generation X ที่สำคัญไม่น่าจะใช้การเร่งให้ข้าราชการอบรมภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศ แต่ควรสนับสนุนให้มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ทักษะ ทางด้านภาษา เข้ามาช่วยสนับสนุนการทำงานเพื่อสร้างความมั่นใจและพัฒนาศักยภาพไปในเวลาเดียวกัน เช่น การมีล่าม ผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ ภาษาท้องถิ่นที่มีศักยภาพ เช่น ภาษาเขมร หรือแถบภาคตะวันตก ภาษาเพื่อนบ้าน ต้องให้เกิดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติให้ได้ ควรสนับสนุนธุรกิจ MICE ให้เป็นตัวนำในการบุกตลาดอาเซียน เป็นตัวสร้างและสนับสนุนกลุ่มอุตสาหกรรมกลุ่มบริการ และกลุ่มประชาสังคมต่างๆ ให้แข็งแรง และเป็นการกระจายรายได้ไปยังทุกภาคส่วนอย่างรวดเร็ว จัดงานประชุมนิทรรศการเพื่อเป็นผู้นำในอาเซียน ในสาขาต่างๆ ที่ประเทศไทยได้เปรียบเพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันและดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ อยากเห็นภาครัฐจับมือกันทำงานเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไม่ใช่ต่างคนต่างทำ และคนไทยไม่เก่งพูดภาษาอังกฤษ การศึกษาไทยตกต่ำ อันดับท้ายๆ ของอาเซียน ควรเข้มงวด และปรับปรุงด้านการศึกษาให้ดีขึ้น

เส้นทางประเทศไทย...สู่ประชาคม
อาเซียน

www.nesdb.go.th

962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบฯ กทม. 10100

โทรศัพท์ 02-282-4841

โทรสาร 02-281-9705